

Berhevkar: Amed Tigrîs,
Roman Motkî

Ken û Girîn

STOCKHOLM 1989

Berhevkar: Amed Tigrîs,
Roman Motkî

Wênekêş: N. Alkurdii

Ken û Girîn

STOCKHOLM 1989

ISBN: 9187730-02-2
APEC TRYCK - FÖRLAG
COPYRIGHT: Amed Tigris
och Roman Motki

Adress
Box 3318, 163 03 Spånga
Sweden

Pêşgotin

Di nav gelên bindest de, kultur û edebiyat bi gelemperî bi devkî ye. Di nav gelê Kurd de jî, edebiyata devkî, li gor edebiyata nivîsî gelek li pêş û dewlemend e. Ev edebiyata devkî: Şîretname, gotinên kurt, pêkenîn, stran, çîrok û hwd.in.

Pêkenîn, neynika civat û gelan e. Ew, problem, û daxwazên gel bi awekî kenîn û yari tîne zimên û qerekerêkî netewî dîde wan. Her civat, komik û gel, li gor dema xwe pêkenîn diafirîne. Mîrov, kare baje, pêkenîn rexneyên gel in. Lê, rexneyên ne adetî ne, yê lêzêde û mezinkirî ne.

Di pêkenînan de, rewşa her netewî ya dîrokî, aborî, polîtîkî, civakî, olî û kulturî derdikeve holê. Ji ber ku mijarên pêkenînan ew in. Pê re daxwaz û pêşniyaziyên gel dîyar dibin. Her netew li gor qereker û kultura xwe taybetiyekê wê heye. Ji ber vê yekê jî, pêkenînan me jî dibe, ku jî gelên din re bê mane û bê kenîn bîn. Em wan gelên din li aliyek din bihêlin, di nav van pêkenînan me yê berhevkirî de, mîrov, bi awekî gelek vekirî du civatên jî

hevdu cuda dibîne. Civata Kurdan a mîrîti (feodali) û ya modern. Problem û daxwazên civatê, di pêkenînan de zelal û dîyar dibe. Di nav herdu civatan de guhartinên aborî, civakî, olî û kulturî xweş û baş tînin dîtin.

Di vê berhevoka han de, me xwest, ku ji her perçe û herêmên Kurdîstanê pêkenînan kurdî berhev bikin. Lê belê, me qasî îmkanên xwe berhev kir. Ji xwe mirov, di xwendinê wan de navê gelek gund, herêm û bajar dibîne. Di dema berhevkirinê û nivîsandinê de, me, bi xwe nexwest, ku em naveroka wan biguharin û me orjînalên wan xira nekir. Heta çiqas kêm be jî, me devok û zaravayê herêman bikaranî. Lê, ji derê, hinekên ku ji bo biçûkdîtinê zarava, herêm û eşîran hatibûn çêkirin. Me cîh neda yên weha û me di wan de piçek guhartin çêkir, an jî rast kir. Çendên politik ji nivî wan hati bû çêkirin, lê me wan bi ser û goh kir. Me bi tenî embargo û sênsurê li ser ên seksî danî. Me, wan berhevkir lê ne nivîsand. Ji bil wan, me, li gor navarokan, pêkenînan berhev ne kir. Me, negot "ev pêkenîna paşverû ye û ev jî ya pêşverû ye." Ji ber vê yekê jî, navaroka wan, me girê nade. Baş -xirab, ew berhemên gelê me ne.

Dibe ku di van berhevokên me de, çend pêkenînan ku di nav gelên din de jî tê gotin hebin. Ev tiştêkî normal e. Ji ber ku gelê Kurd bi salan, di bin zor û tesîra dewletên kolonyalîstî de maye. Ew, nikarî buye edebiyata xwe ya devkî binivîse. Kolonyalîstan, ji me dizîye û ji xwe re kirîye mal, mîna stran, folklor û erd-û axa Kurdîstanê.

Di dema berhevkirinê de, gelek kesan, ji me re alîkarî kir. Bi taybetî heval, J. Espar, Ş. Şîlan, B. Omerî û heval Rêber. Em, ji van û hemû hevalên din ên alîkar re spasdar in!

Me navê berhevokê Ken û Girîn îlêkir. Ji ber ku ne bi tenî ken e, girîn e jî!

1988 Stockholm
Amed Tîgrîs
Roman Motkî

Zîyareta Xidir Nebî

Peyayek, ber êvarek li deriyê Pîrê dixwe û dibe mêvanê wê. Pîra jîr, qedr û qîmetê mêvanê xwe digire. Jê re şîvekê gelek tamdar û xweş çêdike. Mêvan kevçiya xwe digire û li şîvê kar dibe. Xwarinê paqij dike tiştêkî nahêle. Pîrê, dibîne, ku mêvan têr nebû. Jê re xwarinêkê din jî çêdike. Mêvan ew jî dixwe. Herweha çi di mala Pîrê de heye, tev dide ber mêvan, ew dixwe û radiþe ser xwe. Edî zende li Pîrê dikeve.

Evcar Pîrê û mêvanê xwe rûdinin û sohbetê dikin. Pîrê ji mêvan dipirse:

-Di pirsê eyb tune, gelo tu ji ku ve têyî û bi ku ve diçî?

Mêvan zikê xw miz dide û pê re bersiva Pîrê dide:

-Ez ji bajarekê gelek dûr tîm û diçim ser Zîyareta Xidir Nebî. Ji ber ku piçek madê min vebî.

Ji tirsan çokên Pîrê dilerize û ji mêvanê xwe re dibêje:

-Wey lawo tu diçî, ku hîn madê te vebî! Tu ji vir de herî, lê ji wir de, qet bi ser mala Pîra xwe ve nebî!

Xwuş-xwuş, bil-bil

Qeymeqamekê nû tê Çolemêrgê. Serokê beledîyê xelkê berhev dike û diçe pêşîya qeymeqam. Hemû dikevin rêzê û di serî de jî, serokê beledîyê heye. Ji derî serok, yekî din bi tirkî nizane. Ji serok dipirsin:

-Efendî, em bi tirkî nizanin; gava qeymeqam beg bêt, em dê jê re bêjin çi?

Serok ji wan re dibêje ku:

-Ez li serê rêzê me, min jê re got çi, hûn jî li pey min, wekî min bibêjin.

Qeymeqam tê. Serokê beledîye bi destê wî digire û jê re dibêje:

-Xoş geldin, (bi xêr hatî)!

Dengê serok baş naçe wan û yên rêzê destpêdikin, yeke yek, bi destê qeymeqam digirin û jê re dibêjin:

-Xuş-xuş, bil-bil!

-Xuş-xuş, bil-bil!

-Xuş-xuş, bil-bil!...

Yên dawî heta ku dor tê ser wan "xuş-xuşê" jî, ji bîr dikin; bi tenî dibêjin:

-Bil-bil, bil-bil... Biliiiiiiiiii!...

Heger benda xwedê bima

Meleyek bi jina cîranê xwe re têkilî datîne. Lawê jinikê bi wan dihese û diçe ji bavê xwe re dibêje:

-Bavo, mele bi diya min re radibe û rûdine.

Bavê wî dibêje:

-Em çî bikin lawo, ew teslîmê xwedê be!

Cardin lawik, mele li ba diya xwe dibîne. Dîsa lawik diçe ba bavê xwe û jê re dibêje:

-Bavo, mêze dîsa mele li ba diya min bû!

Bavê wî:

-Lawo min ji te re got, ew teslîmê xwedê be!

Lawik mêzedike, ku tû keramet di ba bavê wî de tune. Ew, nîvê şevê diçe, hinek nokên hişk berdide ser nêrdewana minarê. Mele sibehê zû radibe, ku here bang bide; lingên wî dişimitin, dikeve û dimire.

Lawik diçe ba bavê xwe û jê re dibêje:

-Bavo, mele ji nêrdewanê ket û mir.

Bavê wî dikene û dibêje:

-Te dît, xwedê çawa ji heqê wî derket?

Lawik, ji bavê xwe re dibêje:

-Heger benda xwedê bima , dê mele pişt li diya min bişkand!

Nexweşiya nivîskar

Yekî nexweş (nesax) diçe ba duxtor. Duxtor nexweşiya wî dipirse:

-Gelo, tu ji ku yê xwe nesax î?

Ew weha bersiv dide:

-Ez ji fesadiyê hezdikim û davêjime her kesî!

Duxtor lê mêze dike û jê dipirse:

-Tu nivîskar an jî ronakbîr î?

Nexweş:

-Tam te pê girt, bermede...

Duxtor:

-Ev nexweşiyekê nivîskaran ê gelemperî ye.
Kaka, ji wê re reçete nîye!

Ker nîne çoš bêjim kûçik nîne hoşt bêjim

Yek li civatê tirekê berdide. Civat pê dikene.
EW, qet sil û belo nabe. Li civatê vedigere:

-Hûn bi çi dikenin? ker nîne, ku ez çoš bêjim û
kûçik nîne, ku ez hoşt bêjim. Bazda û çû ez çi
bêjim.

Donê simbêlan

Yekî feqîr hebûye, ku şîva şevê di mala wî de tune buye. Lê tû kesekî jî bi weziyeta wî û bi ya mala wî nizan buye. Ew, roja ku çuye dîwanan, don (rûn) di simêlê xwe de daye û di dîwanan de simêlê xwe badaye, donê wê paqij kirîye.

Her kes bi dizî ji hevdu re gotiye:

-Looo, ev çî mirovekî dewlemend e. Her roj simêlê wî bi don e.

Rojekê dîsa simbêldonê me, di dîwanê de simbêlê xwe yê bi don badide. Di wê demê de keça wî dikeve hundirê dîwanê û jê re dibêje:

-Bavo, bi xwedê pisîkan rûnê simbêlê te xwarin û qedandin.

Ferhenga zer

Du hevalên kevn, li Stockholmê di şayîyekê de hevdu dibînin. Ew, hal-hewalên hevdu dipirsin.

Yek jî yê din dipirse:

-Nabera te û swêdî çawa ye?

Yê din nav û axa xwe dikişîne û bersiva wî dide:

-Na welle! Ev bûn sê salin, ku ez diçim dibistanê, dîsa jî, ez tiştêkî fêr nebûm.

Hevalê wî, ew şîret dike:

-Bavo bi dibistan mibistanan mirov swêdî fêr nabe... Ji xwe re **ferhengekê zer** bibîne, dê tu zû fêr bibî! An jî, ne mumkun e!

Ez ne dûrmûş im ez kûsî me, hêkê sor dikim

Çar qumandarên Tirkan li Motkan li malekê dibin mêvan. Yek ji wan nîvê şevê radibe ,ku dest bavêje keça malê. Keçik hewar dike. Bav û bira pê dihesin. Sisêyan dukujin û yê çaran ji destên wan difilte û bi çiya dikeve. Ji tirsan li çiya dîn dibe. Piştî bîhîstina bûyerê, leşkerên Tirk, tèn bi çiya dikevin û li qumandarên xwe digerin. Li çiya fîkîn û gazî dikin:

-Lan Dûrmûş, Dûrmûş!...Dûrr... Dûrrrr

Deng diçe Dûrmûş û ew bersiva wan dide:

-Qiq,qiq, ez ne Dûrmûş im, ez kûsî me. Qiq,qiq...

Fişşş...

Jê re dibêjin:

-Tu li çiya çi dikî lan Dûrmûş?

Ew, dibêje:

-Erd germ buye. Ez hêkê sor dikim. Qiq,qiq..

Kuffff, kufffff...fişşşş...

Mixdat min kuşt

Du nêçîrvan, di civatekê de pesnê xwe û nêçîra xwe didin. Yek ji wan destpêdike:

-Ez û hevalê xwe rojekê çûn nêçîra kewan. Bi emirê îllahî, me hew dît, ku ji hember ve kewekî derket. Min û hevalê xwe bi hevdu re tufengên xwe teqand. Lê, ez dizanim derbên min vala naçin. Mingot "min lê xist" û hevalê min jî got "min."

Werhesil em çûn ser kewê. Bû qibe qiba kewê û peyivî:

-Qaqibo, qaqibo! Mixdat min kuşt! Mîxdat min kuşt!..

Hevalê min gelek şeqiz bû. Min jî, serê kewa xwe jêkir û hatim malê.

Baş bû ku ez ne li vir bûm

Mirovekî bi du birarzên xwe yê zarok ve daran li kerên xwe dikin û ji gundekî diçin gundekî din. Li ser rê rastî mêrgekê tîn. Ew kerên xwe berdidine mêrgê. Ji nîşka ve xwediyê mêrgê wan dibîne û li wan dike qîrîn:

-Kuro xwedê mala bavê we xirabneke, we mêrga min qeland û qedand. De zû kerên xwe ji mêrgê derxin!

Ji kesî deng naye. Mêrik bêtir diqehre û çêran dike:

-Hey ker kurên keran, ma qey hûn ji kerê ketine, ku fêma nakin ha! De bisekinin ez ji we re hatim!

Mêrikê xwediyê keran ji herdu birarziyên xwe yê biçûk re dibêje:

-Birarziyan, hûn keran derxin ser rê, ez digihême we. Metirsin, ez apê we me!

Xwediyê mêrgê tê dinêre, ku du zarokên biçûk in. Ji wan re dibêje:

-Ka mezinê we. Ez dê di devê bavê mezinê we nim. Ez, di şûna giyayên ku kerên we xwarine de, kerekî we bibim.

Mêrik kerekî wan dide pêşiya xwe û diçe.

Apê zarokan jî, xwe li bin deviyekê veşartîye. Dema dibîne, ku xwediyê mêrgê kerê bir û çû, ew jî bin deviyê derdikeve û tê ba birarzên xwe. U jî birarzên xwe re dibêje:

-Baş bû, ku ez li vir nebûm, dê miheqeq qeza û beleyek jî destên min derketa!

Du Cihu û du Ereb

Du Cihu û du Ereb, dê ji gundê xwe herin bajêr. Herdu Cihu bilettekê dikirin. Ereb li hevdu dinêrin. Yek ji wan, ji yê din re dibêje:

-Ca em li van bê namûsên Cihuyan binêrin, ew çi dikin. Herduyan bilettekê kirî. Ew dê çawa bikarbînin.

Wan jî, her yekî ji xwe re bilettekê, kirîye.

Siwarê trêne dibin. Lê, çavên Ereban tim û tim li Cihuyan in. Dema qondoktor tê, herdu Cihu bi hevdu re baz didine tuwaletê. Dibêjin, ku qondoktor jî Kurd buye. Qondoktor li deriyê tuwaletê dixê, Cihu bilêta xwe di bin derî de davêjin der. Qondoktor bilêta wan quldike û dîsa di bin derî de dide wan. Ereb li hevdu dinêrin û ji hevdu re dibêjin:

-Binêr çî bi eqil in! Di vegeerê de em jî weha bikin.

Dema vedigerin gund, Ereba biletê dikirin û Cihû get bilêt nakirin. Çavên Ereban tim û tim li Cihuyan in. Qontrola bilêtan destpêdike. Herdu Ereba bazdidine tuwaletê. Cihû jî, didine pey wan. Ereba, deriyê tuwaletê li ser xwe digirin. Cihû, li deriyê wan dixin. Ereba di bin derî de bilêta xwe davêjin der. Cihû, bilêta digirin û baz didine tuwaletê din. Qontrol tê, Ereban bê bilêt digire. Cihû, dîsa di bin derî de bilêta davêjin der û qondoktor bilêta wan qul dîke û paşve dide wan.

Trêna Karazê

Di dema ku hîn riya trêne nû li Tirkîyê çêdikin û trêne tê Tirkîye, lê hîn li Kurdistanê riya wê çênekirine û ew nehatiye; yekî Karazî (Karaz gundekî Dîyarbekirê ye) diçe esker û li hêla Tirkîyê trêne dibîne. Karazî, dema ji esker vedigere, ku li gundê wî dawet û dîlan e.

Gundî di dawet û şahiyane de, wekî şano (tîyatroyê) gelek lîstikane çêdikin û dilîzin. Di gund de eskerê Karazî tenê trêne dîtîye. Ew jî radibe û dibêje:

-Ca werin, ez dê trênek çêbikim.

Nîr tîne, dike stuyê çend kesane û wan dike lokomotîf. Qasî 9-10 kesane jî tîne ben dike stuyên wan û wan li dû hevdu rêz dike û wan jî dike wagon. Benê yê pêşî di qula nîr de derbaz dike û baş girê dide. Tûtikek dike devê xwe û pifdike pê û dibêje:

-Xwe amade bikin, trêne temame e. Em dê birê bikevin.

Makînistê Karazî, li tûtûka xwe dixê û lokomotîf di dema xwe de birê dikeve. Lokomotîf birê dikeve û wagon jî li dû rêz dibin. Trêne hîn çend mîtro diçe, ji wagonan yek dido dibêjin:

-Bisekinin, bisekinin, ben li qirika me teng bû em dê bixinqin. Hewar bisekinin!

Makînîst li tûtuka xwe dixê û pê re diqîre:

-Trên heta stasyonê nasekine. Hûn çî gundiyên dinê nedî û trên nedîne. Haydê... tûtut...Tûtuttttt!

Trên bi lez û bez, ber bi stasyonê ve dimeşe. Çend vagon dikevin erdê, lê lokomotîf bi hêz e. Wan di erdê de jî kaş dike. Trêna Karazê heta digîhe stasyonê 3 kes dixiniqin. Çend kes jî, ji ber xinaqê difilitin. Gundî, hemû tên stasyonê û şîn û girînê li dardixin. Makînîst, li wan dizivire û dibêje:

-Ma trên, qet bê qeza û bê bela dibe!

Hevdîtinek

Rojek bîhna Kek Şêrgo teng dibe û diçe perqa ba mala xwe. Ew, li parqê rastî Kek Piling tê. Hîn ew li hal û hewalên hevdu napirsin, hew dibînin, ku Kek Gurgo bi zarokên xwe Pirço, hirço, Kewê û Kevokê ve ji wir de tîn. Hemû kefxweşiya hevdu dikin û bi hev re digerin. Bîstekî paşê, rastî Kek Şivan, Gavan û Qazvan tîn. Ew jî li hevdu dipirsin, ji nîşka Xwişka Xezal di wan de derdikeve û ji wan re dibêje:

-Em hemû tamam in, bi tenî ma têlên der-dora perqê!

Mîza şûşê

Peyayekî nesax diçe ser duxtor. Duxtor, şûşekê dide pê, wî dişêne tuwaletê û jê re dibêje:

-Here nimûna mîza xwe bike şûşê û bîne!

Peya diçe tuwaletê. Di tuwaletê de şûşek tije mîz dibîne. Mîza xwe nake şûşê, hema ew şûşa tije digire û tîne dide duxtor.

Çendekî paşê, nexweşxane gazî peya dike. Peya diçe, duxtor jê re dibêje:

-Me tehlîla mîza te kir. Bêbik di zikê te de heye. Divê em te ameliyet bikin!

Peya aman yeman dike û dibêje:

-Welle, bîlle ew ne mîza mi bû, ya yeka din bû...

Pere nake. Peyayê avis, çare di revê de dibîne.

Serê Kurd

Rojek ciwamêrek, bizmaran di diwarê xwe de dikute. Bi çakûç û giranan dike nake bizmar di dîwar de naçin. Ew, ya xwar dibin, ya dişikîn. Ciwamêr, matmayî dimîne. "Her roj bi hêsanî bizmar di dîwar de diçûn. Gelo çima îro ew di dîwar de naçin? Bizmar, çakûç û dîwar eynî nel Hîç guhartin nîne... Ev çî ye?"

Jina mêrik dibêje:

-Bi xwedê dibe, ku ew cîranê me yê Kurd ji wê alî de serê xwe bide dîwar. Ev dê ji hişkiya serê wî be. An jî ne mumkun e, bizmar her dem di dîwar de xweş diçikiya.

Li ser gotina jînikê, mêrik û jina xwe bi hevdu re diçin mala cîranê xwe yê Kurd. Dibînin, ku bi rastî jî, Kurd li ba dîwar raketîye û serê wî li ba dîwarê di naberan de ye û ew jî bizmaran di wir de dikutin. Bizmar rastên serê wî tên û xwar dibin.

Iro 7 ê te sibehê 8 ê te

Mêrê jinekê dimire. Ew di şeva 7-an de xewek bi rehetiyê mêrê xwe ve dibîne. Jinik diçe ba şêx û ji şêx re dibêje:

-Ez bi kurban, min îşev xewekê gelek ne baş bi rehetiyê mêrê xwe ve dît. Tu ji kerema xwe re karî li kitêba xwe binêrî, ka tevsîra wê xewê çî ye?

Jinik, xewa xwe ji şêx re dibêje û ew jî diçe kitêba xwe ya reş tîne û lê dinêre. Şêx paşê bi ser jinekê de vedigere:

-Wey xwedê mala te xirabneke, te xêra rehetî nedaye û ew jî di nav agirê Cehenemê de ye û dişewite!

Jinik, ji şêx re dibêje:

-Kurban, welle çi di malê de hebû, min hemû xêra rahmetî da. Min, îsqat û ziqata wî jî da. Çawa dibe?

Şêx, ji jinikê re dibêje:

-Rast e, te ew daye, lê, te xêra wî ya mezin nedaye.

Pêşî ,jinik tê nagehê. Paşê şêx jê re vekirî dibêje. Jinik şerm dike û serê xwe dike ber xwe. Di dawî de ew ji şêx re dibêje:

-Kurban, ma ez dê yekî ji te çêtir li ku bibînim.! Hema ez xira wî ya mezin bidim te. Qet nebe tu li gor dîn, şertan bi cîh tînî û yê te xwedê qebûl jî dike.

Jinik radibe xêra wî ya mezin dide şêx. Ew, roja din, lê dixê diçe ser mezelê rehmetiyê mêrê xwe û li ba kevira ber serê wî rûdine. Digirî û ji rehmetî re weha dibêje:

-Rehmetî, îro 7 ê te, sibehê 8 ê tel xêra te ya mezin a ku minda şêx gehêste te, an negehêste te?!

Ez ne benîadem im kurîkê kerê me

Di Şerê Cîhanê yê Yekemîn de, leşkerên Urus tên Bedlîsê jî digirin. Ji tirsê leşkerên Urus, yek direve xwe dixê bin kerekî. Leşkerek, wî di bin kerê de dibîne. U jê re dibêje:

- Ji bin kerê derkeve kuro, tu li wir çi dikî?

Mêrik ji bin kerê derdikeve û dibêje:

-Mamê Urus, mamê Urus, ez ne benîadem im. Ez kurîkê kerê me, şîrê diya xwe vedixwim.

Eskerê Uris, bi hêrs jê re dibêje:

-Madem ku tu kurîkê kerêyî, tu di bin kerê nêr de çi dikî?

Ew dibêje:

-Mamê Uris, diya min miriye, ez bi bavê xwe re digirim!

Rêça çêleka xweyxwar

Rojek, yek çêlekekê ji xwe re dikire û tîne malê. Ew xwey dide çêlekê û wê dixê govê (hewşê). Deriyê govê ji bîr dike, ku bigire. Çêleka xerîb ji govê derdikeve û diçe. Xwediyê wê dema sibehê zû tê, li çêlekê dinêre, ku ew tune. Ew, dikeve pey rêça çêlekê. Mixabin çend rêçên dewaran tevlihev bûne. Mêrik dike nakê nikare wan ji navhevdû derxe. Xwediyê çêlekê bi xwe re dipeyve:

-Na bavo, wellahî ku ez bikevim şer rêça wê, ez dê ji çêleka xwe bibim. Baştir ew e, ku ez rêxan tam bikim.

Tiliya xwe ya eşhedê li rêxê dixê, dike devê xwe û tam dike. U Pê re dibêje:

-Ev bê xwey e. Rêxa çêleka min bi xwey e. Ji ber ku min êvarê xwey dabû pê.

Gazî Mehemed bike

Hakimek, ji berdevikê xwe re dibêje:

-Here gazî Mehemed bike, bila were ba min, îşê min pê heye.

Berdevik diçe li nav qesebê çiqas Mehemed hene wan berhevdu dike û tîne. Yekî din jî diçe giliya berdevik ji hakim re dike:

-Hakim Beg, berdevikê te çuye, hemû Mehemedên bajêr berhev kir û anîye vira.

Hakim hêrs dibe, gazî berdevik dike û jê re dibêje:

-Min ji te re got here gazî Mehemed bike, te çuye hemû Mehemedên bajar berhev kirîye û anîye? Tu çi kêm eqil mirovekî!

Berdevik bi awekî hurmetkar bersiva hakim dide:

-Hakim Beg, di nav wan de kîjan Mehemed ji te re lazim e, ji xwe re gazî wî bike û hilbijêre..

Ev şerefa han ji her kesî re nakeve

Li Siwêrekê, aliyekî davêje ser dijminê xwe, tam 7 kes ji wan dikujin. Mêrkuj direvin û di nabera çend deqîqan de wenda dibin. Herweha mêrkuj ne tên dîtin û ne jî tên girtin. Her 7 termên mêran li navê dimîne. Xelkê qezê, polîs û cendirmên dewletê li ser van termên bê xwedî û bê qatîl dicivîn. Xelk ji hevdu dipirse:

-Gelo mêrkuj kî bûn, çend kes bûn, ku 7 kesan li ser hevdu kuştin?

Ciwamêrek dinêre ku yekî mêrxas dernakevê û dest bi xwe ve nade û nabêje; "wele min kuşt." Ew, ji vê rewşa han gelek eciz dibe û ji mirov û nasên der-dora xwe re dibêje:

-Wax lawo ma mêranî qelihiye! 7 mêr ketîye erdê û yek dernakeve û nabêje"min wan kuşt!" Ev şeref û mêrxasiya han ji her kesî re nakeve. Ma mêranî li dinyayê qediya lawo! Xelk ji bo kuştina mêrek canê xwe derdixe, lê yê me 7 mêrên babe-egît jî ketine erdê, dîsa yek dest bi xwe ve danayine û vê şerefa mezin ji xwe re nake mal!

Ew, hema ber bi cendirme ve diçe û jê re dibêje:

-Wah wah, ez bavê Berzo û kekê Fatê me! Min her heftî bi derbekî kuşt!

Hîn mezin

Kurdek diçe esker û çend meh paşê, namekê ji bavê xwe re dişîne. Bavê wî, ji der û cîranên xwe re dibêje:

-Lawê min, ji min re name şandîye û di nama xwe de dinivîse, ku "bavo, ez bûm mirovekî gelek mezin."

Ji cîranan yek jê dipirse:

-Apo, gelo ew buye onbaşî?

Apo, serê xwe di mana na de dihejîne û pê re dibêje:

-Na, na hîn mezin!

Yekî din, meraq dike û dibêje:

-Qey, ew buye çawîş?

Apo, destê xwe dibe û tine û ji wan re dibêje:

-Tew... Lawo, hîn mezin, hîn mezin! Ew kurê bavê xwe ye! Çû, çû!

Yekî din dibêje:

-Welle rast e. Ew gelek bi eqil bû. Dibe ku ew bibe başçawîş!

Apo, hêrs dibe û dibêje:

-Teres gelek mezin buye. Bi jor ve çuye, lawo!

Dibêjin:

-Welle heye- tune ew buye serbaz!

Apo:

-Na bavo, hîn jî bi jor ve çuye.

Evcar ew ên hezir hem bi kalo dikenin û hem jî lê hêrs dibin:

-Ma ew, bû çi, qey nabe general? Ka debêje navê terfiya wî çi ye?

Apo bîstekî, dide xwe û eqil paşê dikeve bîra wî û dibêje:

-Haa,haa hat bîra min. Ew buye emîrer

Pezê sor

Rojek ji rojan, axayek, ji bo firotinê, çend pezên xwe yên sor digire û diçe bajêr. Şivanê axê jî pê re ye û ew bi xwe li pezan dinêre. Şivanê reben heta wê rojê qet bajêr nedîtîye. Şivan, di ketina nav bajêr de, çî bibîne baş e:

Dibîne, ku yekî ser bi şaşik hilkişaye cîhekî

gelek bilind (ji ber ku wî minare nedîtîye) û destê xwe kiriye bin guhê xwe û heta jê tê diqîre. Şivan matmayî dimîne û xwe bi xwe;

"Gelo çi qewimî ye?"

Şivan bi lez bi ser axayê xwe de vedigere û jê dipirse:

-Ezbenî, gelo ev çi qîrîn û zirêna vî ciwamêrê han e?

Axa dibêje:

-Meleyê bajêr e, bandidê.

Şivan tişteki fêma nake û lê vedigerîne:

-Erê ezbenî, ji bo çi bandidê?

Axa bi hêrs destê xwe li ba dixê û dibêje:

-Dev jê berde li karê xwe binêr ! Tişteki tune.Dibêje "werin nimêjê."

Dilê şivan dîsa nakeve cîh û pirsê xwe ya dawî ji axayê xwe dike:

-Ezbenî yanî ez dixwazim bêjim, ku zerara bandana wî, ji van pezên me yê sor re heye an na?

Axa hem serê xwe dileqîne û hem jî bi dengekî bilind:

-Na lo...çi zerar!

Wê demê dilê şivan dikeve cîh û pê re çoya xwe dihejîne:

-Madem ku zerara wî ji bezê sor re tune, hema çiqas dizire, bila bizire. Xema nîn e.

Deve û kêç

Kurdek, ji eskeriya Tirkan tê îzinê. Gundî, der û cîran hemû diçin bixêrhatina wî.

Heta devê derî kulav,pelas û cacîman radixin. Kufte kufta cigareyên eskeriyê ne. Refek mêr tîn,refek radibin...

Herkes behsa eskeriya xwe dike. Navên bajarên ku tê de eskeriyê kirine û yên qumandar, çawîş û hevalên xwe dibêjin. Ên ku 30-40 sal berê jî eskerîya xwe kirine, eskeriya wan dikeve bîra wan û ew jî wekî ku nû ji eskeriyê bîn, kunge û adresên xwe dixwînin. Li ser eskeriyê pirsan ji hevdu dipirsin û hevdu îmtihan dikin. Tirkîya hevdu dicerbînin. Tevlihevî dom dike. Keyayê gund qirika xwe çêdike û hemuyan dide seknandin:

-Gelî civatê, ka piçek dengên xwe bibirin. Bes e, em binêrin ka tirkîya eskerê me çawa ye. U ji yê esker dipirse:

-Esker axa tirkîya te çawa ye?

Esker, bi awakî bawermend:

-Bi îzina xwedê, ez di demekî gelek kurt de baş bi tirkî fêrbûm...

Kalekî paldayî jî, li quncik xwe rast dike û ji esker dipirse:

-Ka de bêje, bi tirkî navê qazê çî ye?

Esker bi ken:

-Qazlerî ye,apo.

Evcar yekî din ji esker dipirse:

-Lê, navê xanî çî ye?

Esker:

-Malneket,ji wê hesatir rahma xwedê ye. Navê wî mallerî ye.

Kenîn odê tije dike. Dibêjin "aferîn, wele tu baş bi tirkî fêr bûyî."

Yekî din :

-Ka bizanibe, navê kêçê çî ye?

Esker gelek hêrs dibe û dibêje:

-De di tirkî de navên tiştên weha yên biçûk tun in!

Xwediyê pirsê xwe eciz nake û pirsekê din jê dipirse:

-Ka bi tirkî navê devê çî ye?

Esker axa serê xwe dike ber xwe û bersiv dide:

-Bi xwedê, di tirkî de navên heywanên weha yên mezin jî tune ne!

Yek din dibêje:

-De baş e, navên heywanên weha yên mezin û biçûk tun in, lê navê tajîyê çî ye?

Esker bîstekî disekine û paşê:

-Wele heta ez hatim jî, hîn jê re nav nedîti bû. Lê, ez bawer im, ku dê navê tajîlerî lê bikin!...

Du unîversîte û du lêkolînên zanyarî

Unîversîta bajarê Îstanbolê ji sala 1923-an ve, li ser binyata Kurdan lêkolînekê zanyarî (!) dike. Unîversîte, gehîşt armanca xwe. Di dawîya lêkolîna xwe de unîversîtê da îspatkirin (!) ku kelîma **Kurd**, ji berfa hişk tê. Dibêje ku "li welatê ku îro Kurd li wir dijîn, zivistanan berf gelek dibare. U dema sayî çêdibe berf hişk dibe. Heger mirov di ser berfa hişk de dimeşe, berf dike "kirt-kirt." Di wextê de ev kirt-kirt bûye **kurd**. Ji ber wê jî, Kurd ne miletêkê serbixwe ne. Tirkên çîya ne. Navên wan ên dîrokî jî ev e."

Ji Aliyê din ve jî, Unîversîta Kurdî ya li Stockholmê ku ji aliyê çend kesên super ve hatiye avakirin, li ser binyata dîroka Tirkan ji sala 1980 î vir ve lêkolînekê zanyarî (!) didomîne. Îsal ew jî gehîşt dawîya xebata xwe. Li gor vê Unîversîta han jî, bi awakî zanyarî navên Tirkan ji vê bûyerê çêbûye:

"Dema Tirk ji Asyaya Navîn ber bi Anatolê ve hatine, hemû siwarî bûne. Bi rojan li ser piştê hespan meşiyane. Dema hesp meşîne **tirt-tirt û zirt-zirt** kirine. **Tirt** bûye Tirk. û herweha navên wan Tirk maye.

Şorbe ji qetê çêtir e

Du gundî, radibin diçin gundekê cîran, mala nasên xwe. Dema digîhên perê gund, ji hevdu xatir dixwazin û herkes diçe mala nas û dostê xwe.

Ber êvarê, dîsa xebera çûndina malê didin hevdu, li ser bêderên gund hevdu dibînin û rîya gundê xwe dikudînin.

Yek ji wan, di mala nasê xwe de bi tenî şorbe xwarîye. Ev şorbe, ne bi qîma wî buye. Lê, ew bi hêvîya zîyafetekê gelek xweş û tamdar buye. Di zikê xwe de jî, ji nasê xwe bi taybetî ji kevanîya wî gelek qeherîye. Ew bawer e, ku hevalê wî jî, di mala nasê xwe de zîyafetekî gelek xweş xawrîye. Ji ber vê yekê jî xwe ranegirtiye û ji hevalê xwe dipirse:

-Lo heval, gelo te îro di mala nasê xwe de çi xwar, çi vexwar?

Hevalê wî, wekî ku qet deng neçe pê, dengê xwe nake. Lê, ew dîsa jî, jê dipirse. Heval, serê xwe dike ber xwe û bi mize miz dibêje:

-Qet nepirse lo!

Şorbexwar israr dike:

-Ma çima, pirskirin şerm e? Ka bibêje te çi xwar?

Ew carekê din dibêje "qet."

Şorbexwar hema kuma xwe pêşve dikşîne ser çavên xwe û bi ken dibêje:

-De baş e, ku yê te qet e. Min digot qey min zerar kir. Bi Mihemed û Îsa, dîsa şorbe **sed carî** jî qetê çêtir e!

Ji xwe em jî li antiyan digeriyan

Di 12 ê Adarê de cendirmeyên Tirk, davêjin ser mala memûrek. Di mala wî de gelek pirtûk dibînin. Pirtûkan berhev dikin û destên memûr jî li darê kelemçan dixin û dixwazin wî bibin qereqolê. Memûr ji qumandar lave- rican dike û dibêje:

-Ez têngîhêm, ku hûn ji bo çî min dibin qereqolê?

Qumandar bi ser de diqîre û dibêje:

-Tu kî dixapînî ulan! Tu Komonîstî. Ka li van pirtûkan binêr. Ji derî komonîstan kî hewqas pirtûk berhev dike û dixwîne heeel..

Memûr dest bi sondan dike:

-Qumandan beg, bi serê Ataturkê mezin, ez ne komonîst im. **Ez antî-komonîst im.** Ev pirtûk jî hemû yên antî-komonîst in. Ka li pirtûkan baş binêre. U ez bi xwe, bi sîyasetê ve jî mijûl nabim. Ez ji te gelek rica dikim, destên min veke

û carekî din ji serî ve li pirtûkan binêre..

Qumandar, li ser van peyvên memûr çend qundax li ser hevdu li nav pişta memûr dide. Kef û kepûr bi devê wî dikeve û dest bi çêran dike:

-Ulan ker kurê kerê!.. Hîn komonîstî bes nîn e, evcar antî-komonîst ha!.. Hîn hûn komonîstîyê jî, ji xwe re biçûk dibînin û dibin antî. **Ulan em jî ji xwe li antîyên wekî te digerin!**

Wî digirin û dibin.

Hey Dinyayê

Di şevê zivistanê ya tarî û dirêj de, mêrikek û jina xwe li malê, li ba agirê xwe yê gurr û geş rûdinin. Qurm- qot û êzingan davêjin ser agir. Arûna (kuçika) xwe sor û ron dikan. Her yekî di quncikekî de pal dide. Kêf kêfa mêrik e. Gulpe gulp ji qelûna wî diçe. Jinik jî goreyên qetandi direfîne.

Mêrik, çend gulpên din jî, li qelûna xwe dixê û li jina xwe dinêre. Paşê ji cigera xwe axînekê kûr dikişîne:

-Hey dinyayê! Dinya çi bêxêr e! Çi bêbext e! Jinê te dît weha ye, şeva dinê tu li vî quncî bû û ez jî, li quncika te rûniştibûm. Îşev jî, ez li vira me û tu jî li wir î! Mirov teyrê bê pel e, bê pel!

Qançûlvan û zîyareta bavê

Heta 40-50 sal berî jî, li Kurdistanê qançûla (verguya) pez û dewaran hebû. Qançûlvan (tehsîldar), gund bi gund û mal bimal digerîya û qançûlê berhev dikir. Gundî xizan bûn. Nikari bûn qançûlê bidin dewletê. Gundîyên ku çend pez, an dewarên wan hebûya û nikaribûya heqê qançûlê bida, qançûlvan radihiştin bizin, an çêleka wî û ji ber qançûlê ve dibirin difrotin. Ji ber ku birin û firotina pez û dewaran piçek zehmet bû, eşyayên malê yên bi qîmet hebûya, wan dibirin û difirotin.

Dema qançûlvan dihatin gund, êdi gundîyan çawa firsend bidîta pez û dewarên xwe, an li axuran, an jî li çolê vedişart, heta ku qançûlvan jî gund derketa. Herweha bi çend rojan gundîyan pez û dewarên xwe ji çîya û çolê nedanî malê. Carînan Qançûlvan derdiketin çol û çîyan li dewar û pezan digeriya. Carînan jî, diçûn ser

delavên gund û wan li ser delav digirtin. Û herweha ew û gundî kî, kî xapand û kî, kî girt.

Pirê caran gundîyan jî, hevdu gilî dikir û hejmara dewar û bizinên gundîyên xwe didan qançûlvan. Bi taybetî ew malbatên ku navbera wan tune bûn, hevdu gilî dikirin.

Li hêla Bîngolê, rojekî qançûlvan diçe gundekî. Xebera hatina qançûlvan tê gund. Gundî dîsa tertî- fertî dibin. Qançûlvan, mal bi mal digere û qançûlê berhev dike. Dor tê ser mala gundîyekî xizan. Sê bizin û kerekî wî heye. Ew nikare qançûla wan bide. Difikire çawa fenekê li serê qançûlvan çêke û qançûla kerê nede. Radibe kerê xwe dibe oda rûniştinê, wî dixwe erdê. Herdu lingên wî girê dide û çiqas pot û pertal di mala wî de hene davêje ser. Lê ya herî xirab cîranê wî yê bê bext, bi vî karê wî dihese û bi dizî rewşê ji qançûlvan re bahs dike. Dema Qançûlvan tê axura wî û qançûla hersê bizinê wî dibire, jê dipirse:

-Gelo êdî tişekî te nema? Hemû heywanên te ev in?

Gundî herdu destên xwe dide ser hevdu û xwe xûz dike:

-Belê efendî, ji xwe ji derî sê bizinan tişteki min nîn e.

Qançûlvan, diçe odê û ew tiştê ecêb ku di nav

nivîn û pertalan de ye dibîne û jê dipirse:

-Ka ev çî ye?

Gundî bi awekî reben bersîv dide:

-Wele ew bavê min e û nesax (nexweş) e.

Qançûlvan lê vedigerîne:

-Divê ez pirsra wî bikim. Em nasên hevdu yên kevn in. Ji xwe salê carek ez têm, dibe, ku em hevdu carekî din nebînin.

Taya mirinê gundî digire. Dilerize û pê re:

-Efendî, rewşa wî ne baş e. Tu dizanî ew kal e û nexweş e jî. ez ji te şermî me. Ew binê xwe jî pîs dike. Hêşê wî jî ne li serê wî ye. Tu kesî jî

nasnake. Min zîyareta te temamî qebûl kir, li ser çavên min.

Lê, gundî dike nakê, qançûlvan di zîyarta bavê de israr dike. U ber bi nivînan diçe. Li ba wî disekine û dibêje:

-Selamûeleykum, xalê Hesen tu çawayî? Malxirab ka lehêfê piçek ji ser serê xwe bavêje. Tu çawa nefes digirî lo?

Ji nav nivînan û pertalan hîç deng dernakeve.

Gundî dest davêje milê qançûlvan û jê re lavan dike:

-Efendî ez bi gorî, hêşê wî, ne li serê wî ye. Ka em derkevin der. Qançûlvan, hîn jî nêzîk dibe û dibêje:

-Ka rabe, rabe xalê Hesen!

Qançûlvan, pot û pertalan davêje, davêje û kerê tazî derdikeve ortê. Ew, bi ser gundî ve vedigere:

-Malneket tu dê niha ji german û ji bê hewabûnê bavê xwe nekujî? Heyf û heyfa bavê te!! Mêr û ciwamêrekî wekî bavê te, li darê dinê tune lawo!

Kurdê Afrîkayê

Ew kesên bîyanî yên (xerîb) ku nû tîn Swêdê, pêwîst e, ku berî herin fêrê zimanê swêdî bibin. Ji bo fêrbûna zimanê swêdî jî, dibistanên gelêrî hene. Her bîyanî, di van dibistanan de fêrî swêdî dibe. Li Swêdê, di dibistanan de adetek heye, roja destpêkirina dibistanê, di serî de mamoste û bi du re jî, bi dorê her şagirt (xwendevan) xwe dide nasandin. Navê xwe û welatê xwe dibêje.

Piştî 12 ê îlona 1980 î gelek Kurdên polîtîk derketin derî welat. Hinek ji wan jî, hatin Swêdê. Wekî her bîyanî, wan Kurdan jî dest bi dibistanên zimanê swêdî kirin. Rojekê, di destpêka sinifekê de mamosta swêdî dikeve sinifê û navê xwe û welatê xwe dibêje. Paşê bi rêzê re şagirt destpêdikin û xwe didin nasandin. Yê yekem, dibêje "Jag kommer från Kurdistan i Iran." Yanî ez ji Kurdîstana Îranê me. Yê duyemîn

dibêje, "jag kommer fron Kurdistan i Turkiyet." Ez ji Kurdistan Tirkîyê me. Yê sêyemîn jî Kurd e. Ew jî dibêje, "jag kommer fron Kurdistan i Îrak." Tu çima nabêjî yê çaran jî Kurde û ew jî dibêje, "jag kommer fron Kurdistan i Suriyen." Li kêleka wî Kurdî jî, yekî reşik ê Afrîkî rûniştîye. Reşik difikire, Kurdistan Îraq, Kurdistan Îran, Kurdistan Suriye û Kurdistan Tirkiye; matmayî dimîne. Evcar nizane ku van her çar dewletan Kurdistanê di nav xwe de parve kirine. Ew dibêje qey mirov dema navê welatê xwe bêje, divê bi swêdî bêja (kelîma) Kurdistanê jî pê re bêje. U ew jî dibêje, "jag kommer fron Kurdistan i **Afrîka**." Yanî, ez ji Kurdistana Afrîkayê me.

Errrik lawo Licê ji Pîrik mezintir e

Pîrik li dorchêla Licê goma(mezra) gundê Celkê ye. Heye 9-10 mal. Di qontara girekî de ye, ku qet gundekî din jê ve nexuya ye.. Huseynîg jî gundê cîranê wî ye. Ew li gor Pîrikê mezin e. Heye 150-200 mal. Evcar Huseynîg jî, di perpalê cîyayekê din de ye û qet ji pîrik jî nexwuya ye. Heta ku mirov hilnekişe ser çîya, mirov nikare gund bibîne. Yekî Pîrikî heye, wî, heta 17-18 salîya xwe, ji derî Pîrikê gundekî din nedîtîye. Di Piştî 17-18 saliya xwe de, rojekê bi yekî gundiyê xwe re diçe gundê cîran Huseynigê. Dema bi ser çîya dikevin êdî Huseynîg xwuya dike, pîrikî li çokên xwe dixê û pêre heta jê tê diqîre:

-Errrik lawo, Licê ji Pîrik mezintir e!

Ji ber ku wî,bi tenê navê Licê bîhîstîye. U ji Huseynîg re jî, dibêje qey Licê ye.

Egal namûsa ereb e

Kurdek, bi xencera xwe davêje ser Erebekî çekdar û çekê wî jê digire. Eba wî jê dike. Paşî kiras û derpêyê wî. U herweha bi hêsayî wî tazî dike. Li serê Ereb egal tenê dimîne. Lê Ereb egalê nade. Kurd xencera xwe lê gij dike û bi ser re diqîre:

-Ka egalê jî bide, an ez dê te bikujim.

Ereb dibêje:

-Nabe! Egal namûsa min e! destê xwe dirêjî namûsa min meke. Heger tu destê xwe dirêjî egala min bikî, welle bille ez dê xwîn birjînim!

Ordixanê bextereşê emirqot

Ordixanê Celîl, nivîskarekî Kurd e. Ew, li Sovyetistanê dijî. Ordixan, di bihara 1988-an de bi mêvanî hate Swêdê. Federasyona Komeleyên Kurdistanê li Swêdê, li ser hatina Ordixan li Bajarê Stockholmê civînekê pêkanî. Di vê civîna han de, nivîskarê Kurd Ordixan, li ser Kurdên Sovîyetê agahdariyek da. Di beşa dawîya civînê de Kurdên li Stockholmê çend pirsên sîyasî ji Ordixan kirin. Li ser van pirsan Ordixan, bi kurtahî bersivekê weha da:

-Ma ez pêxember im, Mihemed im, çi me?
Ez dê çawa karibim bersiva van pirsan bidim. Ez bi karûbarê sîyasî ve mijûl nabim. Ji ber vê yekê jî pirsên sîyasî ji min nekin. Hûn karin bipirsin û bibêjin, tu çi dikî, malbata te çi dike? Belê ji min tiştên weha pirs bikin. Min heta niha gelek tişt nivîsiye. Niha jî, ez bi nifir û duayên kurdî re bimjûl im. Heger hûn çend nifiran li min bikin,

dê zehf baş bibe. Ez jî, dê wan binivîsim. Heger hûn duan jî li min bikin, ew çax mala we û heft bavê we avabel!

Çend roj di ser vê civîna han de derbas dibe. Kurdekî dixwaze, ku ji alîyê berhevkirina nifiran ve alîkariya Ordîxan bike û çend nifiran jê re bibêje. Ew, ji Kurdên Stockholme fêrdibe, ku ew roj Ordîxan li mala kê ye. Radibe telefonê wê malê dike. U ji xwedîyê malê rica dike, ku bi Ordîxan re qise bike. Ordîxan tê ser telefonê û dibêje:

-Alo!

Kurdê Stockholme bê ku jê re bêje "rojbaş" û xwe pê bide nasandin û bibêje "min ji te re çend nifiran berhev kirîye," hema bi awakî lez û bez dest bi xwendina lîsta xwe ya nifiran dike:

-Bextê te reş be, emrê te qot be! Hohoyy rebîyo tu bikî nekî, qet têr nexwî! Çûndin hebe, hatin tune be! Tu ji balafirê bikevî perçeyê herî mezin guhên te bin!

Kurdê me yê sor, li xwendinê sor dibe û nifirên xwe dixwîne. Lê, Ordîxan, di telefonê de, lê diqîre:

-Kuro tu kî yî? Tu çi mirovekî bê şerm û bê heya yî? Merî ji mêvanê xera van qezîyan dike?

U bi hêrs telefonê lê digire.

Xwarina nebiyan

Peyayek diçe gundekî dûr. Ji bo çend rojan dibe mêvandarê malbatekê.

Roja pêşî sê dan li dû hev, jê re xwarina kundiran (kulind,kudik,kudîyan) çêdikin. Roja duyemîn kundir, roja sêyemîn dîsa kundir...Tu nabêjî bexçeyê wan ê kundiran heye. Hema jê dikin û xwarinê çêdikin. Mêvan, êdî ji kundiran têr dibe. Heta ji wan nefret dike. Dilê wî diçe goşt. Ji xwe re dibêje,"heger sibehê jî ew kundir bînin, ez dê planekê li serê wan çêbikim."

Sibehê dîsa taştê tê, ew dinêre kundir e! Xwediyê malê çawa sîniya taştê rast dike, mêvan radibe pîyan, herdu destê xwe wekî ku nimêjê bike dide serhevdu û dest bi tobe û estefurellahan dike.

Xwediyê malê li hember ev rewşa han matmayî dimîne. Paşê ji mêvanê xwe yê hêja dipirse:

-Ev çî ye ezbenî? Tu çima weha dikî?

Mêvanê wî, bi awekî stuxwar bersîva wî dide:

-Ezbenî, ez li ku, xwarina kundiran li ku! Li gor ku min xwendiyê û pê dizanim, kundir xwarina nebiyan e. Xwarina ewliyan e. Gunehkar û cahîlê mîna min, kare kundir bixwe! Ev zêdeyê serê min û heftsed bavên min e!. Bi xwedê ez devê xwe nadimê! Qet israr meke û min û xwe tev de jî gunehkar meke!

Xwediyê malê ,ji aliyekê ve firaqan berhev dike û ji aliyê din de jî, ji mêvanê xwe dipirse:

-Baş e kurban, tu çî dixwî, ez ji te re bînim.? Li qisûrê me jî menêre! Em vê mesela han jî nizani bûn. Ka de bêje?

Mêvan hêdî di ciyê xwe de rûdine û nerm nerm dibêje:

-Na keko,na! Ez naxwazim we bikim zerarê. Ez ne xerîb im. Ji bo min mesrefekê zêde nekin. Hema hûn mirîşkekê qun bu zêçil (zilq) ser bijêbikin bes e!. Ji xwe mesrefa zêde heram e.

Cigerxwîn û dawa namûsê

Cigerxwîn, rojekê dinêre, ku peyayekî çekê xwe girtiye û êrişê ser mala yekî din dike. Hinekê din jî pê girtine û nahêlin, ku ew êriş bibe ser malê.

Cigerxwin dipirse:

-Çî ye lawo, çî buye? Tu çî har buyî û dev li xwe dikî?

Mêrik, bi devekî kef,kepûr û gilêz dibêje:

-Min berdin. Dawe dawa namûsê ye. Pêşberê min nebin. Divê îro ev bê namûsê han bê kuştin.

Demek şûn de piçek hêrsa wî dakeve ,wî ji wir digirin û dibin mala yekî din. Paşê jê dipirsin:

-Bira, ev çî kar û halê te ye? Gelo mêrik destdirêjiya namûsa te kiriye çî ye?

Ew hinek jî hêrs dibe û doqîre:

-Zêdeyî zerê wî heftsed bavê wî ye. Welle ez qapaxa serê wî difrînim. Na,wî çend gotinên nexweş ji jina min re gotiye. Lê, ez sed car

kurbana wî bim, ku jê re bihêlim. Ez dê dîsa wî pêzewengî han bikujim. Daw dawa damûsê ye. Xwîn vê yekê paqij dike.

Cigerxwîn, bi seeten di ber û ser de dide mêrik îkna nabe. Dibêje "**daw dawa namûsê ye.**"

Cigerxwîn diqehre û bi ser re diqîre:

-Kuro, te Batmanê û Kerkûkê dîtîye. Li wir bi sed mîtroyan buxrî û silindirên Tirkan û Ereban dikevin dê û jina te. Tu wan nabînî û nabêjî "**dawe dawa namûsê**" ye. Tu hatî du gotinên birayê xwe yê Kurd dikî "**dawa namûsê,**" na! De heydê siktir be ji van deran, **bê namûsê netewî** gidî welle bîlle!..

Fizîka burjuvazî

Nîyazî westa, li Dîyarbekirê cildirûn(terzî) bû.10-Sal berî, ew çû ser heqiya xwe. Mirovekî zîrek û sosyalîst bû. Di wê demê de tesîr û fêda wî li ser gelek şoreşger û welatparêzan çêbû. Ji ber vê yekê jî, hemû welatparêz û şoreşgerên derdora Dîyarbekirê, ji Nîyazî Westa hez dikir û hurmet jê re şandidan. Dikana wî mîna komela şoreşgeran bû. Çend radibûn, çend din rûdiniştin. Guhderiya sohbet û pêkenînên wî dikirin. Sohbeta wî ya herî xweş û şêrin dema ji şoreşgeran eciz dibû, ji wan re çêran dikir û li ser wan pêkenînan çêdikir bû.

Rojekê ez û çend heval çûne dikana wî û rûniştin. Wî ji me re çay îkram kir. dest bi sohbetê kir. Me hewqas dît, ku çend xwendekarên Înstutiya Dîyarbekirê jî hatin dikana wî. Li hal xatirên hevdu pirsîn. Yekî ji xwendekarekî pirsî:

- Niha wexta îmtihanan e, dersên te çawa diçin?

Xwedekar, berî serê xwe bi mana guhnede de hejan û paşê:

-Wele ez di dersa fizîkê de mam. Ufff de fizîka burjuvazi ye, sankî çî jê dertê...

Hin wî dawîya qisekirina xwe ne anîbû, Nîyazî Westa dest avêt cawbira (meqesa) xwe û ber bi xwendekarê Instutuyê çû û bi ser re qîriya:

-De rabbbbe, seyê jî seyî ketî!... We pêxwasiyê jî kirîye şoreşgerî. Pêxwas kurê pêxwas. Ev çî bê namûsî ye. Tariha burjuvazê dibe, ekonomiya burjuvazî dibe.Lê fizîk...Ew çax derîyê dibistanan bigirin lawo..Bêjin cahîlî şoreşgerî ye.. Hîç nebe, em jî bizanibin!

Li gor islamê du dinya hene

Berî 1980 î, li Kurdistana Jorîn Maoîstî û Sovyetî gelek dijberên hevdu bûn. Şoreşger dema diçûn nav gel, berî mînaqêşa Sovyet û Çînê dikirin. Wey li wî ku kî zora yê din bir. Maoîst, heta rengê oda Mao jî dizanibûn. Sovyeti jî her roj reçeta taştê û şîva Brejnev dihejmardin.

Di wê dema firtone de rojekê grûbek maoîst ji bo propagandayê diçin gundekî. Gundîyan komdikin. Behsa Çîn û Mao dikin. Di wî gundê han de KUKî jî heye. Yê KUKî bi maoîstan re dikeve mînaqêşa teorîk. Maoîst, didin ser wî. Ji pirtûkên Mao mîsalan didin. Gundî hemû li der-dor wan dicevin û temaşa wan dikin. Her ku diçe Maoîst êrişên teorîk dibin ser ê KUK î. Behsa Dinyaya Sêyemîn dikin. KUKî dinêre na, maoîst dê wî perşan bikin. Hema bi ser gundîyan ve dizivire û ji wan re dibêje:

-Gelî gundiyan we hemuyan bi xwe bîhîst, ku evana behsa Dinyaya Sêyemîn dikin. Wekî ku em hemû pê dizanin, li gor dînê Îslamê du دنیا hene. Yek ev دنیا ye, ku fanî ye û em têdene û ya din jî axret e. Ma dinyaya sisêyan ji ku derket. Van berazan xwe şaş kirine. Heqê wan lêdan û qotek in...

Gundî dest davêjin daran û maoîst nizanin çi bêjin û çi bikin. Yek ji wan, dema derba yekem dixwe, hişê wî tê serê wî, baz dide û gazîyê hevalên xwe dike:

-Birevin, ji xwe karê revîzyonîstan ev e!

Bînaenaleyh

Li gundekî, du malbatên dijminê hevdu hene. Ew di salê de çend car li hevdu dixin. Werhesil weha ji qereqol û mehkeman xalî nabin.

Rojek dîsa ji wan malbatan yek, keriyek pezê wan wenda dibe. Bi rojan digerin-nagerin pez nabînin. Serokê malbatê, berê xwe dide bajêr. Diçe ba arzûhalvan û jê re dibêje:

- Efendî, filan malbatî keriyek pezê me dizî ye. Divê tu arzûhelekê weha binivîsî, ku malbata wan, jin bi mêran ve kêmasî sedûsalek bavêjî hefsê.

Ji arzûhalvan re pariyekî bi don derdikeve. Kêfa wê tê. Kaxizê xwe dike deqtîloyê û berçavika xwe dide ber çavên xwe û bi du tiliyan dikeve ser dektîloya xwe. Dibe teq û berereqa wî...Çiqas kelîmên erebî yên ku Tirk, di zimanê hiqûqê de bi kar tînin wan li pey hevdu rêz dike. Ew, bi ser xwedîyê pez re vedigere:

-Apo ka li min binêr , ez **bînaenaleyh**

binivîsim?

Xwedîyê pez stuyê xwe xwar dike û bersiv dide:

-Efendî, ez bi kurban, ma ez bi qanûnê çî dizanim ku **binê elî-melî** jî bizanibim. Tu baş dizanî, çawa li qanûnê baş tê, weha binivîse.

Arzûhalvan berçavîkê xwe derdixe, çavê xwe miz dide û dibêje:

-Belê, belê...Ez dibêjim, bila tu bizanibî, ku **bînaenaleyh** di qanûnê de gelek girîng e. Lê herweha gelek biha ye jî ha!

Xwediyê pez bi heyecan ji arzûhelvan re dibêje:

-Efendî, bila canê te, lawê te û dost û hezîr sax bin, pere ne muhîm e. Bes ku tu li qanûnê bîne û di qanûnê de çiqas cezayê giran heye, tu bidî ser piştê wan dizên bê namûs. Ez ji te ev yek rica dikim, ku tu qanûnê li wan dizan bijdîne. Pere, ji apê te re şakîl e!

Arzûhalvan bi kêf vedigere ser deqîloya xwe û dîsa dibe teq û berereqa wî. Dest bi nivîsandina **bînaeneleyhan** dike. Çend deqîqe paşê, kaxîz ji deqîloyê derdixe û ji bo îmza kirinê berpêşî xwedîyê pez dike.

Xwediyê pez xwendin û nivîsandina wî tune, ew nikare bin arzûhalê îmza bike. Di şûna îmzê de tiliya xwe boyax dike û li kaxîz dide. Bi dû re,

destê xwe dibe berîka şalwarê xwe, kîsa peran derdixe û ji arzûhalvan dipirse:

-Efendî, ez bi kurban, dênê me çiqas e?

Arzûhalvan tiliya xwe dide ser kaxiz û pê şan dide:

-100 Lîra heqê arzûhalê ye. Ka binêr, li çar cîyan jî min **bînaenaleyh** nivîsîye; ew jî her yek 100 lîra ye, hemû dike 500 lîra.

Xwediyê pez 500 lîrayê derdixe dide ser masa wî. Ji re gelek spas dike. Arzûhala xwe digire û berê xwe dide qereqolê.

Çiqas polîs hene, hewqas jî bekçî hene

Bêlik Ahmed (Melik Ahmed), sûka kevn û ya herî mezin a Diyarbekirê ye. Herweha ew, cîhê tolaz û pêxwasên Diyarbekirê ye jî. Her qebeday û babe-egît berî, li Bêlik Ahmedê kab û guzên xwe ji hevdu par dikin.

Rojek, serxweşek ji polîsan gelek eciz dibe û dixwaze dijminê (çêr bike) wan bide. Ew tê serê suka Bêlik Ahmedê, heta jê tê narekê davêje û pê re dibêje:

-Heeeeyyyyyy! Ulan, çiqas polîs hene, ez dê û jin.....

Hîn gotina xwe tev nake, hew dibîne, ku ji hember ve polîs tên. Evcar gotina xwe diguhêze û weha dibêje:

-Ulan, çiqas polîs hene, hewqas jî, bekçî hene haaaa!

Rehmetiya diya wê jî min kir Şêx

Wextek li dorhêlekê Kurdistanê Şêxekî bi nav û deng hebû. Navê wê Şêx, ji Kerkûkê heta Mahabatê, ji Sêwasê heta Afrînê, di nav Kurdên dîndar û bê din belav bû. Ji her aliyê Kurdistanê mirov diçin, wî ziyaret dikin. Bê hejmar jê re pere û mal dibexşînin. Zikat û fitreyên xwe jê re pêşkêş dikin. Weha dibe, ku êdî kes nikare hesabê malhebûna Şêx bike. Ne serî û ne jî binî heye. Xwedê, hîvz û mehavza hebûna wî bike.

Li hêlekê din ê Kurdistanê jî, sofiyekî gelek dîndar û pak hebû. Ji ber ku xelkê gelek behsa wî Şêxê han dike, êdî weha buye, ku ew şev û roj ji xeyal û xewa sofî dernakeve. Di dawî de, sofî, nikare xwe rabigire, ew dikeve rê, ber bi welatê Şêx ve dimeşe. Bi rojan, bi heftan li rê diçe. Bi xêr û xweşî gehêşe dergehê Şêxê xwe.

Sofî, bi evîna dîn, xwe bi dil û can dide xizmeta Şêxê xwe. Wilo dibe, ku êdî ew, nikare şev û roj ji hevdu bike der. Sal diçin û sal hatin. Sofî, mal, jin û zarokên xwe ji evîna dîn, ji bîr ve dike. Tam piştî 7 salan, rojekê, jin û zarokên wî tên bîra wî. Wekî serxweşê ku bi xwe bihese, hêdî hêdî ew, xwe nas dike. Radibe diçe huzûra Şêx, jê re secde dibe û rewşa jin û zarokên xwe ji re pêşkêş dike. Şêx, berê guhdariya wî dike û paşê jê re dibêje:

-De baş e, here mala xwe! Lê, te 7 sal ji tariqatê re hizmet kir. Xwedê û dergê hizmeta te ji bîr nakin. Tu dizanî tiştê me tune. Ew caşika me ya yek salî, ji xwe re bigir û here.

Sofî bedêla xizmeta 7 salan caşa xwe ya yeksale digire û dikeve riya malê. Piştî 6-7 qonaxan li geliyek, caşa jar êdî dayaxê rê û birêçûnê nake; dikeve û dimire. Sofî li sing û çogên xwe dixê û hawar û qîrîn dike:

-Şêxê min çû rexmeta xwedê!

Li kêleka rê, li nav mêrgek, çalek dikole û Şêxê xwe defin dike. Li ser gora şêx, şîn datîne. Karwan û bazirganên ku tên, xebera wefatkirina şêx dibîhîsin; hema di cîh de bar û barxanên xwe datînin û kevir, nihît û kilsê tînin û ziyaretgeha Şêx lêdikin. Bi çûndin û hatina karwan û

bazirganan re, di demekê gelek kin de, navê ziyareta şêx li çar aliyên Kurdistanê belav dibe. Dibe zîyareta, tawî û bawîyan, keç û xort, bî û jinebîyan, bê guneh û gunehkaran... Rojekê deng diçe digehe guhên Şêxê Sofî jî. Çendek paşê êdî yek ber bi Şêx naçe, her kes berê xwe dide tewafiya **şêxê Gelî**. Şêx, dinêre, jê re nav û namûs nema. Ev çî bela bû bi serde hat. Heta niha şêxekê weha li welat tune bû. Ew ji ku ve derket? Ev çî ye û çî hîkmet e? Radibe, bi çend murûdên xwe ve li hespan siwar dibe û ber bi **Zîyareta Şêxê Gelî** ve dikeve rê. Piştî çend rojan digîhe meqamê zulcelal! Şêx dema ji hespê xwe peya dibe û diçe hundirê zîyaretê, di îdare û xizmeta Şêx de, Sofiyê xwe dibîne. Şaş dibe û dimîne. Şêx, Sofî dikişîne quncikê û secera Şêx jê dipirse. Sofî bi şermî jê re dibêje:

-Ezbenî, ev Şêxê navda, ew caşa ku te dabû min, ew bi xwe ye. Di rê de li vira mir û min jî li ser wê zîyaret çêkir.

Dibe tiqe tiqa Şêx û dikene:

-Bi rastî jî, ew ji cinsê kerekê xanedan bû. Ma diya wê jî, min nekir Şêx!

Dilê mirov li kîjan alî ye

Kurdek, Unîversîta Dîyarbekirê, beşa duxtoriyê teva dike û dibe duxtor. Rojek, nexweşekî tê nexweşxanê ba duxtor. Duxtor, guhdariya gilî û gazindên nexweş dike.

Nexweş;

-Duxtor Beg dilê min dêşe, dibêje.

Duxtor, haletê muayenê dike guhên xwe û destpêdike nexweşê xwe muayene dike. Duxtor dixwaze berê guhdariya lêxistin û xebata dilê wî bike. Lê, ew, haletê xwe dide, ser singa wî ya aliyê rastê û guhdarî dike. Berdestikê (xizmetçiyê) wî dibîne, ku duxtor li aliyê rastê dil muayene dike. Ew, xwe ranagire û bi awekî tirs û hêdî ji duxtor re dibêje:

-Duxtor Beg ezbenî, gelo dilê mirov li aliyê çepê nîn e? Tu li aliyê rastê mueylene dikî!

Duxtor lê gelek hêrs dibe:

-Kurê min rebenê xwedê! Xwendin û nivîsandina te tune lawo.. Tu çî dizanî dil li ku ye he? Ez duxtorim, an tu? Siktir be, here mala xwe, carekê din jî çavên min ,bi te kûçikî nekevel!

Ji ber zimanê xwe yê çepel û dirêj, berdevik ji karê xwe dibe.

Mele û mitrib

Mele û mitrib, tim û tim dijminê hevdu ne. Mele dixwazin her roj mirov bimirin, şîn û girîn be û ew ji malbatên miriyan zekatê, îsqatê, heqê yasîn û xwendinê bigirin. Mitrib jî, dixwazin her roj, şahî û dîlan be. Li def û zirnê bixin. Ji xelkê bexşîş û xelatan bigirin. Mitrib, ji ber vê yekê ji melan û mirinê gelek dipelikînin û ditirsin.

Rojek, mitribekî nesax (nexweş), di xwe de diçe. Mirovên wî dilezînin, gazî mele dikin. Mele, li pêş mitrib disekine. Yasînê vedike û bi dengê bilind dixwîne. Bîstekî paşê hişê mitrib tê serê wî û çavê xwe vedike. Çi bibîne baş e? Ku mele kurana xwe vekiriye û li ba serê wî yasînê dixwîne. Mitrib, ji tirsê mirinê, mîz bi xwe de dike. Ew hewar dike û ji mirovê xwe re dibêje:

-Zû zû çend qurişan bidin vî rezîlê han, bila zû

here; an dê rihê min bazorê ji min bistîne.

Mele dengê xwe hin jî bilind dike:

-Yasîn, kuranel hekîm...Murselîm...

Mitrib, li jina xwe hêrs dibe;

-Ma ker bavê, tu jî mirina min dixwazî. Welle, ew bi zorê rihê min, ji min digire. Ha heta çokê jî hat. Bilezîne zirna min bîne.

jînik zirnê tîne. Mitrib dest bi pifkirina zirnê dike. Mele riya derî digire û direve. Pê re diqîre:

-Yasoyê mitrib qûnmilun buye!... Milun buye...Birevin!

Greki bi zimanê heywanan baş dizanin

Hemû Ewropayî havînan mehek-du meh diçin semestrê. Ma Kurdên li Ewropayê kinê kêmbêr in. Divê ew jî herin. Sê Kurdên li Swêdê jî, lê dixin qasî 15 rojan diçin Greklandê. Kurdên turîst dinêrin, li cîhê kampîngê goştê mîh û bizinan tune. Goştê beraz heye, lê,ew naxwin. Rojek-du roj nan û penîr û frîngî dixwin; na weha nabe. Ew diçin ba loqentevan û jê re dibêjin "em karin li ku goştê mîh û bizinan bibînin?" Ew jî dibêje, ku " hûn herin, ji sûkê, ji xwe re bîkin û bînin ez dê ji we re bipêjim."

Hersê Kurdên turîst, diçin nav bajêr, ser û binê bajêr li hevdu dixin; di dawî de dikanekê qesab dibînin. Evcar dê çawa û bi kîjan ziman derdên xwe ji qesab re bêjin. Ji wan yek dibêje ;

-Welle, ez qasî 6-7 mehan çûm qursa zimanê

Îngilîzî. Ez piçek bi Îngilîzî dizanim. Ka ez Îngilîzîya xwe bikarbînim.

Bi Îngilîzîya xwe ji qesab re dibêje, em li goştê bizin û mîhan digerin û dîkin ku çend kîlo bikin. Ew, dike û nake nikare tiştê bike serê qesabê Grekî. Yê din dibêje;

-Ez jî, hinek bi almanî dizanim, ka ez jî almaniya xwe bicerbînim.

Ew jî almaniya xwe dicerbîne, lê, almaniya wî jî berî tiştê nagire. evcar bi kurdî û tirkî dibêjin, grekî dîsa jî fam nake. Kurdê din li herdu hevalê xwe vedigere û ji wan re bi hêrs dibêje:

-Hûn herdu jî, li min binêrin! Hûn dizanin, ez ji derî kurdî bi zîmanekê din jî nizanim. Xwendin û nivsandina min jî gelek kêr e. Îngilîzî û almaniya we ji tiştê re nebû. Ez dê niha bi zîmanê Înternasyonal pê re bipeyivim.

Herdu destên xwe dibe ba guhên xwe û ji qesab re;

- Meeeeeee, meeeee, dibêje.

Bi qesab re, hemû dikenin. Qesab di mana teman de serê xwe dileqîne û diçe ji wan re goştê mîhê tîne. Kurd li herdu hevalên xwe çav dişkîne:

-We ji xwe re dît, grekî, ji Îngilîzî û almanî qet fêr nakin. Lê, bi zîmanê heywanan baş dizanin, na!

Mamostetiya Mîr Ahmed

Mîr Ahmed, kurê mîr e. Lê, ne kurê Mîrê Botan; dibe ku kurê Mîrê Çortan be. Ew ji ku dibe bila bibe, lê dîsa jî kurê mîr e. Bejna mîr wekî dara çinar e. Lê, serî wî jî, wekî tar e. Li Kurdistana Bakûr dibistana destpêkê 5 sal e. Mîrê zîrek Mîr Ahmed, bi quweta xwe û mîraniya xwe, bi zor bela di 10 salan de vê dibistana destpêkê teva dike. Evcar ew, dest bi dibistana navîn dike. Dibistana navîn jî, 3 sal e. Mîr, encax di 6 salan de, bi bertîl, mîrîtî û bi mêraniya xwe, wê dîploma xwe jî, dike berîka xwe. Ji wir şûn de ne mîrîtî, ne mêranî û ne jî bertîl êdî pere nake. Herweha dergehê lîsê li Mîrê zerî û zîrek tê girtin.

Her çiqas pêwestiya Mîr, bi xebatê tune be jî, dîsa dixwaze bi karekî dewletê ve mijûl bibe. Ji xwe re wek wekîl li bajarekî biçûk karê mamostetiyê dibîne. Zarok, natebitin. Şûmiyan dikin. Mîr- Mamoste bi darê hinarê li wan dide. Roj tune, ku ew dest û serê çend zarokan neşikîne. Herweha bê qeza û bela Mîr- Mamoste

heta dawiya termîne xwe qaşqaş dike.

Rojekê Mîr-Mamoste, ji mamostekî hevalê xwe dipirse:

-Mamoste tu dizanî, min nû dest bi mamostetiyê kirîye.Divê em puwan bidin zarokan, lê di vî warî de tu karî hinek ji min re bibî alîkar.

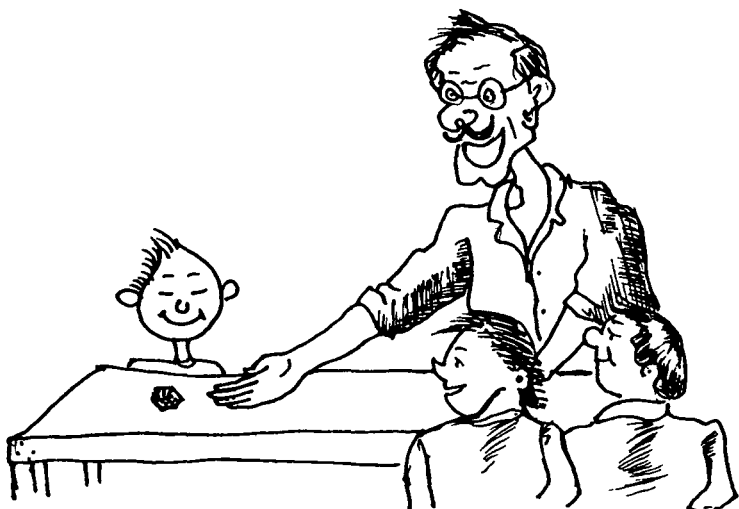
Mamoste jî:

-Çi puwan muwan in, de wekî toto qarneyên wan têke û here.

Roja din, Mîr-mamoste diçe sinifa xwe. Cotek zarên qumarê ji berîka xwe dertîne, dide ser masê. Heta jê tê çoya xwe bi hêz li masa xwe dixê. Zarok ji tirsan di cîhê xwe de niv mîtro hildifirin û dadikevin. Yeka din jî li masê dixê û dibêje:

-Kurê keran, niha baş guhên xwe bidin min. Ez dê niha puwan bidim we. Na ez nadim, zar dê bide we. Hûn û şansê xwe. 1,2 û 3 puwanên ne baş in û 4, 5 û 6 ên baş in. Ez dê yek yek navê we bixwînim û zar bavêjim. Caş kurê caşan, hûn jî baş binêrin, ku paşê hûn nebêjin hîle-xurde li serê me kir û heqê me xwar.

Mîr-Mamoste nav dixwîne û zar davêje. Zarok diqîrin. Ew çoyê li masê dixê. Ji çend zarokên herî jîr re 1 û 2 tê. Yên ku hîç nikarin navên xwe binivîsin re jî 5, 6 tên.

Sibehtirê komêk dê û bav bi ser dibistanê de digirin. Diçin ba rektorê dibistanê û giliya Mîr-Mamoste dikan. dibêjin; "wî heqê zarokên me xwariye."

Rektor gazî Mîr-Mamoste dike û jê re dibêje:

-Ev dê û bav di derheqê te de şikayetçî ne. Îdîka dikan, ku te heqê zarokên wan xwariye.

Mîrmamoste niçe-niç dike û bi ser rektor re dizivire:

-Baş bû ku min, di nav sinifi de, ba çavê her kesî zar avêt û puwan da. Ez dizanibûm, dê derewê weha li min bikin. Sûcê min qet tune. şansên wan tune bû û zarê wan ne baş hat. Heta ji min dixeydin, bila herin ji şansê xwe û zarokên xwe bixeydin lo!..

Di bin DDKD de çi heye

Carek polîsê Tirk, sempatîzanekî DDKDê digire. Têr û tije lê dide û paşê jê dipirse:

-Tu rastiyê bêjî, em dê te berdin, an termê te dê ji vira derkeve! Ka bêje, di bin vê DDKDê de çi heye?

Xort jî yekî ne polîtîk e. Bi tenî çend car bi hinek hevalên DDKD re çuye komelê, hewqas eleqa wî bi DDKDê ve heye. Xortê girtî difikirê di bin komela DDKD a Dîyarbekir de ezirxane heye û ew ji polîs re dibêje:

- Di bin DDKD de ezirxane heye.

Polîs du-sê şeqem din jî lê dide û dom dike:

- Ulan ker kurê kerê, yanî kî li pişt DDKD ye, te evcar fam kir?

Xort piçekî difikire û dîsa bersîva polîs dide:

- Kekê polîs, bi xwedê dikan li pişt wê ye. Tişekî din jî tune.

Ma te tişteki ji min re nehişt ku

Du Kurdên dimilî li ser xweşbûn û tamdariya xwarinê sohbet dikin. Yek ji yê din dipirse:

-Gelo heval, ji te re kîjan xwarin xweş û damdar e?

Ew hîn dawiya pirsê xwe nayîne, hevalê wî bersivê dide:

-Bi serê min û bi serê te, ku nadim malê dinê; herçî ji min re, ji nêrika pîvazê xweştir û tamdartir tû xwarinekê din tune!

Piştî vê bersiva han, herdu jî bîstekî bê deng dimînin. Paşê xwedîyê bersivê ji yê din dipirse:

-Ka min a xwe got, ma tu ji kîjan xwarin hez dikî?

Yê din bi qehr:

-Ma malxirab, te tişteki ji min re nehişt, ku ez bêjim!

Herdu jî

Şerabvexwarek û meleyekî oldar (dîndar) li ser helal û heramiya şerabê minaqeşe dikin. Şerabvexwar, ji mele re dibêje:

-Mele, bi kurana ku te xwendîye şerab ne heram e. Çima şerab dê heram be! Ma ew ji demûşa (şîra) tiriye çêdibe, na? Mirov tiriye dixwe ne heram e. Dimûşa wê jî vedixwe dîsa ne heram e. Dema tê şerabê, ew dibe heram. Herdu jî, ji tiriye çêdibin. Bi kurana ku te xwendîye ferq nîn e lo!

Mele dike ku dîn bibe. Rû û rehmanê xwe kevd dike û pê re êrîşê şerabvexwar dike:

-Ma zindîq herê welle, dema herdu jî, ji tiri bin, ew bidin yek? Ew çax şîr û mîza dayika te jî, ji dayika te ne. Ka ji min re bêje, tu mîza dayika xwe vedixwî?

Ew Tirk in

Navbera du eşîrên Kurdan xirab dibe. Serokê eşîrek, hemû kesên eşîra xwe berhev dike û ji wan re dibêje:

-Sibehê zû, divê em bi çekan êrişê eşîra din bikin. Pêwîst e, ku em, yek ji wan nehêlin. Ew dijminên bav û kalên mene.

Biştî hewqas ajîte û fortan, serokeşîr dinêre, ku dilê ferdên eşîra wî tune, ku şer bikin. Hema sibehtirê, serokeşîr çekên xwe girêdide û derdikeve der. Gazî eşîra xwe dike û ji wan re dibêje:

-Ew Tirk in, pêwîst e, ku em êriş bibin ser wan û yek ji wan nehêlin!

Ji wan yek dikene û jê dipirse:

-Ew kengê bûne Tirk?

Serok, bi tazîl bersiva wî dide:

-Herdu çavê te û bavê te... Ew, îşev bûne Tirk, te fêm kir!

Ji dûrdûroka te nebuya dê vûrvûroka wî me mahf bikira

Piştî şikestina şerê Şêx Seîd Efendî, Dewleta Tirk li bajaran bi kurdî axaftin qedexe (yasax) dike. Kî bi kurdi biaxife, ew hem lêdan dixwe û hem jî ceza digire. Ji ber vê yekê, bi mehan gundî newêra bû, herin Diyarbekirê.

Çend meh di navê de derbas dibe, 4 Kurdên gundî yên bê kar, dixwazin herin li bajêr, ji xwe re emeletiyê bikin. Lê, bi tirkî jî hîç nizanin. Ew bi şev, bi dizî diçin ser bedena bajêr, xwe di qulikên wê de vedişêrin. Guhdidin ku çend dengên tirkî bîn wan û ji xwe re tirkî fêr bibin. Paşê jî, bi wê tirkiya xwe, herin nav bajêr û ji xwe re karekî bibînin. Çend roj weha di qulikên bedenê de dimînin. Lê, di wan çend rojan de, çend dengên tirkî tê guhên wan. Ji her çaran sê kes tirkî fêrdibin. Her yek kelîmeyer. Yê çaran hinek

guhên wî giranbûye û ji ber wê yekê jî hîç fêr nebûye. Di dawî de li hevdu dicivin û dibêjin, ku;

-Em her yek kelîmeyek fêrbûn. Ew jî sê kelîme dike. Em bi van sê kelîmeyên xwe, karin cila xwe ji avê derxin. Têrî me dike lo. Ma ji xwe tirkî jî, hewqas e, çî ye?

Kelîmeyên ku ew, fêrbûne, "îçîn,vûr û dûr in." Kurdiya wan; "ji bo, lêde, bisekine" ne.

Ew bi kêf û şayî diçin nav bajêr. Bi rojan di qulikên bedenê de tîh û birçî mane. Ew, diçin dikanekê û dixwazin li wir nan û helaw dixwin. Hîn rûdinin, hew dibînin, ku şerek di nabera dikandar û yekî din de der derket. Dikandar çend kêr di zikê yê din de dike û direve. Yê birîndar, li erdê, di nav xwînê de dixweve diçe. Esker û bekçî bi ser dikan de digirin. Derî wan her çar kesan jî yekî din, di dikanê de nîn e. Esker bi tirkî ji wan dipirsin:

-We kî, ji bo çi ev kêr kir?

Yê ku kelîma îçîn fêr buye, ji hevalê xwe re dibêje ka bisekinin berî ez dê tirkiya xwe bikarbînim. Ew ji eskeran re dibêje:

-Helaw îçîn (ji bo helawê) esker beg...

Esker hema wan digirin û destên wan didin dîwar. Yê din re dibêjin, "zû zû ka evçar tu tirkiya xwe bikarbîne." Yê ku vûr fêrbûye dibêje

dora min e. Ez dê tirkiya xwe bikarbînîm û dest pê dîke:

-Vûr esker beg! (lêde,lêxel)

Esker qundaxên tufengan li wan didin û li wan didin. Li ku be dê wan bi qundaxan bikujin. hevalên wan yê çaran yê ku tirkî hîç fêr ne bibû, bi ser yê din re diqîre:

-Ka kuro tu jî tirkiya xwe bikarbîne. Tirkiya wan, cîh negirt, bel kî ya te cîh bigire.

Yê mayî hema tirkiya xwe bikartîne:

-Dûr esker beg! (Bisekine esker beg!)

Esker, dev ji lêdanê berdidin û disekinîn.

Yê ku bi tirkî nizane oxînekê kûr :

-Ez kurbana te û dûrdûroka te! Heger ji dûrdûroka te nebuya, dê vûrvûroka wî mala me bişewitand lawo. Tirkî, di ser tirkiya te de heram be! Tu ji xwe re bêje, ku "ez bi tirkî dizanim!"

Mîr nahêle berf bibare

Çend saî li pey hevdu gelek berf dibare. Xelk êdî ji berfê eciz dibe. Debr û zeviyên wan baş tene nadin. Rûspiyên derdorê li hevdu kom dibin û dixwazin, ku ji berfê re çarekê bibînin. Bi rojan dikin nakin riyekê jê re nabînin.

Demekê derbaz dibe, ji wan rûspiyên yek dibêje:

-Min riya helkirinê dît.

Ew dibêje:

-Çî ye?

Dibêje ku;

-Em herin ba mîrê Egilê, ew, kare berfê bide seknandin.

Her kes heq dide rûspî. Di nav xwe de, hema ji kê çî diqede pez, rûn, torak, genim, êzing û hwd.. berhev dikin û bi destê xwe re dibin û diçin ba mîrê Egilê. Daxwaza xwe ji mîr re pêşkêş dikin.

Mîr, bi mîrîtî bersiva wan dide:

-Weyyy, malneketan! Min got qey hûn dê çi ji min daxwaz bikin. Ew gelek hêsa ye. Çima hûn çend sal berê nehatin. Ew çax we hewqas zirar û zîyan jî ne didît!

Hemû bi dilekî şa diçin malê.

Zivistan tê. Şevêkê, gundî radibin, ku berf bariye û hem jî daye guliyên daran.

Rûspî dicevin, "ev çî ye" dibêjin. Ew rûspiyê ku goti bû "mîr dikare berfê biseknîne," Dil dide ber ên din û ji wan re dibêje:

-Gelî rûspîyan, muheqeq belayek bi serê mîr de hatiye; an jî mîr xwedî soze xwe ye. Ka em herin mala wî. Ev çi hewal e?

Demê nêzî mala mîr dibin, jina mîr wan di takê (pacê) de dibîne û xeber dide mîr. Mîr, dilezîne dikeve nav ciyan û nivînan davêje ser xwe.. Jina wî, ji wan re derî vedike û baļa wan dikşîne:

-Hişşşş, gelî rûspîyan, mîr razaye, hûn wî ji xew şiyar nekin! Hêdî û bê deng werin hundir!

Rûspî di ser hevalên xwe de vedigere û dipişire:

-Min ji we re negot xebera mîr jê tune. Dêmegê ew raketî bûye.

Bîstekê paşê, mîr radibe û bi wan re dixeyde:

-Ma rexme li dê û bavê we, divê we, min şiyar bikira. Ez dema vezelîyame, kêf û kêsa wê buye û bariye. Welle êdî îsal çû, ma sala bê.

Silo û Soylemen

Di eskeriya Tirkan de, her beyanî (sibehê) zû, hemû eskeran ji xew radikin û wan dixin rêzê. Bi rêzê re, her kes nav û kunya xwe dibêje.

Rojek, dîsa refek eskerên nû tên. Di sariya beyanî de wan radikin û dixin rêza jimarê. Ji serî ve destpêdikin û yeko yeko nav û kunya xwe dibêjin. Rêz tê ser Kurdekî û ew bi dengê qebe diqîre:

-Soylemen.

Qumandar, çend şeqem lê dide û ji serî ve destpêdike. Dîsa dema ku dor tê ser ê Kurd, ew dibêje:

-Soylemen

Qumandar, ser, pişt û dest pê ve nahêle. wî dide ber jop û gundaxên tufengan û bi lêdanê re jî diqîre:

-Tu çi guyî ku navê xwe nabêjî he... Ker kurê kerê!

Piştî lêdanê, cardin dor tê ser ê Kurd, ew dîsa wekî berî

-**Soylemen**, dibêje.

Qumandar, evcar lê dide, ku av di bin zîkê wî de derbas dike. Wer dibe, ku êdî Kurd nikare li ser lingên xwe bisekine.

Carek din dor tê ser Kurd, eynî tişt dibêje û bêtir lêdan dixwe. Dikin nakin ew navê xwe nabêje. Paşê qumandar bi ser eskeran ve dizivire;

-Yê ku di nav we de bi kurdî dizane heye? dibêje. Heger heye ka jê re bêjin çima ew dibêje "ez navê xwe nabêjim."

Ji ber ku **söylemem** bi tirkî tê mana ku ez nabêjim.

Kurdê tercûman, ji Kurdê lêdayî dipirse:

-Heval, çima tu înat dikî û navê xwe nabêjî. Vira eskerî ye, bila serhişkiya te, bi te negire.

Welle, bille, ev bê bav mirov dikuje ha, tu dibînî çî anî serê te!

Kurdê lêdayî lê vedigerîne:

-Ma ez ji serî ve navê xwe dibêjim û ew , misêwa (bi dewam) li min dixê.

Yê tercûman jê re dibêje;

-Ma navê te çî ye?

Ew, bersiv dide:

-Silo ye.

-Ma çima tu nabêji "navê min Silo ye."

-Ez çawa nabêjim malneket, tu dibînî, ez ji serî ve dibêjim û ew dîsa li min dixê.

-Ka tu li ku dibêjî. Tu bi tirkî dibêjî, ku ez navê xwe nabêjim.

-Na, na ez dibêjim, ew mexsûs li min dixê. Ma bi tirkî Silo dibe Soylemen na? Ez çiqas dibêjim navê min Soylemen e, ew hîn bêtir li min dixê. Tu nizanî, ew çî ker kurê kerê ye!

Heft kir heştê helandî

Axayek xwediyê 7 gundan heye. Her sal di dawîya salê de, her gundekî di nav xwe de 7 kilo rûnê nivîşt (nehelandî) berhevdu dikin û dibin teslîmê axê dikin. Ew beşa axê bi salan dom dîke.

Sal tên û diçin, gundiyeke diçe esker. Di eskeriyê de, ew dibe çawîş. Dema eskeriya xwe teva dîke û vedigere gund; ew dinêre, ku gundî rûnê axê yê salewextî berhev dikin. Çawîş, bi gundiyeke xwe re dixeyide:

-Hûn gelek nezan mane. Ma mirov di vê demê de jî, bertîlan dide axê. Hûn vê karî ji min re bihêlin. Ez hel dikim.

Gundî bi gotina çawîş dikin û raya xwe didin wî. Çawîş, lêdixe diçe qezê ba axa. Çawa çawên wî bi axa dîkeve, pê re tirs jî wî digire. Lê, dîsa xwe tije dîke û diçe ba axa. Axa, derdê wî dipirse. Ew, bi niv tirs ji axa re dibêje:

-Axayê min, ez wekîlê gundiyan im. Em, dixwazin, ku ji îro şûn de êdî rûn nedin te. Ma xêr e, em her sal 7 kîlo rûnê nivîşt bidin te?

Axa, hêz dide xwe û radibe pîyan, heta jê tê çend şeqam li çawîş dide û jê re dibêje:

-Madem ku weha ye, evcar dê tu di navbera heftekê de 8 kîlo rûnê helandî berhev bikî û bînî.

Çawîş, pişt stuyê xwe miz dide û tê gund. Gundî bi jin û zarokan ve tîn pêşîyê. Bi meraq benda bersiva çawîş disekinîn. Çawîş serê xwe ber dide ber xwe û bi axîn û keser ji wan re dibêje:

-Heft bû heştê helandî!

Dewlet çî ye?

Demek şoreşger, li bajarê Çolemêrgê, li ser dewletê semînerê didin. Dem jî, dema nû geşbûna tov û çandina bîrûbaweriyên şoreşgeriyê ye. Munaqêşên tûj û pozbilindî mode ye. Di nav hêzên sîyasî de hemberî mezin e. Di vê semînera han de jî, çend kes ên ji hereketên cûda cûda bi seetan li ser dewletê lec û munaqêşe dikin. Çend gundiyan welatparêz jî beşdarê civînê dibin. Ew, bê deng guhdariya munaqêşan dikin. Dema semîner belav dibe û her kes derdikeve diçe mal û karê xwe, yekî ku di semînerê de bi xwe munaqêşe dike, ji wan gundiyan yekî dipirse:

-Keko, te ji vê semînera me çî fêhm kir?

Ew, serê xwe dibe û tîne:

-Bi rastî min hinek tiştan fêhm nekir; lê ew mesela dewletê bêlasebe, we hewqas dirêj kir û serî li me gêj kir. Ew, tiştêkî bê mane bû.

Semînervan ji bo cerbandinê lê vedigerine:

-Çawa bê mane bû?

-“Mesela dewlet çî ye!” Hûn bi seetan li ser wê

sekinîn û axifîn. Lê, gotin û axaftinên we hemû vala bûn. Ma ji wê jî hêsatir tiştekî heye?

Semînervan:

-Çawa hêsa ye? Dewlet tiştekî girîng û tevlihev e.. Ka bêje çawa hêsa ye?

Gundî:

-Wey malnexirav! Dewlet... ji wê hêsatir! Ew kesê ku şewqeyên stêrk li serê wan, li her milên wan çend pirpirik, pantorê Romî di lingên wan, cîzmeyên dirêj heta çogê, qayişekê hesinî li piştê, di dest de şesderb, an jî tufengek û bi şildim-bildim biaxife, ew dewlet e! Temam. Ma çî ye hûn hewqas dirêj dikin û tiştên ku hûn dibêjin, bi xwedê elaqe wan û dewletê hîç bi hevdu ve jî nîn e.

Gelo mala ew bircuvaziyê kûçik li ku ye

Berî 1980 î li Kurdistanê Bakûr, komelekê Kurdan li ser sosyo ekonomiya Kurdistanê semînerekê çêdike. Semînervan bêtir li ser çîna burjuvaziyê biçûk disekine. Ew dibêje, ku:

- Ji bo şoreşa me, burjuvaziyê biçûk herî xetere (tehlîke) ye. Ew gelek durû, binik û tirsonek e. Di roja teng û giran de, ew ji nîşka ve, dev ji dozê ber dide. Burjuvaziyê biçûk, xwe zû bi zû dispêre hêzên koloniyalîst û bi paş ve li hêzên şoreşger dixê. Ew, gelek virek û fortanvan e. Bi van vir,fort û halanan çîna karker û gundiyan dixapîne û ji riya şoreşê der tîne. Wan dike xulamokê împeryalîzm û kapîtalîzmê!

Semînervan peyva xwe tev dike û evcar dor tê ser pirsên guhdaran. Piştî çend kesan yekî gundî

jî destê xwe radike û ji semînervan dipirse:

-Ew bircuvaziyê kûçikê (bi tirkî kûçûk, biçûk e. Ew kûçûk, kûçik fêm dike) ku te behsa wî kir, gelo ew kê ye û mala wî li ku ye? Ew bê namûs poz û tiliya xwe dike her derî. Li gor ku te bahs kir, heger jî wî nebe, her tiştê tamam e. Di navbera çend rojan de Dewleta Tirk dikeve û şoreş dibe. Wey mala we xirabnebe, ma qey heta îro di nav we de ciwamêrekî tune bû, ku wê caşî han bîne rayê! Ma qey mêranî ketiye bin erdê, çi ye! Bi soz û bi sonda mêrê berê, ew bê namûs li min! Bi tenê bila yek ji xêra xwe re, mala wî bi min şan bide, êdî îşê we pê tune!

Kurd û ehlîyet

Karkerek Kurd, li Almanya Rojava dijî. Ew, dixwaze ji xwe re ehlîyetekê bigire û otomobîlekê bikire. Lê, bê şansiya wî, yek jê ew e, ku xwendin û nivîsandina wî jî tun e. Çend caran dikeve îmtîhanê, lê polîsên Alman pirsên zor jê dikin û ew jî, nikare ji bin wan derkeve. Ew, rojek dîsa diçe û dikeve îmtîhanê. Polîs jê re dibêje:

-Ka ez dê îro çend pirsên taybetî ji te bipirsim, heger tu bi wan derxî; ez dê îro ehlîyetê bidim te . Ka bêje li Almanyê kê di lambên sor de derbaz dibin?

Kurd bi kenîn bersiv dide"

-Tirk.

Polîs:

-Bravo, te ev derxist. Ma hûn Kurd çi dikin?

-Em kurd jî, lamban dişkînin.

Polîs dikene û jê dipirse:

-Tu dê wekî kê bikî?

-Wekî Alman, bersiv dide.

Polîs ehlîyeta wî berpêşê wî dike û dibêje:

-**Bitte** (fermo)!

Ken û girîn

Rojek ji rojan, riya Kurdekî welatparêz bi bajarê Stanbolê dikeve. Ew, cara yekem e, ku tê Stenbolê. Gelek dost û nasên wî li bajarê Stenbolê, hene. Ew dixwaze hemûyan bibîne kêfxweşiya wan bipirse. Dibe, ku carekê din nebe qismet û nikaribe were Stenbolê. Ji ber vê yekê jî, hemû divayiyên (îmkanên) xwe pêktîne, ku dost û nasên xwe dibîne.

Kurdê me yê welatparêz, di nav çend rojan de digêhe armanca xwe; piraniya nas û dostên xwe dibîne. Evcar dor naye ser vexwendina wî û mêvandariyê! Ew kes û malbatên ku bi hatina wî ya Stenbolê dihesin, dixwazin wî vexwînin mala xwe. Her hembajar û nas wî, tax bi tax û herêm bi herêm heta kolan bi kolan wî li bajêr digerînin. Bajarê Stenbolê şanê wî didin. Her yek di dema gerê de, mêvanê xwe yê giranbiha, bi Kurdên din dide naskirin. U herweha bi rojan mêvaniya wî dom dike. Çendek paşê ew dixwaze

vegere mala xwe, here Kurdistanê. Lê dawiya nas û dostan naye. Derdê serê derdan, hin nas û dostên din jî çêdibin... Di deriyê kîjan dikanî de diçin hundir, dinêrin, ku ew jî Kurd e. Gaziyê kîjan hemal û barkêş dikin, ew Kurd derdikeve. Li ba deriyê kîjan xaniyê bilind radiwestin (disekinin), dibînin, ku dergevan jî bi xwe Kurd e. Di ba kîjan şantiye de derbas dibin, dibîhsin ku xebatkar bi kurdî dipeyîvin. Ji xwediye kîjan erebe mêwe û hêşînahî dikirin û di dema bazar û peredayînê de têdigêhîn, ku mêwefroş jî, Kurd e.

Welatparêzê me, matmayî dimîne. Xwe ranagire û ji hevalê xwe dipirse:

- Ma kuro ev Stenbolî tev Kurd in, çî ne?

Hevalê wî, bi ken bersiva wî dide:

-Na keko, ji ber ku em Kurd in, em diçin ba Kurdan. Lê dîsa Kurd, li Stenbolê gelek in.

Welatparêz di cîhê xwe de radiweste û ji hevalê xwe pirsekî din jî dipirse:

-Tu dibêjî gelo çiqas Kurd li Stenbolê hene?

-Li gor texmînan, ji nîv mîlyonan bêtir Kurd li Stenbolê dijîn.

Welatparêz serê xwe dike ber xwe û bîstekî bê deng dimîne. Paşê ji cigera xwe ve axînekê kûr dikşîne. Pê re tûk dike erdê. Mûrê wî tal û tîrş dibe. Hevalê wî, bi ken lê awir dide:

-Çî bû dîsa, tu xwe diqehrîni?

-Ma bira ez neqehrim, kê biqehre! Nîv mîlyon kes bi dev hindik e, na? Li gor gotinên gotin bêjan, li Ewropayê, ji nîv mîlyonî kêmtir çend dewlet hene. Yê me, li bajarê Stenbolê tenî nîv mîlyon Kurd hene ha! U tû tiştêkî jî nakin! hemû devên xwe dirûtine û dest û lingên xwe jî girê dane! Tenî li kar û pere digerin...

Hevalê wî, baş bala xwe dide pê û li nav çavên wî nihêre, ji bal û çiqrên eniya wî baş derdixist, ku ew niha çi difikire. Ji ber ku li Kurdistanê, bi salan bi hevdu re mabûn. Bi hevdu re xebitî bûn. Herduyan jî gelek rojên kêf, xweşî, tarî û bi tade dîti bûn. heta hevalên hevdu yên zaroktiyê bûn.

Piştî van gotin û galagalan, demek herdu jî bê deng di kêleka hevdu re meşiyên. Ew, ber bi berava deryayê ve diçûn. Ji galegal û ramanan, xwe ji bîr kiri bûn, ku nedizani bûn li ku dimeşin. Otomobîlek li pey wan, bi dengekî bilind û zîz li klaksiyona xwe xist. Herdu jî ji nîşka ve bilind firîn û bi tirs xwe avêtin qeraxê rê. Şofer bi hêrs li wan qîriya:

-Çavên we kor in lo! Wira gund nîn e, ku hûn di nav, rê de dimeşin. Hevalê wî, milê xwe di milê wî de kir û bi nîv henek:

-Te ji xwe re dît, hindik mabû, kerbavê şofêr

me bike binê erebê. U hemû jî sûcê te bû na? Ez nizamim tu ji me Kurdên Stenbolê çi dixwazî.

- Ma ez dê ji we çi nexwazim, bavo bavo!.. Hûn qasî nîv mîlyonî hatine vira ji bo kar bikin, bixwin, vexwin û razin. Ji derê wê tu derdê we tune. Stenbol xweş e û jîyana wê jî gelek hêja ye!..

-Na lo, hewqas jî kevirên giran li me nexe. Em jî li gor xwe hinek kar û xebat dikin. Lê dibe, ku kêr û jar be. Xebata bingehîn li ser milê we ye. Xebat li ser axa xwe dibe, li vir, li bîyanîstanê...

-Na na, bi xwedê hûn tiştêkî jî nakin, derê gotinan. Ka li birayê xwe binêr, hûn nîv mîlyon Kurd li vira ne na? Nîv mîlyon!.. Hûn nîv mîlyon Kurdên Stenbolê, karin bi serê xwe di demekê gelek kin de, Dewleta Tirk ji binî ve wêran bikin. Çima tu weha dikenî? Mekene!

-Na, ez nakenim, guhderiya te dikim. fermo bêje!

Kurdê welatparêz, di cîh`de radiweste û li der dora xwe nihêre, bi dengêkî gelek hêdî:

-Binêr nîv mîlyon kes, her êvar, her kes pir na, 5 kevir bike berîka xwe û...

-Bibore min gotina te birî, 5 çi ,te got?

-Pênc kevir, kevir!

-Eyyy!

-Eyyy, eyyy! Her kes 5 kevirên xwe, têxe berîka

xwe û derbikeve der û here der dora dairên dewletê, van xanî û dikanên mezin û dewlemend, her kevirekê xwe li camekê bixe û bişikîne. Ka bijmêr di şevê de çend cam dike.

-Du mîlyon û nîv cam tê şikandin.

-De baş e, salek be, çi qas dike? Ka ew jî hesab bike.

Kurdê Stenbolê qasî çend deqîqan hesab dike û encamê (netîcê) jê re dibêje:

-75 mîlyon perçe dike.

-Her perça camê çend lîra ye? Ka wî jî, ji min re bide ser hevdu?

Kurdê Stenbolê, ji cîh hildikişe û dikene;

-De were lo, dev ji van çîrokan berde!

Welatparêz bi hêrs:

-Welle, bille ji te re şerm e. Ez çîrokan nabêjim. Bi te re cidî dipeyvîm. Ji aliyekî ve rast e, heger hûn bibin Stenbolî, dê ew çax gotinên min jî, ji we re wekî çîrokan bîn.

Dîyar bû, ku gotina "dev ji van çîrokan berde," lê nehata bû.

Kurdê Stenbolê berpê çû û destê xwe avêje ser girmilê wî:

-Bibore, ez ji te gelek tîka (rica) dikim, ku tu gotina min çewt û şaş fêm nekî. Mebesta min ew bû, ku tu bi min henekan dikî.

-Heval, em li ser doza cidî û pîroz qisedikin. Wexta min û çîrokan nîn e. Ji xwe me, heta îro ji her tiştî re got çîrok, ku em ketin ev rewşa han. Ma sedemê paştamayîna me çî ye?

Hevalê wî, dixwest dilê wî yê şikestî rabigire û ji ber vî yekê jî dest bi lava û fûrtan kir:

- Bibore, me hevdu çewt fêm kir, ka fermo de mesela xwe ya caman tamam bike!

-Dîyar e, ku li gor te, cam şikestin tişteki nehêja û biçûk e!

-Na na, ne karekî biçûk e, perçek cam ji 2000 lîrayî destpêdike heta 20000 lîrayî.

-Tu ji xwe re dibînî, ev cam şikestin salekî bajo, bi xwedê ekonomiya Tirkîyê îflas dike, ew çax jî, Dewleta Tirk, xwe bi xwe wêran dibe.

Tirkiya Tireloyê

Tirelo, gundekî Dîyarbekirê ye. Li ser rîya Dîyarbekirê û Farqînê, 15-20 km ji Dîyarbekirê dûr e.

Rojek, Hisoyê Tireloyî zû radibe berê xwe dide Dîyarbekirê. Dixwaze here bajêr ji zarokên xwe re hinekî alaw û hûr-mûran bikire. Cîranê wî der dikeve der, hew dibîne, ku Hiso li ser rîya bajêr hûr buye û diçe. Û ew gelek jî ji gund dûr ketiye. Zû zû herdu destên xwe dibe bin guhên xwe û heya jê tê diqîre:

-Lo, Hisoooo, Hisoooo, haraya gîdîsen.(Bi ku da diçî.)

Di dawî de deng diçe Hiso û ew ji bi eynî qîrîn:

-Bajêreee, bajêreeeee!

Evcar, cîranê Hiso, herdu destên xwe dike wekî kovik, dide ber devê xwe û gazî Hiso dike:

-Ji bîr etmîyesin ha!..(1) Fatêye bîr (2) mîtro bîr linge, bîr mîtro dîger (3) linge û niv mîtro jî, ji bo navlinge bîr tûman(derpê) getiresin(4) ha, Hiso!

1-Ji bîr meke ha.

2-Mîtroyek

3-Ji bo linga din, mîtroyek din..

4-Bikirî...

Qebûl nakî qet meke lo

Kurdekî dimilî hebu, lê nabera wî û dîn qet tunebu. Wî, heta 70-80 saliya xwe ne nimêj kirî bû û ne jî rojî girtî bû. Rojek der û cîran lê tèn hevdu û jê re lavan dikin:

-Malnexirab, êdî lingên te li çala gorê ye. Îro-sibehê dê tu herî huzûra Xwedê. Te, di jîyana xwe de heta îro, ne nimêj kir û ne jî rojî girt. Qet nebe ji îro pê de tobe bike. Ji xwe re nimêja xwe bike û rojiya xwe bigir. Xwedê gunahê mirovan diweşîne.

Li dû van gotin û şîretan, xişûş dikeve dilê kaloyê Dimilî. Ew dudil dibe. Rojekê ji nîşka ve radibe û ji neviyên xwe re dibêje:

-Zarokno, ka herin ji kalê xwe re mesînê bînin. Ez dê herim desmêjê bigirim û nimêjê bikim.

Zarok bazdidin, mesînê tişê av dikin û tînin, didin kalê xwe. Kalo mesîna xwe digire û ber bi newalê diçe. Talet û destmêja xwe baş digire û tê bin dara pêş malan. Cîhê nimêja xwe çêdike û berê xwe dide kîbla şerîf.

Cîranekî wî yê şûmîkar û şalûz, ji serî heta dawî li kalo dinitrîne. Dema kalo di bin darê de

cîhê nimêjê ji xwe re çêdike; ew jî bi dizî hêdî hêdî radipelike darê û xwe di nav guliyên darê de vedişêre. Ew, benda kalo û nimêja kalo disekine.

Kalo cîhê xwe baş çêdike. Radibe pîyan û berê xwe dide qîbla şerîf. Bi dengêkî bilind dest bi nimêja xwe dike û nîyeta xwe tîne:

-Ya Homa (ya Xwedê), ez di hizûra te de sekinîme û çar qamet nimêja xwe ya nîvroyê dikim, tu qebûl bikî! Amîn!

Yê ser darê, bi dengêkî bilind dibêje:

-Na, ez qebûl nakim!

Deng diçe kalo û hinek disekine. Pê re dîsa ji serî ve nîyeta xwe tîne:

-Ya rebbî, ez di huzûra te de sekinî me û çar qamet nimêja nîvroyê dikim; tu qebûl bikî! Amîn!

Yê ser darê;

-Na, ez qebûl nakim, dibêje.

Kalo cardin disekine û ji serî ve destpêdike:

-Yarebî ez ji te re dibêjim, ez di huzûra te de sekinîme û çar qamet nimêja nîvroyê dikim, tu qebûl bikî! Amîn!

Yê li ser darê;

-Na, ez qebûl nakim.

Hema kalo bi hêrs radibe û dibêje:

-Tu nakî, ji xirê min ve neke lo! Tu divê qey ez mecbûrê te û bavê te me!

Heta jê tê mesînê jî davêje û diçe malê.

Hîç

Kalemêrek ji zarokekî dipirse:

-Tu niha çi dikî?

Ew, bi şahnazî bersîva wî dide:

-Apo, niha ez diçim dibistanê.

Kalemêr pirsê lê vedigerîne:

-Birazê, bi xêr dê dibistana te çend sal dom bike?

-Niha ez dê 5 sal bixwînim...

Kalemêr, bi meraq jê dipirse:

-Ma hîn piştî 5 salan jî heye?

Evcar lawik bi ken bersiv dide:

-Ma 5 sal jî xwendine! ev hîn destpêk e. Li gor gotinên bavê min, xwendin gelek dûr û dirêj e.

Kalemêr dev ji lawik bernade û jê re dibêje:

-Eee, piştî 5 salan evcar çi tê?

-3 sal jî dibistan navîn heye apo.

-Tew tew tewww! madem ku ew jî ya navîn e, hîn a dawî nîn e, na?

-Belê, belê di pişt wê re jî, divê mirov 3 sal jî lîseyê bixwine.

Kalemêr:

-Belê kurê min, hîn jî heye?

-Belê, belê apo dibêjin di pê wê de jî 4 çar sal Unîversîte dimîne.

Kalemêr destê xwe dibe devê xwe û dibêje:

-Errrik! Ma êdî ji emrê te çi dimîne lawo. Ma em qebûl bikin te hewqas sal xwen, dê tu bibî çi?

Lawik bi dilekê kovan serê xwe dike ber xwe û dibêje:

-Hîç!

-Te got çî! Tu ji bo hîçê hewqas dixwînî? Ma ji xwe tu di serî de hîç î! Evcar tu çima hewqas salên xwe bê laheq û bê lasebe wenda dikî kurê min? Hemû ji bo hîçê. Ma tu dîn î, çî yî?

Kî heyîv girt

EW kesên, ku dîtine, baş dizanin, ku li Kurdistanê li hêla Çolemêrgê çiyayên Kurdan çiqas bilind û tîj in. Li vê Mirov dibêje, qey çîya ,ji bo berzbûn û tîjbûnê bi hevdu re ketine hemberiyê. Hinek ji wan bê deng in, hinek ji wan singên xwe danîne berhevdu wekî tîr û mertalan. Hinek ji wan jî 100 hezar mêrxasan li ser singên xwe xwedî dikin. Bi serbilindî û serfîraziya xwe dipesnin. Gund û bajar di berpâl û berwarên wan de azad dijîn. Heyîv (hîv), roj û stêrk, li vê hêla Çolemêrgê, di pişt şaxên çîyan de serên xwe bilind dikin. Bi taybetî dema heyîv nû û kevn dibe, mirov dibêje qey, ew li ser çîya digere û xwe li pişt tîjikên çîya vedişêre.

Şevêk dîsa weha heyîv şîv dixwe. Gundiyên li berpâlê çiyayê Cîlo (Satê), hemû şêwr û mişawra xwe dikin yek, ku bi dizî hilbikşine ser çiyê û hevîyê bigirin û binin gund. Ka binêrin ew çi hîkmet e, ku hewqas ronî dide û her gav li pişt vî çiyayê bilind derdikeve û xwe li pişt van çîyan vedişêre. Carînan gilover dibe û carînan jî

zirav dibe. Dibe wekî devê şûr. Lê, çîya jî bi hezar mîtroyan bilind e. Ne rê û ne jî şiverê têde hene. Mêrên gund bi kal û xortan ve şûr û mertalên xwe girêdidin, çekên xwe digirin û êvarê, ber bi çîya ve dikişin. Di pişt, zinar, dar û deviyên de xwe vedişêrin û ber bi tîjikê çîya ve dimeşin. Di xwehidanê de şil dibin. Lê dîsa xema wan nîn e. Simêlê xwe yê qeytanî yê palik ber bi jor ve badidin, dikin wekî qamçiyên Erzoromê. Ji kêfa girtina heyîvê, zehmetiya wan jî qet naye bîra wan. Ji xwe çiyayî ne, westan û çûndina rê ji wan re çî ye? Lê, ji heyecana nêçîra xwe jî dilên wan dike qute qut.

Berî asoyîya spêdê, digîhîne ser gupkê çiyê. Xwe diçemînin wekî kerr û lalan bê deng dikin.

Hêdî hêdî serê xwe bilind dikin, çek û rextên xwe amade dikin ku ca heyîvê bigirin. Çawa serê xwe bilind dikin, gelo çî bibînin baş e? Heyîv li ku derê...ew li ku derê...Wey la malxirabo heyîv ne li ser çîya ye? Evcar bi hevdu dikevin... Şêwirmendê wan li wan lome û şîretan dike:

-Ma min ji we re gotîbî! Serê xwe xwar bikin û birêve herin, ku heyîv me nebînît. Dema me bibînît, dê birevît... We kolosên xwe bilind kir û nîşa heyîvê da û simêlên xwe bada. Ewî, hûn dîtî û revî.

Qir û cir

Malxoyê malê, dema sibehê seet di 10- an de, ji xewa şêrîn hişyar dibe, ew, dibîne, ku bermalya wî, ji mêj ve rabûye. Wê, dewaran birîye naxirê, derûdorê berhev kirîye, malê malaştîye, dew kilandiye û taştêya wî jî amade kirîye. Malxo, çend tevzik û mizan dide xwe û bana bermaliyê dike:

-Keçê, ka were viral!

Bermalî, ber pê tê. Malxo bi fên û bi kufên bi ser re diqîre:

-Tu îro kengî ji xewê rabûyî he?

Bermalî bi dengêkî nerm:

-Ez zû rabûm, 4-5 seet heye.

Bi gotina 4-5 seetan re, malxo dirêjî wê dike û çend sîleyên şor lê dide. Qîrîn û qarênek bi ser bermaliyê dikeve. Cîran bawer dikin, ku tişteki qewimî û di hawariyê de baz didin. Bi zor û bela bermaliyê ji destên malxo dertînin. Malxo êrişê wê dike û cîran dikevîne navberê û nahêlin, ku xwe bigîhêne wê. Cîran sedemên pevçûnê dipirsin. Malxo weha bersiva wan dide:

- Lo cîranino, hûn nizanin, ew çî zikreşa qîza zikreş e ! Ma qet, ew çeyiya yekî dixwaze! Berî her kesî ez mêrê wê me, ya min naxwaze; dê çawa ya xelkê bixwaze. Niha hûn nizanin, dibêjin qey sûcê min e, ez lê didim. Kê di şûna min de be, dê îro wê bikuje. Îro ew, 4-5 seet berê min rabuye, lê bana min nekirîye, ku ez jî rabim, heta ew karê nav malê bike, ez jî, ji xwe re çend

qelûn bikişînim. Heger bana min jî bikira, min jî dê heta niha ji xwe re, bi kêmasî 4-5 qelûn bikişanda! Bi şerefa xwedê, ev xayîna qîza xayîn e. Heqê wê kuştin e. Ez, îro jî, wê didim xatirê we. Lê, bi xwedê carek din jî, ev yek nûcar bibe, herçî ez dê wê berepaş serjêbikim!

Atatirk bavê kê ye

Tirk, li dibistan, mizgeft, qışleyên eskeriyê û li her derî dibêjin, ku "Atatirk bavê me tirkan e. Ji xwe mana "Atatirk", bi xwe kaletirk e, yanî bavê Tirkan e.

Dîsa rojek li eskeriyê, qumandarek li ser Atatirk ders dide eskeran. Ew, ji Kurdekî esker dipirse:

-Ka bêje Atatirk kê ye?

Yê Kurd dibêje:

- Welle, min ne wî dîtiye û ne jî nasdikim.

Li ser van gotinan, qumandar dîn dibe. Kurdo dide ber sîle û pînan. Ji Tirkên Konyayê eskerek heye û navê wî Ahmed e. Qumandar evcar ji wî dipirse:

-Ahmet kurê min, Atatirk kê ye?

Ahmedê Konyayî radibe pîyan, xwe dide hevdu û bi şêlekê eskerî:

-Atatirk bavê me ye, qumandarê min!

Kêfa qumandar tê. Ew, evcar, bi hêrs ji yê Kurd dipirse:

-Ka tu fêrbûyî Atatirk kê ye?

Kurd bi eskerkî radibe û bersiv dide:

-Atatirk, bavê Ahmedê Konyayî ye, qumandarê min.

Esker axa yeka tanqan bi çî ye

Piştî 12 ê îlonê, cunta Tirk hemû bajarên Kurdistanê bi tanq û topan dagêr (îşxal) kir. Çûndin û hatina bajarên girti bû bin kontrolê.

Li Dîyarbekirê, rojek kalemêrekî welatparêz dema li sûkê digere u çavên wî bi tanqan dikevin, cigera wî dipirpîte. Ber bi tanqê diçe û ji nêz ve lê dinêre.

Kalemêr diqehre û dike, ku xwe di zikê xwe de bixwe. Ji xwe re dibêje:

-Ez ji xwe, bi van dagêrker û tanqên wan nikarim tiştêkî bikim, ma qet nebe bi gotinan be jî ez çend kevîran li wan bixim. Ew jî kar e. Ber bi eskerê Tirk diçe û bi tirkîya xwe ya nîvçe jê dipirse:

-Esker axa, gelo yeka van tanqan bi çî ye?

Esker bi ken:

-Xalo tu bi tanqan çî dikî? Tanq nayan firotin, ên dewletê ne.

Kalemêr bi hejandina serê xwe, bersiva eskerê Tirk dide:

-Belê, ez dizanim kirîna tanqan karê dewletan in, lê lawekî min heye, ew jî dixwaze dewletek çêbike. Ez jî dixwazim, ku ji wî re çend tanq bikirim.

Dev jê berde ew îşev cuda buye

Du Kurdên penaber (mihacir) li Stockholme, li Kurdekî din rast tên. Kurdê me, hema li ser pîyan, destpêdike û behsa pêwestiya yekbûn û hêzbûna rêxistinên kurdan dike. Ji wan herduyên yek, bi mana "pê re mepeyive, em herin" çav li hevalê xwe dike û wî li wir dihêlin û diçin. Dema ji ba wî bi dûr dikevin, yek ji yê din dipirse:

-Te çima nehişt, em pê re bipeyivin?

Hevalê wî:

-Ma te pê dernexist, ew miheqeq îşev ji rêxistina xwe cuda bûye.

Hevalê wî dîsa têngêhe û jê dipirse:

-Çawa, tu çî dibêjî?

-Ma tu nizanî, heta ku yek ji rêxistina xwe cuda nebe, yekîti û hêzbûna rêxistinên Kurdan naxwaze?

Doza dewletê û ya gel

Piştî şoreşa Îranê, Dr. Kasumlu bi heyetekê ve diçe ba Îmam Xumeynî. Kasumlu û heyeta xwe, di derheqê doz û mafê kurdan de daxwaz û programa xwe ji Xumeynî re pêşkêş dikin. Xumeynî tisbehên xwe dikşîne û bi silewatan heta dawî guhdariya wan dike. Dora qisekirine tê ser Xumeynî û ew destpêdike:

-Gelî birayên musulman. Ya herî girîng ji bo me îslamî ye. Kurd û Faris birayê hevduyên îslam in.

Kasumlu bersîva wî dide:

-Kek Ayahtullah, ji xwe em Kurd musulman in. Di îslametiye de jî biratî, wekhevî ye. Lê heta niha ,ji bo me birayên Kurd hîç wekhevî pêknehatiye. Tim û tim tehde, zilm û zordestî li ser me kurdan buye. Li gor prensibên îslametiye jî, divê ev zilm û zor ji ser me Kurdan rabe û biratiyekî rastî pêkbê. Em jî, hîç nebe, wek birayê xwe yê Faris bigihîne mafê xwe yê netewî û dînî. Biratî, wekhevî û îslamî jî ev e. Lê e....

Xumeynî bi şeqênê tisbehê xwe yê 99-an qisekirina Kasumlu di dev de digire:

-Na xêr, hûn şaş in! Doz û mafên Kurdan ne karê min û yê Îslamiyê ye. Ew karê dewletê ye. Ez lîderekî dînî me. Hûn bi xwe dizanin, ku têkiliyên min û dewletê bi hevdu re nîn e.

Kasumlu jî, peyvê di devê Kak Xumeynî de nîvçe dihêle:

-Baş e, ka tu wekî lîderekî dînî dîyar bike, ku "divê mafên Kurdan bêt dayîn. Yê ku mafên Kurdan înkâr bikin û li hember wê şer bikin şeytan in" bêje û tekoşîna wî karî bide, ew çax em jî, dê ji van gotinên te bawer bikin.

Xumeynî rûwê xwe kevd dike:

-Na, na na! Dewletê û dîn tevlihev nekin. Li ser meseleyên weha, organên dewletê biryar didin, ne yê dînî. Tu serekê partiyek î, divê xelkê Kurd li dij dewletê pîj nekî û nekî dijmin. Dijminî şeytanî ye. Kasumlo, her tişt jî, di destê te de ye.

Kasumlu, bersiva Xumeynî dide:

-Şerê Kurdan jî, şerê netewî ye. Kurd bi xwe Îslam in, dê çima li dij dînê îslamê bin. Welle yê Kurdan jî, em biryar nadin, gelê Kurd biryar dide. Partî tiştêkî ye û gelê Kurd jî tiştêkî din e. Wekî te, di destê me de jî, hîç tiştêkî nîn e. **Raste, doz di navbera Kurd û dewleta Îranê de ye.** Ew çax bila dewlet û Kurd, ji xwe re doza xwe hel bikin.

Hatina ruhstan

Jinekê xizan û nezan, zaroka wê nesax (nexweş) dikeve. Her ku diçe nexweşiya wî xirab û giran dibe. Li herêma wan çiqas şêx, mele û pîrên cadû hene, lawikê nexweş dibin ba wan, lê fêde nake. Nexweşî lê belav dibe û dibe jana zirav. Goştê lawik diçe û hestiyên wî bi tenê dimînin. Dayika wî, bi şev û bi roj bi wî re dadikeve. Ji nalên û axêna lawê xwe weha dibe, ku êdî cigera dayikê dihele. Di rojekê tarî û şilî de, lawik hîn jî xirab dibe. Edî dilê dayikê dayax

nake û dipûkîne:

-Heyyy Xwedê,Xwedê! Xwedayê min ê mezin û diloan! Tu an ji kerema xwe re şîfeyekî xêrê bişînî, an jî, tu di şûna yê wî de Ruhistan (Ezraîl) bişînî û ruhê min bigirî! Hoyyy ez bigorî, ka dengê min tê te, an na?

Dayik hîn gotina xwe tev nake, tepe-repek li peyê wê tê. Ew, çawa li pey xwe dizivire, dibîne, ku tiştêkî wekî cinawer û gelek ser mezin bi aliyê wê ve tê hundirê odê. Dayik hema ji cîhê lawê xwe, baz dide û bi quncuka din ve direve. Bi tiliya xwe ya îşaretê lawê xwe bi wî qeretûnê ku tê, şandide û ji re lavan dike:

-Ruhistan, ez bi gorî, nexweş ha ew e, ne ez im! Hereee hereee ! Here, here ew e! Welle ew e, bîlle ew e! Here ruhê wî bigir!

Ew ji odê derdikeve der û hewarê bi der û cîranan dadixe:

-Hewar , ha hewar! Gelî cîran û gundîno, Ruhistan hatiye mala me û di hundir de ruhê lawê min digire!

Der û cîran di hewariya jinikê de tîn. Ji wan yek-dido dikevin hundir. Çi bibînin baş e? Ku serê gayê wan ketiye dêzikekê mezin û ga pêş xwe nabîne. Fişên û xirênek bi ser ketiye û li nav odê, wekî dolabekê digere.

Tu bimirî jî, ez ji xiştênê danakevim

Ciwamêrek dibêje:

-Gelî hevalan, we ji xêra mala xwedê re bidîta, duh di daristanê de 500 gur rastî min hatin. Min halanek di xwe de hilda, her yek di cîhekê de reviya!

Hevalê wî dikene û jê re dibêje:

-Weyyy malviritiyo! 500 gur hîç bi hev re digerin?

Ciwamêr bi dengê hêdî:

-Dibe ku 500 nebin, lê bi xwedê ji 400 kêmtir jî nebûn.

Hevalê wî:

-Na lo! Di tevî dinê de 400 gur tunin. Evcar 400 bi hevdu re rastê te bîn! Niç!

Ciwamêr gavek jî paşve davêje:

-Erê dibe ku 400 tune bin, lê bi xwedê û pêxember 300 hebûn.

Hevalê wî:

-De diçavên te de pir bûne lo!

Ciwamêr hinek jî sist dibe:

-Dibe, lê ez bawer im,ku 100 hebûn...

Heval derbek din jî lê dide:

-Niç, hewqas gur tune ne.Sawa wan mîratan giran e. Tu tirsayî.

Ciwamêr serê xwe dike ber xwe û:

-Belê, welle min bi çavên serê xwe,10 gur li pey hevdu dît, ma ez direw dikim.

Hevalê wi hinek bi hêrs:

-De here lo, di vê havîna han de, gur li çî digerin, malxirab!

Ciwamêr pozê xwe dikşîne jor û dike pite-pit:

-Bi Îsa û Mihemed min gur dît, lê dibe ku sîya wan be. Ma ez di vî emrê xwe de derew dikim?

Hevalê wî nerm nerm dibêje:

-Na na, tu derew nakî. Lê dibe, ku sîya darê, an ya deviyê be. Evcar di vê havîna germ û rengin de sîya gur li çî digire! Himm!

Ciwamêr, êdî xwe ranagire û bi hêrs li hevalê xwe diqîre:

-Belê, dibe ku sîya gur nebe,lê xiştêna wî hâte min. U tu eynî bimirî jî, ez ji xiştênê danakevim jêr!

Duxtorê asprînan

Kurdekî xas çî dîke, dîke û heta unîversîte şaxa duxtariyê diçe. Lê, di wê derê de lenger dikute. Her rê û metodî dicerbîne, lê dîsa bê fêde ye. Nikare unîversîtê teva bike.

Hevalên wî zanîngehê teve dikin û dibin duxtor, lê ew, li sinifa xwe radiweste. Herweha 18 salên wî di unîversîtê şaxa duxtoriyê de, tamam dibe. Çend hevalên wî yên sinifê dibin profesor û tên di unîversîta wî de dibin dersdar.

Ev hevalên wî yên profesor rojekê li hevdu dicivin û dibêjin "em dîplomayek bidin pê, bila bicehme here. Di unîversîtê de kal bû. Niha ew dê bimire."

Gazî wî dikin:

-Were soz bide me,em dê dîplomekê bidin te. Lê, bi şertekî ku tu ji derî asprînê, ji nexweşên xwe re reçete nenivîsî.

ew jî, soz dide, hem jî sozê mêrê berê! Bi rastî jî li ser soza xwe disekine. Lê hezar mixabin, duxtorên bajarên wî, navêkî lê datînin:

Duxtorê Asprînan.

Lê, Duxtorê asprînan jî, tola (heyfa) xwe, ji bavê xwe re nahêle. Hemû duxtorên wî bajarê Kurdistanê bi cahîletiyê îtham dike û dibêje:

-Ew cahîl in, cahîl! Ew, çar sal duxtoriyê xwendine û min jî, tam 18 sal. Ew li ku û ez li ku!

Parlementoya Tirkan û sê parlementerên Kurd

Rojek Hukumeta Tirk, butça xwe ya nû berpêşî parlamentoyê dike. Her parlementerê ku bixwaze li ser butçê bipeyve divê navê xwe bide nivîsandin û benda dora xwe bisekine. Gelek parlementer dixwazin di derhekê butça nû de bipeyivin, dîtin û pêşnîyariyên xwe pêşkêş bikin.

Sê parlemnterên Kurd (!) jî ji bo peyvê destên xwe bilind dikin û navên xwe didin nivîsandin. Ev yek bala serokwezîr, wezîr û hemû parlementeran dikêşîne. Her kes ji yê kêleka xwe dipirse:

-Gelo ev xêr e? Ev Kurd her yekî 10-15 sal in, ku di parlamentoyê de ne, hîç carekî jî destên xwe ranedane û ne peyivîne. Lê îro, hersê jî li pey hevdu heqê peyvê girtin. Ka em binêrin ev çî ye? Karê Kurdan ne dîyar e, dibe ku behsa mafê Kurdan jî bikin! Ka bila zû dora wan bê, em bizanibin.

Her parlementer dike, ku ji meraqan bimire. Bi xêr û xweşî dora axaftina parlementerê Mêrdînê tê. Serekê parlamentoyê navê wî dixwîne û wî

vedixwîne kursiya axaftinê. Lê ew, di cîh de radibe pîyan û dest bi axaftina xwe dike:

-Ez ji Mêrdînê re lîmanekê (benderekê) dixwazim. Bila hukumata me lîmanekê wilo qenc li Mêrdînê çêbike. Hewqas û spas!

Ji çepik û kenînan li ku buya dê xaniyê parlementoyê, ji binî ve hilbiweşiya!

Evcar dor dora parlementerê bajarê Wanê ye. Ew, dimeşe ba kursiyê û mîqrefonê dike devê xwe:

-Pêşnîyazî û daxwaza min över e, ku ji behra Wanê re hukumet qapaxekê çêbike. Çûkan behra me ya servekirî tev bi zîçilên xwe pîs û berbat kir. Pêwîst e, ku jê re qapaxekê baş û mezin bê çêkirin.

Parlemento carekî din, ji ken û çepikan dikele û dihele.

Di dawî de dor tê ser parlementerê peytext; yanî Dîyarbekirê. Pitên û çitên ji yekî dernahê her kes bi meraq benda axaftina wî disekine.

Ew jî di cîh de radibe pîyan. Maşallah wekî şelbeteyê mêran, serê wî li ku biwa digihîşt bin xaniyê parlementoyê. qirka xwe çêdike û dest bi axaftina xwe dike:

-Serekê Berêz, hewa hundir nebaş e. Bila xedeme penceran (pacan,şibakan) vekin lo! Ma vira xan e; hemam e, çî ye, birê min!

Nifûsa Licê

Polîsê Alman ê narkotikê dinêre, ku ew çiqas kesên ku bi karûbarê eroyînê ve dadikevin û li Almanyayê tên girtin hemû Licî ne. Polîs matmayî dimîne. Rojek polîsê Alman ji polîsê Tirk dipirse:

-Gelo, ev nifûsa Licê çiqas e, ku hewqas Licî bi vî karûbarê eroyînê ve mijûl dibin?

Polîsê Tirk dibêje:

-Nifûsa Licê 10 hezar e.

Yê Alman jê bawer nake û dibêje:

-Na, lo tu şaş î! Li Almanyê, bi tenê 20 hezar Licî di dawayên eroyînê de di hefsê de ne. Bi kêmasî divê ew du-sê qat ji Hamburgê mezintir be! Yan jî ne mumkun e.

Polîsê Tirk bersiva wî dide:

-Rast e, Nifûsa wê 10 hezar e. Lê wek tu dibêjî, me bi xwe jî, li Tirkîyê, ji vê dawa han 20-30 hezar Licî avêtîye hefsê. Hîn em li 20-30 hezarê din jî digerin.

Polîsê Alman ji polîsê Tirk bawer nake, lê dixê û bi xwe diçe Licê.

Ma sùcê dizî qet tune

Diz dikeve mala yekî, hemû tiştên wî didize. Xwediyê malê dema tê rewşa mala xwe dibîne, hewarî li der û cîranan dadixe. Der û cîran zû di hewariya wî de diçin; lê bê fêde ye. Edî diz bi serketiye û çuye. Hezar çiv û gazan li xwe badaye.

Der û cîranên wî 'wax wax' dikin, li çokên xwe dixin. Paşê bi ser xwediyê malê re vedigerin û yek bi yek gilî û loman jê dikin:

-Malneket, ma te deriyê xwe baş bigirta!

-Pêwist bû, ku tu zimanok û pişteka deriyê xwe paş bida cîh!

-Xwedê ji te razî, divê te pencereyên xwe rind bigirta!

-Weyyy, Xwedê ji te razî, mirov mala xwe weha bi seetan bê xwedî û wekirî nahêle!

U herweha her yek eqil û fikrekî dide xwediyê malê. Xwediyê malê dike ku dîn bibe. Xwe ranagîre û di ser der û cîranên xwe de diqîre:

- Ji bo xwedê û pêxember, ma sùcê ew dizê bê namûs qet tune, hemû yê min e, heee?!

Neyse ev rewşa te ne rewşa qulîwella ye

Ciwamêrekî xwedî du jinan heye. Dema jina dawî tîne, dev ji ya kevn berdide. Ew dike xaltîka xwe.

Rojekê mêrik û jina xwe ya biçûk diçin nav

bîstan. Bîstek paşê mêrik, ji jina xwe re dibêje:

-Min, bêrê li malê bîr kir. Ez herim bînim, coyê vekim û bîstan av bidim.

Mêrik diçe malê.

Jinik, di nav bîstan de gelek benda wî dimîne, lê mêr naye. Paşê bîr pê dibe, ku hewiya wî ya mezin li malê ye. Ew dikeve tatêlê û bi lez û bez riya malê digire. Jinik, digihe ba derî, dinêre, ku derî dadayî (girtî) ye. Heta jê tê li derî dide. Ji deng û girêna derî herdu jî dizanin, ku ev karê jina biçûk e. Ji tirs û heyecanê, hîn pê nagihên, ku hemû kincên xwe li xwe bikin. Mêrik ji jina xwe re dibêje:

-Bilezîne ji min re secada nimêjê raxe û pê re jê re derî veke!

Jinik, bi gotina mêrê xwe dike. Berê secadê radixe û paşê derî ji hewiya xwe ya biçûk re vedike. Jinik bi hêrs dikeve hundir. Bi tazîti li nimêjkirna mêrê xwe matmayî dimîne. Mêrik ji jêr ve tazî û weha li ser nimêjê sekinîye û qulîwella dixwîne. Pê re jî dilerze. Jinik bi dudilî devê xwe dibe ba guhê wî û bi dengekî hêdi:

-Neyse, ev rewşa te, ne rewşa nimêjê û qulîwella ye!

Mêrê, wê ji tirsan bi dengekê bilind;

-Allahûekberr! dibêje.

Ew teresê gundê me ye

Yekî Dîyarbekirî, nasekî wê li gunedekî Madenê heye. Carek bi caran riya wî bi Madenê dikeve. Dikeve bîra wî ku mala nasê wî li madenê ye. Ew difikire û ji xwe re dibêje, 'madem ku niha riya min bi van deran ketiye; ez herim gund ê hevalê xwe û wî bibînim.' Ew lêdixe û diçe gundê hevalê xwe.

Ew, çend roj li gund dimîne. Hevalê wî, ew li cîhên şîn û seyrengehên gund digerine û di dawî de ber êvarekê tîn nav goristana gund. Li nav goristanê jî digerin. Mêvanê wî yê Dîyarbekirî, dinêre, ku di ber her gorî (mezelî) de darekî hişk

ê dirêj çikandî ye. Ev yek bala wî dikşîne û ji hevalê xwe yê gundî dipirse:

-Di pirsê de eyib tune be, gelo ev darên hişk û dirêj ên ku di ba serên goran çikandîne, çi ne?

Heval, bi şanazî bersiva wî dide:

-Ev darên çikandî, nişan û terfiya qehremanî û şehîdiyê ye. Tu dibînî dirêjiya hemuyan jî, ne wekî hevdu ne. Hinek ji wan gelek dirêj û hinek jî kin in. Ka binêr, ev dara herî bilind e. Xwediyê wî, bi çardeh gulan birîndar bû, lê dîsa jî heta dawî nefes li dijminê xwe çikand. Rehmetî, bi mêranî hat kuştin. Ev ê han jî, bi heft fişekên eynelî hat kuştin. Haaaa, ev ê li rex jî, deqê nav çavê neyar bû. Serên 7 kesî bi şûrê xwe ko firand.

Zende li yê Dîyarbekirî dikeve û matmayî li goristanê dinêre. Ew dibîne, ku li dûrê goristan, gorek heye û dar di ba serê wê de tune. Ew bala wî dikşîne û ji hevalê xwe dipirse:

-Ma ew gora han çima bi serê xwe ye û darê hişk jî, li ba wî tune ?

Hevalê wî eniya xwe diçiqirîne û bi madekê tirs dibêje:

-Ew teresê gundê me ye. Mirovekî tirsonek bû û bi emirê xwedê mir. Kesê tirsonek û bê şeref, bi emirê xwedê dimirin û weha bi serê xwe dimînin!

Haydê yabo Mêrdîne!

Erebekî Mêrdîne, ji xwe re qamyonekê dikire û di navbera Dîyarbekirê û Mêrdîne de dixebite. Erebe, baş bi kurdî nizane. Wê demê hîn otobus û bînîbus jî li Kurdistanê tune bûn. Xelk giş bi qamyonan diçûn û dihatin.

Ereb bi erebî, tirkî û bi kurdî diqîre û ji xwe re rêwîyan berhev dike. Diçe paş û tê pêşî kamyonê û gazî dike:

-Haydê yabo Mêrdîne, servekirî makîne! Hem dibe û hem jî tîne!

Pîrejinek, bi piştîyê xwe ve ber bi Qamyonê tê. Erebe, berpê diçe û ji re dibêje:

-Haydê Xaltîkê Mêrdîne.

Pîrejîn jê dipirse:

-Lawê min, tu bi çend wereqeyî dibî Mêrdîne?

Ereb:

-Xaltîkê li jor bikim te 2 wereqe, li şofermehlî bikim te 5 wereqe.

Pîrejîn hema piştîyê xwe datîne erdê û dest davêje dar û êrîşê wî dike:

-Bike ciya (diya) xwe, Erebe bê şermê û bê namûs!

Dinya Mermer û Qerenas e

Qerenasî li hevdu dicivin û dest bi galegalan dikin. Galegal digere digere tê ser mezinbûn û biçûkbûna dinyayê. Gundiyên ku çûne esker, dibêjin:

-Li gor gotinên qumandarên me, dinya gelek mezin e. Bê hejmar reşahî û behr hene.

Yek -dido jî, li dij van dîtinan derdikevin û dibêjin:

-Na lo, mirov ji qumandarê Tirkan qet bawer dike! Tev virek û çirek in.

Di ser gotinên wan de haltîka Xêlîye dikeve hundir. Yek ji wan jê dipirse:

-Herê haltîka Xêlîye, tu dibêjî ev dinya çiqas mezin e gelo?

Xaltîka Xêlîye berê dawa xwe li nav xwe dipêçe û pêre:

—Uffff, de jehr di dinyayê de bel! Tu çi dikî bi dinyayê. Ser û binê wê **Qerenas** û **Mermer** nîn e... Haaa, bira **Dîyarbekir** jî hebû!

Qerenas û Mermer herdu jî cîranên hev in û gundên Dîyarbekirê ne.

Xwedê ji bo bereketê hatîye

Li Kurdistana Bakûr, Kurdên koçer hene. Ji wan re dibêjin bêrtî. Bêrtî, berî û zozan dikin. Ew biharan diçin zozanên dorhêla Xarpêtê, Cebexçûre, Erzeromê, Erzîncanê, Mûşê, Wanê u hwd... Payîzan jî dema hewa sar dibe, bi terş û keriyên xwe ve vedigerin beriyên dorhêla Dîyarbekirê, Mêrdîne û Riha yê.

Bêrtî, di dema koçkirna berî û zozanan de, ji bo malbarkirin û kişandinê hespan bikar tînin. Ew carînan, bar û barxaneyên xwe, li devan jî dikin û diçin zozanan. Salek, dîsa bihar tê. Bêrtî, bar û barxaneyên xwe li hesp û deveyan dikin û berê xwe didin zozanan. Bi rêçûna dûr û dirêj û zor û zehmet ve mehekê paşê digihêne zozanê Şerabdînê. Li wir konên xwe yên çardeh stûn duktin erdê.

Rojek deveya wan, ji waran dûr dikeve. Ew, diçe nêzî gundekî dikeve nav garisê gundiyan. Garis nû avdane ,deve heta kapikan di çamorê de diçe xwarê. Xwediyî garis hew dibîne,ku tiştêkî qirase di nav garisê wî de ye. Hema bêra xwe ya çeldûkê digire û ber bi garis dibeze. Dema nêzikayî li deveyê dike, ji tirsan bizdoneka wî diqete. Ew bi paş ve direve û diçe gund. Hewar li gundiyan dadixe û dibêje:

-Gundîno, tişteki di nav garisê min de heye, ku li darê dinyayê tişteki weha mezin û ecayip tune! saw û tirsek li ser e, ku mirov 300-400 mîtro newêre nêzî wî bibe.

Gundî, tîr û kevan, şûr û mertal, tufeng û topên xwe digirin û ber bi deveyê diçin. Xwe li pişt zinar, kevir, kaş û daran vedişêrin. Bi ser zik û destan hêdî hêdî xwe bi ber bi deveyê ve dikişînin. Di newalek de dimeşin û piçek nêzî wê dibin. Dinêrin- nanêrin yek nizane ew çî ye. Di dawî de rûspiyê gund tê. Ew, destê xwe dide ser çavên xwe û hûr û kûr lê dinêre. Weyyyy babo! Ev çî ye? Ling, stû, pişt, bejn!

Rûspî, bi ser gundiyan ve dizivire:

-Ev ne mirov e û ne jî heywan e. Ji derê Xwedê yek nîn e. Ev Xwedê ye û ji bo bereketa garis hatîye. Lê, we garis avdaye û buye çamor. Ew jî nikare ji nav derkeve. Ji ber ku hûn wî hêsatî ji nav garis derxin û garis jî zêde zerar nebîne; divê hûn her çar lingên wî bi bend girê bidin û bi erdê re bikişînin! De heydê, Xwedê zû ji vî halî rizgar bikin!

Gundî, herçar lingên xwedê bi hevdu ve girê didin û wî di nav çamorê de dikişînin. Heta Xwedê ji nav zeviya garis dertînin, Xwedê dimire û garis jî, di bin lingan û kaşêna Xwedê de diçe xwarê!

Merhaba kûçikler

Li Kurdistana Bakûr, heta wan çend salên dawî jî, kê m kes diçûn ji Tirkan re eskeriyê dikir. Niha jî li hin dorhêlên Kurdistanê naçin û ji Tirkan re eskeriyê nakin. Hinek bertil didin û xwe pûç dertînin, hinek jî, heta 60-70 saliya xwe qaçaxên eskeriyê dimînin. Dema di kalitiya xwe de jî bikevin destê Dewleta Tirk, ew, dîsa wan dibin û bi wan eskeriyê didin kirin. Kal bi tirkî jî nizanin. Ew, heta ji eskeriyê vedigerin, ji destên serbaz, çawîş û onbaşiyên Tirkan gelek dikişînin.

Ji wan kalan yek jî, li hêla Mêrdînê, rojekê bi bê bextî dikeve destê eskerê Tirk. Ew digirin û dibin hêla Tirkiyê, tam 3 sal pê eskeriyê dikin.

Kalemêr, piştî 3 salan bi xêr û xweşî digihe

gundê xwe. Gundî bi hatina wî dihesin, wey li wî ku ji bo serlêdanê, diçin mala Kalemêr. Civata wan xweş û geş dibe. kalemêrê esker di quncuk de pal dide. Her kes qala xwe û eskeriya xwe dike. Mirov dibêje qey mala kalemêr buye ordigeha Tirkan. Di vê navê de, yek ji kalemêr dipirse:

-Apo, tu teze ji eskeriyê hatî. Divê tu ji me re piçek behsa eskeriyê bikî. Lê deng ji te dernaye. Di şûna te de em behsa eskeriya xwe dikin. Halbû ku ya me kevn bû. Ka ji kerema xwe, ji me re piçek behsa eskeriyê bike? Çi heye, çi tune? We çi dikir?

Kalemêr xwe rast dike û dibêje:

- Ma tu dibêjî dê çi hebe. Bi serê te, guyekê jî tune... Hema her sibehan, me zû radikirin û dibirin, dikirin rêzê. U paşê qumandar dihat li rex me mit dibû û ji me re digot:

-Merhaba kûçikler!

Pişkên û birqên bi civatê dikeve. Ode tije ken dibe.

Xwediyê pirsê li kalemêr vedigerîne:

-Eeee...we çi bersiva qumandar dida.

Kalemêr bi axîn:

-Ma, me dê bigotan çi xwarzê! Dema wî digot "merhaba kûçikler" me jî hemuyan bi devekî digot "hewt,hewt."

Bi mêranî derkev

Dewlemdek Farqînî, bi colan (keriyan) pez dikire. Jan dikev nav pezên wî, hemû dimirin. Ew diçe colekê din jî dikire. Beytar tîne. Ew, hemû pezên wî di kontrolê de derbas dike. Çend roj paşê, ji serî ve jan dikeve nav pez. Evcar bana mele dike û bi mele, ji pezê xwe re nivîştan dide çêkirin. Ew soz dide, ku heger pezên wî bifiltin, dê zikat, îsqat û qurbanan zêde bide. Dest bi nimêjkirinê jî dike. Lê mixabin, wekî car din di navbera heftekê de pezek li ba deriyê wî namîne. Weha dibe, ku goştên wan jî naye xwarin û termên wan giş davêjin bin sergoya gund.

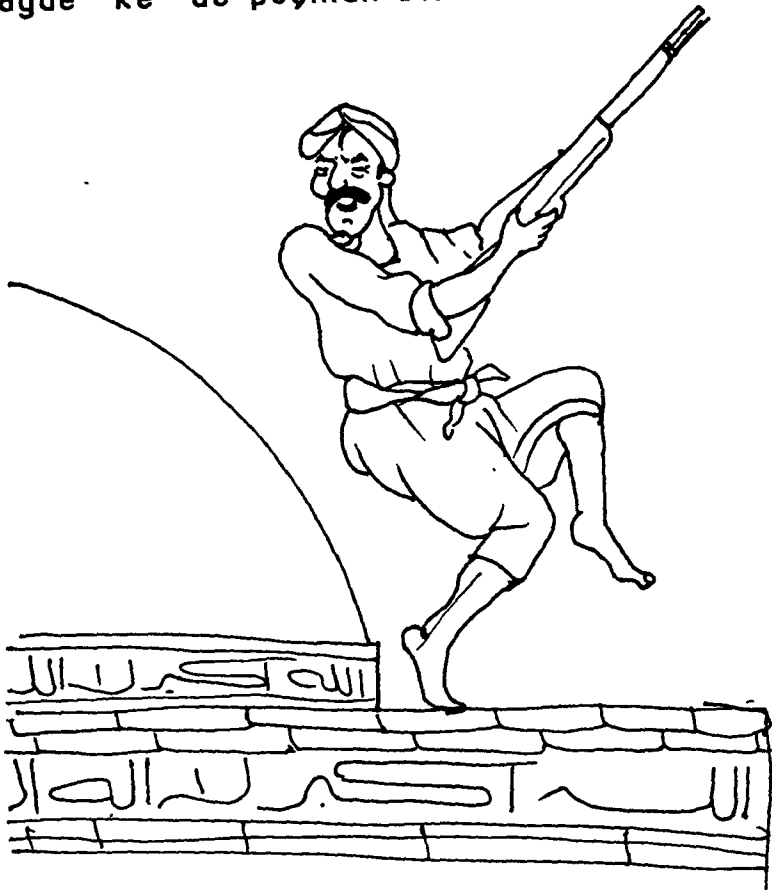
Qijênek bi cigera xwedî pez dikeve. Radibe çeka xwe girê dide, roja îne di dema belavbûna nimêjê de diçe ser xaniyê mifgefta gund. Çeka xwe dikişîne û gule dide devê wê. Bi behcokî heta jê tê bi xwedê re diqîre:

-Bes e! Edî derdê te naye kişandin lawol! Bi duxtor û îlacan ne bû...Bi mela û nivîştan ne bû...Bi sozdana zekat û îsqatê ne bû...Derdê serê derdan min heta 40 saliya xwe nimêj ne kiri bû û rojî jî ne girti bû. Ewan jî min bi cîh anî, dîsa ne bû! Ma tu çi ji min dixwazî. Bi qeleşî nabe. Bi mêranî derkeve meydanê! Ji xwe karê te hemû bi

dizî û binfisî ye.

Cerjûrek vala dike û pêre:

-Ji te bê minet e! Bi serê min û bi serê
te, tu çiqas bikujî, ez jî, dê hewqas
bikirim! Inat nîn e! Inat û xweş inat.
Haydê kê dê poşman bibel!

Yek deqê yekî ye, ne heft

Yekî Boşatî, tê Dîyarbekir û bi hevalên xwe re diçe sînemayê. Cara pêşî ye, ku Boşatî diçe sînemayê. Sînema destpêdike. Boşatî bi rih û can temaşe dike. Kêfa wî tê. Lê bîstekî paşê bergehê kêfa wî direvîne. Tam 7 kes li yekî tîn hevdu û bi gurmik û pênan lêdixin. Wî davêjin erdê. Her cîhên wî di nav xwîna sor de digevzînin. Dev jê bernadin, lê didin û lê didin...U qasî 500 kesî di sînemayê de heye, lê yek ji bo Xwedê ranabe û ew ji destên wan jî dernayîne. Boşatî, êdî nikare xwe zift bike û diore:

-Ev ne mêranî ye. Bê kesî û qeleşî ye... **Yek deqê yekî ye,ne heft!** Ma dîn û îman jî bi we re tune. Qasî 500 kesî li wan temaşe dikin. Yek ji bo xwedê nabêje bes e û em, ew ji destên van bê baban derînin.

Demaça xwe dikişîne û fişek dide devê wê. Pê re diqîre:

-Hûn wî berdidin an hûn çûn!

Lê, lêdana artîsan dom dike. Boşatî nişanê perdê digire û lingê dikişîne. Cerjûra xwe valadike û baz dide der.

Derxe heqê 7 sal şivanî

Pîra Fat û lawê xwe bi serê xwe ne. Ji mêj ve mêrê wê mirî ye û ew bi jinebîtî li ser lawê xwe rûniştîye. Xaniyek û çend bizin jî ji mêrê wê yê rehmêtî ji wê û ji lawê wê re maye. Lawik biçûk e û Pîra Fat jî wekî ku ji navê wê diyar e, êdî gelek pîr e. Ew, nikare li wan çend bizinê xwe jî binêre. Mecbûr dimîne, bizinên xwe bi nivî xwedîkirin dide gundiyan. Gundiyan der û dor jî bi mesela bizinên Pîrê dihesin. Di gundekî cîran de mirovekî gelek binik û fenek heye. Dengên bizinên Pîra Fat digîhêhe guhên wî jî. Radibe tê ba Pîrê û jê re lava û due dike. Di dawî de pîrê razî dike. Ji bo nivîxwedîkirinê 3 bizinên baş, ji nav bizinên Pîrê hildibjêre. Fenek, bi dilşadî bizinên xwe digire û li rîya gundê xwe kardibe.

Dem tê, dewran diçe, Pîra Fat dikeve dimire. Lawê wê êdî mezin dibe, dibe xort. Lawik rojekî difikire, tê bîra wî ku çend sal berî diya wî 3 bizinên hêja bi nivî dabû wî camêrê ji gundê cîran. Heta niha bizinên wî zêde bûne. Xwedê zane dibe, ku bûne cêlek bez. 'Ez herim par bikim. Para xwe bînim û ji xwe re bi wan jinekê bixwazim.'

Lawik rojekê berê xwe dide wî gundê cîran. Mala mêrik dipirse û dibîne. Mêrikê fenek ji bo

wî, ji berê ve plana xwe çêkirîye. Dema lawik dibîne, ber pê diçe û jê dipirse:

-Gelo tu lawê Pîra Fat î?

Lawik dibêje:

-Î, î welle!

-Way tu bi xêr û xweşî, di ser herdu çavên min re hatî!.Ez bawer im,ku tu ji bo wan hersê çanqolên (ji bo ku bizinan biçûk bike navê wan nade û ji wan re çanqol ango lexe û kulek dibêje.) hatî?

Lawik:

-Î, î welle...

Fenek dest bi plana xwe dike:

-Ya belî, me kir qelî.

Ya kolî gur birî.

Ya bela belanî,

lotik da çû ser xanî.

Zarkên gundiyan şeytan bûn;

Kevkanik li çavê rastê xistin

di yê çepê de deranîn!

Me goştê wê li gundiyan parkir

U postê wê jî firot da kêrekê kalanî.

Di ser me de hat salekê giranî.

Gundiyan ji xwe re pê kereng deranî.

Rojekê şilf şikîya ma kalanî.

Şer derket, gundî bûn dubendî.

Me zor bela wan li hevdu anî!

De zû derxe heqê 7 sal şivanî!

va ye heşt kîlo rûnê te û eh deh kîlo jî ebrê te!

Ji niha 40-50 sal berî, hîn di nav Licîyan de qaçaxçîtî destpênekir bû. Ew çax piraniya Licîyan, ji demsala biharê hetanî payîzê diçûn welatê Serhedê, wan Li wir sefartî(qelaçîtî) û çerçîtî dikir. Her sal di destpêka biharê de, ji Dîyarbekirê, tiştên mîtroyê û yên çerçîtîyê bi dên dikrîyan û bi hespan dibirin welatê Serhedê û gund bi gund digerand. Tiştên xwe bi dên didan hetanî payîzê wexta rûn û heriyê. wan, payîzê dest bi berhevdukirina dênên xwe dikirin. Di wê demê de zêde pere tune bû, di şûna dênê xwe de rûn û heriyê, ji gundiyan digirtin. Dîsa di wê dema han de xelk bi nivîsandin û xwendinê jî nizani bû. Bi taybetî jin gelek nezan bûn. Ji xwe çerçiyên Licî, piranî bi jinan re danûstendin dikir. Ji ber ku piraniya mêran li der dixebitiyan. Ji ber vê yekê jî kêf û kêsa çerçiyên Licî bûn.

Yekî bi dehan difrotin Serhediyân û dehan bi yek,
ji wan digirtin.

Payîzek dîsa dema dên û berhevkerinê ye. Du
birayên Licî, li gundê Serhedê dênê xwe berhev
dikin. Lê xwe bi xelkê wekî birayan nadin
naskirin. Diçin mala xaltîka Hefsed. Xaltîka
Hefsed, dêzika(dêna,kûpa) rûnê xwe bi wan şan
dide û dibêje:

-Xêr û guneh li stuyên we lawo! De ji xwe re
qasî dênê xwe rûn bigirin.

Ew sal, Xaltîka Hefsed, 50 mîhê sor dotîye.
Dêzik tije ye û ji cîh naleqe. Kêfa Licîyî tîn. Ji
kêfan devê wan ji hevdu dibe, diçe heta bin
guhên wan. Ew, mêzîn û qapanên xwe yên xirbelos
dertînin. Bi intên û zirtên dêzika rûn bilind
dikin û diwezînin. Çerçiyê bi emr bi ser Xaltîka
Hefsed ve dizivire û jê re dibêje:

- Mêze, ev ciwamêrê musulman, eleqeta min û
wî bi hevdu tune, xerîb e û wekî karkerek li ba
min dixebite. Ev şadidê min , te û xwedê ye.

Kîloyê pê şandide û dom dike:

-Li qapanê mêze! Eha xwişka min, gunê
min li stuyê te; bi dêzikê ve hemû 18 kîlo
rûnê te. 16 kîlo ebrê te, ma 2 kîlo rûnê te!
Em fît bûn. Ne te me dît û ne me te!
Bereket li dêzik û mala te! De heydê
hetanî salekê din xatirê te!

Şertê îslamê çend in

Sofîyek diçe mizgeftê. Li ba dergehê (deriyê derve) mizgeftê, rastî sofiyekî din tê. Ew jî ji mizgeftê tê der. Lê, madê wî gelek tirs e. Yê ku diçe mizgeftê, ji yê made tirs dipirse:

-Ma xêr e sofî, çima weha madê te tirs e? Tu bi ku de diçî?

Sofî bi axîn bersiv dide:

-Qet mepirse sofî! Îro ya ku hate serê me, neye serî tu musulmanî xwedê!.. Tu dizanî îro Şêxê Şemer hatibû mizgeftê. Ji me hemû sofî û dîndarên gund şertên îslamê pirsî. Me yekî jî bersivekê rast neda! Em li huzûra Şêx rezîl û

riswa bûn û çûn!

Sofiyê din bi awekî pozbilin û zanatî:

-Waxxx Xwedê îmanê bide we! Xwezî we ji hatina Şêx xebera min jî pêbixista! heger ez bihatam, hingê hûn jî nediketin rewşekê weha yê xerab! Xwedê îmana we sofîyan kamil bike, ma ji vê pirsê hêsatir çi heye! Gelo we îşev nanê bê xwey xwari bûn çi bû! Hûn çawa Sofî ne û şertê Îslamê nizanin?

Sofiyê din bi qehr jê dipirse:

Ka de tu bêje, çend in?

-8 in, ya çend in!

Sofiyê din, destê xwe li singa wî dixwe û wî ji nav riya xwe dide aliyê din û jê re dibêje:

-Here lo! Xwedê îmanê bi te û bavê te de.. Evcar 8 in! Me 13, 14 heta 15 got, dîsa roniya çavan qebûl nekir.. Tu hatî dibêjî 8 in! Zû bizivire mala xwe ku hîn ew, te nedîtîye û te rezîl û riswa ne kirîye!..

Li gundê me mêr ji tirsar jinên xwe newêrin bigirîn jî

Rêwiyek, di rê de birçî dibe. Gundekî pêş wî tê. Ew, diçe gund ku hinek xwarin bixwe. Dibîne, ku jinek li mêri xwe daye û mêrik rûniştîye ji ber lêdana jina xwe digirî. Rêwî, hukim û serdestiya jinê dibîne û li mêrik vedigere:

-Bi xwedê jina te gelek baş e. Divê tu dest û lingên wî maç bikî. Li gundê me, dema mêr ji ber jina xwe bigirî; jinek li nav serî dide û nahêle ku çitên pê bikeve! Ma hedî wî merî ye, ku li ba jina xwe bisekine û bigirî!...

Kêfa jinekê tê. Ji rêwî re xwarinekê gelek xweş çêdike. U ji re dibêje:

- Birayê min tu dibînî, ew çî bê hurmetiyê dike. U bi ser re jî, der û cîran dibêjin ,ku "ew li mêrê xwe serdestiyê dike!" Ah, va ye, tu bi çavên serê xwe dibînî!

Rêwî xwarina xwe dixwe, zikê xwe têr dike û radibe ser xwe. Êdî minet û tirsar wî, ji jinekê namîne. Carekî li jinekê û cara din li mêrik dinêre. U pê re ji mêrik re dibêje:

**-Lo bê namûs û qebraxê jinê û dinê!
Welle; bille, li gundê me, jin li ba mêrê
xwe newêrin devê xwe vekin û bêjin çit.**

Xelkê qulpê yê hêja!

Di dema hilbijartina (seçîma) beledîyan de yekî Qulpî jî, xwe ji bo berendametiya seroketiya beledîya Qulpê dîyar dike. Lê hezar mixabin, ew mirovekî nezan e. Rojekê jî ruyê dibistanê nedîtîye. Ji xwe re, di qehwe û sûkan de xwendin û nivîsandinê fêr dibe. Bi tenê tîpan nasdike. Ew, nîşandekên xalşaniyê (wekî, xal, bîhnok, baneşan, îşereta pirsê û hwd..) jî nasnake.

Ew, rojekê diçe ba hevalekî xwe yê avûqat û ji re dibêje:

-Ez, îsal berendamê seroketiya belediya Qulpê me. Tu dizanî ez baş nizanim binivîsim û ji xwe tirkiya min jî têrnake. Divê tu, ji min re, axaftinekê binivîsî, ku tesîr li ser wijdan, îman, rih, dil û cigera Qulpîyan bike, ku dengên (reyên) xwe bidin min!

Hevalê wî yê avûqat, jê re axaftinekê gelek polîtîk, tûj û bi tesîr hazir dike û dide pê.

Roja mitîng û axaftina berendam tê. Ew, derdikeve ser mîqrofonê, qirika xwe çêdike û dest bi axaftina xwe ya dîrokî dike. Weha yên ku avuqat nivîsîye yek bi yek dixwîne:

-Xelkê Qulpê yê hêja! çoyek û bin nuxte ("!" ê, çoyekû bin nixte dixwîne.)

Ew, axaftina xwe didomîne:

-Hûn dizanin, çima îro em li wira kombûne? û yek çangil û bin nuxte. (? ê yek çangil û bin nuxte dixwîne.) Em hemû, divê destên xwe bidin hevdû. (Hevokê weha dixwîne; em hemû çalgil divê destên xwe bidin hevdû nuxte.) Gelo em çima nebin yek?! (weha dixwîne; Gelo em çima nebin yek, yek çangil bin nuxte yek sopa û bin nuxte.) Iro em hatine vira ku problemên qeseba xwe ji hevdu re bêjin... (wê hevoka han jî weha dixwîne; Iro em hatine vira ku problemên qeseba xwe ji hevdu re bêjin nuxte, nuxte, nuxte.)

Tolgirtin

Li herêma Dîyarbekirê, li rex hev, du gundên Kurdan hene. Yek ji wan şêxbizinî û yê din jî gundê kurmancan e. Her tim di nav van herdu gundan de lec, qirên û şer heye. Li ser bergeh, kanî, delav û erdan bi hevdu nakin.

Rojekê dîsa şer di navbera wan de derdikeve. Kurmanc pir in û bi ser şêxbizinîyan de digirin, sê mêrê qirase ji wan dikujin.

Li ser vê bûyerê, şêxbizinî li hevdu dicivin. rûspiyên gund dikevin şêwr û mişawrên giran. Xweza şêwr û mişawire li ser tolgirtinê (heyfgirtinê) ye. Di dawî de rûspî digihên biryarekê gelek girîng. Biryara wan weha ye:

-Hûn dizanin, ku zeviyekê (erdekê) kurmancan li bin gundê me heye. Wan, ew nû cotkirîye. U zevî hemû kereme(gomt,şel) ne. Her keremekê mezin ha qasî serê ga ne. De heydê, bi mêr û zarokan ve, di mala kê de çi tevr,bêr û dar hene bigirin û bi zeviyan wan mêrkujan bikevin. Heta sibehê yek kereme di nav erd de nehêlin. Em tola hersê babe-egîtê xwe û hefsed bavên wan hilînin!

U weha jî dikin. Zeviya şov a kereme, dikin wekî birmûtiya (hûrtitûna) Bedlîsê.

Malbata xewar

Li gundekî Rihayê, malbatekê xewar heye. Bi taybetî mêrên wê malbatê, bi hevdu re dikevin hemberiya xewê. Birayekî wan heta seet 11 ê rojê raze, yê din heta 12-an . Bavê wan heta 13-an û apê wan heta 14-an... Ji wan kê pêşî hişyar bibe, derdikeve devê deriyê xwe, destê xwe dike sî û dide ser çavên xwe û gaziya jina yê din dike:

-Bûkê, mêrê te ji xewê rabuye an na?

Dema bersiv "na" be, bi zû paş ve dizivire û diçe dîsa radize. Carînan çend rojan li dû hev ji xewê ranabin.

Ma qey teresan navê topa Osmanî nebîhistine

Ji Kurdê Mêrdînê, du bira hene. Yek ji wan li Stenbolê û yê din jî li Beyrûtê dijî. Rojekê ji hevdu re telefon dikin û dibêjin, "em 3 hefta paşê li Mêrdînê li mala bapîrê (kalê) xwe hevdu bibînin." Sozên xwe bi cîh tînin û tînin Mêrdîne mala bapîrê xwe.

Ew, êvarekê li televîzyona Tirk, li nûçeyan (deng û bahsan) temaşe dikin. Di nûçeyên televîzyonê de behsa kêmkirina çekên atomî tê kirin.

Bapîr, ji neviyên xwe dipirse:

-Kurên min, ev çî ye, dîsa behsa Amerîka û Uriz (Sovyet) dikin?

Neviyê wî yê Stenbolî dibêje:

-Kalo, Amrîka û Sovyet dixwazin çekên atomî kêmkirin û pê re pê re jî, ji navê rakin.

Bapîr dikene û dibêje:

-Ma qey van teresan navê topa Osmaniya ku li tengava Çaneqelê ye nebîhistine? Heger bibîhîstan mehqe dê şerm bikira, ku carek din behsa sîlahên xwe bikira.

Welle hûn tun in

Cunta Tirk, bi şoreşgeran re meleyekî Kurd ê gelek dîndar jî digire û tîne davêje girtîgeha (zîndana) Dîyarbekirê. Eşkencevanên faşîst li mele didin û êşkencên giran pê dikin. Bi destpêkirna êşkencan re, mele lavayên wan dike û êşkencevanan re behsa Xwedê, pêxember, dîn û îmanê dike. Lê, êşkencevan ji Xwedê, Pêxember û dîn û îman re tiştêkî nahêlîn û çêrê (dijmînê, kufirê) wan dikin. Mele cara pêşî, dibîne û dibîhîse ku memûrên dewletê weha çêrê Xwedê û Pêxember dikin. Li ku be dê ew dîn bibe. Evcar mele dest bi hewar û gaziyan dike. Gaziya yekem li Ebdulqadirê Gêlanî ye:

-Ya Abdulqadirê Gêlanî!. Dengê van kafir û hînzîran tê te! De were herdu çavên wan derxe. Kafir in nayêne rayê û îmanê..

Eşkencevan lê didin, Lê Abdulqadirê Gêlanî di hewarê de naye.

Demek paşê, mele hêviya xwe, êdî ji alîkariya Abdulqadirê Gêlanî dibire. Evcar mele gazî û hewarî li Pêxember dadixe:

-Ya nebiyê Xwedê! Ya ronahiya çavan, de kerem bike! Were can û rihê van zaliman bigire! Dînê te ketîye ber lingên van kafirên şewqekirî!

Eşkencevan, lêdan û çêran hîn zêde dikin. Ev rewş bi seetan dom dike. Mele, êdî dikeve halekê gelek xirab. Hêviyekê wî dimîne. Ew jî Xwedê ye. Mele gazî û hewariya dawî li Xwedê dike:

-Ya Xwedanê erd û asîman! Min ji destê van kafiran xilas bike! Kirinên wan êdî navbera erd û asîman tije kir. Haşa suma haşa înkariya te û Pêxemberê te dikin. De xwe bi van zaliman nîşan bide ku eqilê wan bila bê serê wan! Wan helak bike! Çend teyrê Ebabîl bişêne!

Lê, êşkencevan, êşkence û çêrên xwe didomînin. Mele, bi seetan benda Xwedê jî disekine, mixabin ew jî di hewariya wî de naye. Mele êdî dayaxa derb û lêdanê nake û diqîre:

-Tu tune yî, heger tu hebî jî, dîsa ji tiştêkî re nabî! Ev çend tolaz û pêxwasê Tirko, hewkas kufrê te û Pêxemberê te dikin û hûn dengê xwe jî nakin. Ev çi Xwedêti û Pêxemberti ye? U bi ser de jî, ev çi Abdulqadirê te yê Gêlanî ye lo?

Şîreta qîza pîrê

Qîzekê Pîrê heye, ew gelek şerûd û şemûz e. Qîza pîrê, êdî mezin û xama ye. Hatîye ber zewacê. Pîrê çiqas şîretan lê dike, ew jî hewqas şerûd, dîn û har dibe. Pîrê, êdî ji ber wê eman dike. Rojek, Pîrê dest davêje darek û lê dide û lê dide. U weha ew, miramê dilê xwe tê de dihelîne. Paşê jî destpêdike û şîretan li qîza xwe ya xama dike:

-Binêre keça min; êdî tu zarok nîn î! Tu mezin buyî û keçikekê xama yî. Dema te û zewacê ye. Di rojê de çend xwazgîvanê te tîn. Divê tu bi eqil û bi terbiye bî! Hevalên te hemû çî bi eqil û şermezar in!.. Ew, ba mezin û bi taybetî li ba mêran napeyvin, ji gotina dê û bavên xwe dernakevin. Karê mala xwe dikin. Binêr min heta niha destê xwe nedida te. Lê ji îro pê de heger tu

dîsa şerûdî, şemûzî û bê şermiyan bikî, bi xwedê ez dê te daqoq û kotek bikim. Piçek bi eqil bisekine û ji derdora xwe şerm bike. Divê tu îro soz bidî min ,ku carekî din bê rêtî nekî. An ez te niha bi stuna nav malê ve girê didim, ku heta tu geber bibî. Edî ji derdê te bes e!.

Keçik mecbûr dimîne soz dide diya xwe. Hem jî sozê jinaberê..

Ji ber sozdana keça wê, biçek zikê Pîrê da tê. Bextîyar dibe, ku qîza wê guhdariya şîretên wê kir û soz da pê.

Hîn bîstekî di ser şîreta pîrê de derbas nabe, ku ji der ve dengê qîrîn û zarîna qîza wê tê. Pîrê ditirse û dikeve tatêlê dibêje, qey bela û qedayek bi serê qîza min hat. Bi awekî gêj bi hewariya qîza xwe de baz dide.

Ew çî bibîne baş e?

Ku qîza wê derketiye ser xanî û li ser kuleka xanî rûniştîye. Qîre-qîra wê ye û gazîyê diya xwe dike. Bi qîrînê re hemû gundî derketine temaşa wê. Kute kuta dilê Pîre ye û ber bi qîza xwe ve baz dide:

-Ez bi gorî, çî bû? Çî cîriya?

Qîza wê bi fîqe-fîq, destê xwe li qûna xwe dixê û bi ser diya xwe de vedigere:

-Dayê quna min mezin e, an kuleka xaniyê me?

Hogeç çawa bû kerkê şeytan

Dema motorbisqilêt teze tên Dîyarbekirê, ji qezeyekê wê jî peyayek diçe yekî dikire û tîne qeza xwe. Ew, çendekî li nav qesebê lê siwar dibe û diçe û tê. Paşê, xwediyê motorbisqilêtê, rojekê jî dixwaze here gundekî nêz mala mirovê xwe. Ji bajêr derdikeve û ber bi gund ve, berî xwe dide deşta Gewran. Riya gund a makînan hîn tune. Dikeve riya peya û dewaran. Motorbisqilêta xwe dajo. Tire-tirek bi ser dikeve û toz û dûman li pey xwe dêle...

Ew, nêzîkî li gund dike; hew dibîne ku yek di rêde, ji dûr ve, ber bi wî tê. Dibîne, ku kalemêrek e. Di dest vî de çoyek û li mil wî heqîbek (têrek) heye. Hinek jî nêzîkî hevdu dibin; kalo hema heqîba xwe davêje erdê û radigêhe çoya xwe û êrîşê motorbisqilêtê dike. Motorbisqilêtvan matmayî û şaş dimîne. Ji xwe nizane baş motora xwe bikar jî bîne. Çend car li serhevdu diqîre:

-Xalo, xalo xwe bide alî, xwe bide alî! Tu çi dikî lo!

Qet xema xalo nîn e. Darê xwe bi vird û wir de diweşîne û

pê re;

-Duwww,duwww hooo,hoo,oo,dibêje...

Motorbisqilêtvan, berî motora xwe dide alî rastê, ew jî, li pêş wî xwe dide alî rastê. Ew, xwe dide alî çepê, xalo jî xwe dide alî çepê. Di dawî de li bin guhên hevdu dikevin. Her yek bi cîyekî ve dipelike û li erdê digindirin. Motorbisqilêt jî, ber bi newalê diçe. Xwîn û duxan bi ser van ve digire. Yek-du gundî wan dibînin û bi hewariya wan de baz didin. Dest, ling, laş û serî li wan namîne. Gundî dilezînin, wan li hespan siwar dikin û dibin nexweşxana bajêr. Çendekî li nexweşxanê, dimînin. Piştî derketinê, motorsiqilêtvan li kalo gilî dike û cirm û hesara motorbisqilêta xwe dixwaze.

Herdu jî bi ditoxen (şaniden) xwe ve dîçin dadgehê. Dadîmend (hakim) ji kalo dipirse:

-Ka rast bêje, çima te weha kir?

Kalo radibe pîyan. Bi awekî şermî serê xwe dike ber xwe û weha bersiv dide:

-Hakim beg, bi xwedê ez bê sûc im. Ma min li ku kerikê şeytan (ji motorbisqilêtê re dibêje) dîtî bû. Min mêze kir ji hember min ve yek li hogeçekî (beranekî) mezin siwar e û tê. U ew, hewar û qîrîn dike. Min got qey zarokek li hogeçe hêç siwar buye û hogeç dê wî li erdê bixe û qezayek, bi serê wî de bîne. Min jî xwest, ku hogeç bigirim û zarok ji wê qeza û belayê rizgar bikim. Min hew dît, ku ew bi quwet qiloc li min da û min avêt newalê!

Kê vê şêrgeleyê kuşt

Xortek, ji xwe re jinekê tîne. Ew cara yekem e, ku diçe mala xezûr û xesûwa xwe zeyîyê. Zava dinêre, ku mişk di mala xezûr de avayî nehîştine. Hemû têr, çewal, tûr û hewanên wan qulkirine, dirandine û kurisandine. Sibehê dema xezûr û xesû diçin nav bîstanê xwe; zava û bûk gezik û carokan digirin û bi mişkan dikevin. Gelek mişk dikujin. Zava cirdonekî (mişkekî) pir mezin dikuje û termê wî davêje nav çardera deriyê der, ku dema ew bên mêraniya zavayên xwe bibînin. Jê re bibêjin "hezar aferîn" û dibe ku xelatekê jî bide wî.

Ber êvarê dema xezûr û xesû tên malê, di nav derî de cirdonekî kuştî dibînin. Dilê xezûr diqelibe û pê re tûkê erdê dike:

-Kê vî cirdonê pis ê han kuşt û avêtiye vira. Bilezînin termê wî ji vira bavêjin!

Deng ji yekî dernaye. Zava bi ber xwe dikeve. Mûrê xwe tirş û tal dike. Diçe di quncik de rûdine. Şîvê tînin, lê zava naxwe. Qet napeyve jî.

Dê, bi dizî, sedemê xeyda zava ji keça xwe dipirse. Keça wî, bi qehr bersîva diya xwe dide:

-Ew, ji bavê min qehrî û xeyîdî ye. Ji kuştina cirdon, divê kêfa bavê min bihata. Bavê min baş dizane, ku her zava nikare cirdon bikuje. Bi rastî bavê min, li mêrê min heqaretekê gelek mezin kir. Divê em rabin herin mala xwe.

Xesû, rewşa qîz û zavê ji mêrê xwe re dibêje.

Xezûr hema radibe, diça ba derî û heta jê tê diqîre:

-Hoyyyy bavo! Kê vî şêrgeleyî han kuştiye lo!

Zava ji quncik dibeze û dibêje:

-Zavayê te, zavayê tel..

Ev lolo ye, hîn lêlê maye

Rojek Kurdekî rêwî, di rê de rastî şeytan tê.
Kurd lê silav dide. Şeytan jê dipirse:

-Tu bi ku de diçî, lo pismam?

Kurd bi axîn û ofînek:

-Qet mepirse! Riya min gelek dûr û dirêj e. Ez
dê herim hetanî bajarê Erzeromê.

Şeytan dibêje:

-Pismam, em bi hevdu re rast in. Ez jî diçim
Erzeromê. Ji xwe li hevlekî wekî te digeriyam.

Kurd û şeytan bi hevdu re dibin hevalê rê û li
riya xwe rast dibin. Qonax bi qonax rê li pey xwe
dihêlin. Edî gelek diwestin. quwet û jîy di çokên
wan de namîne. Li sîya darekê vedizelin. Şeytan
şeytaniyek difikire. Di serê xwe de planên dek û
fenan çêdike. Dixwaze Kurd bixapîne. Bîstekî
paşê li Kurd vedigere:

-Em gelek westiyên û perîşan bûn. Rê jî naqede.
Ji te re pêşniyaziyekekê min heye. Were em , bi dor
li piştê hevdu siwarbin. Yê siwarbuyê bila
stranek bistre. Kengê strana wî dawî hat, bila
ew peya bibe, evcar ê din lê siwar be û bistre.
Listika me herweha dom bike. Heta ku em bigîhîn
Erzeromê.

Kurd dibêje:

-Welle bira ev fikrekê gelek baş e. Hema em ji vira destpêbikin.

Şeytan hêzdide xwe û pê re radibe pîyan:

-Heval stranekê min heye, gelek jî kin e. Ez dixwazim berî, li te siwarbim û ev strana xwe bistrim.

Kurd pêşniyaziya şeytan qebûl dike, Şeytan lê siwar dibe. Qasî çend deqîqan distre. Ji ber ku

carekî din li Kurd siwar be û stranekê dûr û dirêj bistre, ew dawiya strana xwe tîne û peya dibe. Kurd bi kêf hildikşe ser piştê şeytan. Destekî xwe bi jidî davêje stuyê wî û yê din dibe guhên xwe û dest bi strana xwe dike:

-Lo..loo...looo..loooo...looooo...loooo.loooooooo!o!....

Seetek, du, sê çar ,pênc....lê dawiya lolo naye...Pişt û çok li şeytan dişike. Hilke hilkek bi ser dikeve. Şirêna xweydanê jê diniquete...Nefes lê diçike. Di ser milê xwe de li Kurd dizivire:

-Hevalê malxirab ê bêwijdan, ma dawiya lolo ya te naye? Te pişt li min û hefsen bavê min şikand! Te ez kuştim. Dê tu kengê dakevî lawo?

Kurd lê hêrs dibe:

-Ma di vî karî de hîle û xurde heye? Hîn strana min a Lolo nivî nebuye. Ev lolo ye. Lêlê jî maye. Wekî mêran bimeşe! Sozê xwe bi cîh bîne. Roja fen û dekan nîn e.

Şeytan dema van gotinan dibîhîse, pê re jî dibizde. Di ser milê xwe de dizivire û jê re lava dike:

-Heval bi biratî ez di heqê xwe de derbaz bûm. Dakeve! Bi sozê mêrê berê ez êdi li te siwarnabim!

Kurd bi hêrs bersiva wî dide:

-Sozê mêran soz e, ne toz e. Ez heta strana xwe tevnekim, welle tu bimirî jî, ez ji pişt te danakevim jêr. Piçek bîhna xwe fireh bike, çend seet paşê dê Lolo tev bibe, evcar Lêlê destpêdike. Ka di ber xwe de bide lo, kul li te nakeve!

Şeytan dike- nake nikare xwe ji destê Kurdê serhişk rizgar bike. Edî pişt li şeytan dişike. Li ser dest û lîngan çarpêkî diçe. Şeytan dikeve ber niqikên mirinê. Lê baş e, ku li pêş wan çemekî dertê. Xuşxuş û gurmurma ava çem e. Av rabuye buhr nade. Şeytan xwe bi çarpêkî davêje nav çem. Ew û Kurd bi hevdu re diçin bin avê û dertên. Dema serê Kurd ji avê derdikeve, "Lolo" dibêje. Serê wî diçe bin avê û dike bile-bil. Şeytan û Kurd weha ji hevdu difilitin.

Du pif û sebrek

Yek diçe mêvandariya hevalekî xwe. Xwediyê malê ji mêvanê xwe re kutlikan çêdike. Kutlikan tîne û datîne ber mêvan. Mêvan jî, di jîyana xwe de qet kutlik nexwariye. Ew çawa kutlikê davêje devê xwe û ji german dev û gewrî lê diperte. Dibe kufe kufê wî. Lê, ji şerman kutlik ji devê xwe dernaxe. Serê xwe berjor radike û li kêranê malê dinêre. Lê xwedî xanî, di weziyeta mêvanê xwe de dertîne. Mêvan soro moro dibe û ji xwediyê malê re dibêje:

-Gelo we, van kêranan bi çiqasî kirîye?

Xwediyê malê dikene:

-Me wan bi du pif û sebrekê kiriye.

Hêk û 15 eskerên Tirko

Ji qumandarekî Tirk re hêkekê lazim dibe. Berî radibe gazî eskerekî xwe dike, ku here jê re hêkekê bikire. Paşê baweriya xwe bi esker nayine. Ew, gaziyê 14 ê din jî dike. Her 15-yan bi hev re dişîne hêkê. Bi ser re jî temî û şîretan li wan dike, ku hêkê sax-selîm bînin. Di pey re jî gef û fûrtan li wan dixwine, ku ew hêk bişkînin....

Her 15, bê qeza û bê bela digîhîn sûkê û hêk dikirin. Carînan wê bi hevdu re digirin û carînan yeko yeko.. Di rê de, yê yekî panforê wî dişimite ji qunê dikeve. Yê yekî postalê wî ji lingê wî dertê. Yê yekî din kepa wî ba lêdixe û diçe. Werhesil 15 eskerên Tirko digîhên liba hêkê, dîsa dibêjin, "wax li me û li bê kesiyê."

Nêzikî li ordigehê dikin, hêk ji destên wan dikeve û dişike. 5 kes ji tirsê qumandar dikevin û di cîh de dimirin. 5 kes firar dikin û ji eskeriyê direvin. 5 ên mayî jî, dikevin zîndanê. Li gor gotinên gotinbêjan, yek ji wan jî, nîv Kurd buye.

Ma tu dê êvarê neçî lîs

Di dema şerê Şêx Seid Efendî de, Tirkîyê, hîn nû balafir (teyyare) kirî bû. Eskerên Şêx dema dikevin deşta Dîyarbekirê, balafirên Tirk wan bombebaran dikin. Şêx, emîr dide, ku dema balafir bîn, bila her kes xwe veşêre, ku wan nebîne û bomba navêjin. Xeber diçe nav esker dibêjin ku, "dema teyyare ji jor ve bîn pêwîst e, ku hûn xwe veşêrin." Hinek têngîhîn û dibêjin:

-Gelo teyyare çî ye?

Berpirsiyar bersiva wan dide;

-EW,wekî teyr û qertan e! Dema tê ser mirov, agir li mirov dibarîne. Ji ber vê yekî jî pêwîst e, ku mirov xwe jê veşêre, heta ku li ezman wenda bibe.

-Ji nav eskeran yek halanan di xwe de hildide:

-Weyyyy! Hûn wê ji min re bihêlin! Ma ew bi ku de here, dê êvare bêye lîsê (tarê) xwe. Ez îşev wê li ser lîs digirim û dipûrçikînim.

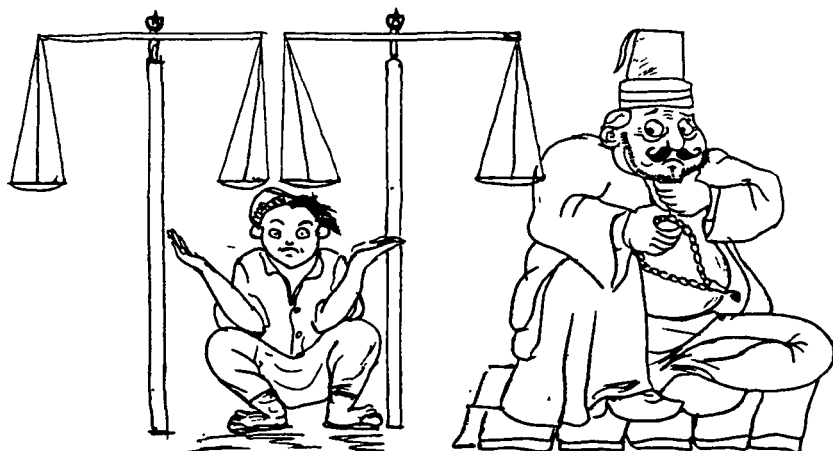
Suphanallah û laîlaheîllelah

Dikandarekê gelek musulman heye, di dikanê wî de du mêzin hene. Navê mêzinekê wî **suphanallah** û ya din jî **laîlaheîllah** e. Suphanallah mêzîna ku rast diweznîne û laîlaheîllelah jî, çend kîlo kêr diweznîne. Dema muşteriyên wî yên nas tên; gazî lawê xwe dike:

-Fesuphanallah lawo tu çi ker î! Seetek e, ku musulmanê xwedê benda te ye!

Dem a ku muşteriyên xerîb bîn û bixwaze malên wan ji binî bike, gazî lawê xwe dike:

-Laîlaheîllelah, kuro tu çi sekini? De zû karê vî musulmanî han bibîne!

Ji qumandar re boq bîne

Qumandarek Tirk, bi cendirmeyên xwe ve diçe gundekî Kurdan. Ji wan re xwarinê tînin. Xwediyê malê pîvaz ji bîr dike. Ew gazî lawê xwe dike:

-Lawo ka ji qumandar efendî re hinek bok bîne.

Qumadar, li pey vî gotinê gelek diqehre û ji ser xwarinê radibe û ji xwedîyê malê re dibêje:

-Bok layiqê devê te û bavê te ye!

Xwediyê malê, bi qebêhetê xwe dihese û ji qumandar re dibêje:

-Bibore qumandar Efendî, boqê me, ne boqê we!

Boq: Bî tirkî gû ye û bî kurdî jî navika pîvazê ye.

Hecî Belek

Rojek, cotek legleg bi şaşî ji alê Xerzan tên û li ser minara mizgefta Şerefxan datînin. Bedlîsî hemû li derdora mizgeftê diçin û tên. Dibe wile wilê wan û nizanin ew çî mexlûqat in. Ji nav wan yekî rûspî derdikeve û ji hemuyan re dibêje:

-Hebe tunebe, ev nêriyên Miheme ye.

Di nav wan de dubendî derdikeve. Hinek ji wan dibêjin "na nerast e!" Yên din jî dibêjin "welle rûspî rast dibêje."

Di dawî de serokê beledîyê tê. U ew ji Bedlîsîyan re dibêje:

-Ev mexlûqatên han, ji bo me Bedlîsîyan gelek xeter (tehlîke) in. Navên wan jî **Hecî Belek** in. Bila her kes zû here çekê xwe, yê ku çekê wî tune; bila çêleka xwe bifroşe û çek bikire û were.

Kesên wê derê, dev ji gelş koçme yên xwe berdidin û bazdidin malê. Rextan girêdidin û çekên xwe digirin destên xwe û çardor li mizgeftê digirin. Dibe tirqe tirqa çekan. **Hecî Belekên** belengaz difirin û diçin. Ji wê rojê pê de legleg nayêne Bedlîsê.

Niç

Çêleka yekî wenda dibe. Du birayên malê derdikevin serê çiyê û li çêleka xwe digerin. Ji wan yek diçe serî çiyayekî û yê din jî diçe serî çiyayekî din. Birayê mezin gazî yê biçûk dike û diqîre:

-Hooooo,Hesoooo! Kurooo te çêlekê dîîîtttt?

Biryê biçûk jî, serê xwe dihejîne û pê re dibêje,"niç!"

Ew wezîyet qasî seetekê dom dike. Birayê mezin diqîre deng meng pê re namîne. Yê biçûk jî "niç" dibêje û tiştêkî din nabêje. Ew li çêleka xwe digerin nagerin nabînin û têne malê. Birayê mezin ji birayê biçûk dipirse:

-Hey malava! Min gewriya xwe çirand û deng bi min ve nema, lê te dîsa bersiva min neda.

Birayê biçûk:

-Ma qey dengê min nedahatin te, min jî tim û tim digot niç. Ji niçênê devê min jî zuwa bû!

Ma diya te li wir li çi digeriya

Du kesên samîmî, rojek dîsa hevdu dibînin û sohbetê xweş dikin. Yek ji wan serê xwe dike ber xwe û bi dengê nîzîm ji hevalê xwe re dibêje:

-Bu çend roj in, ku ez dixwazim ji te re tiştekî bêjim, lê ji şerman ez di te de naqedînim.

Hevalê wî lê dinêre, ku rewşa wî ne adetî ye. Sor û zer buye. Zehf merak dike û jê dipirse:

-Fermo bêje xêr e? Ji bo çi tu şerm dikî? Ka bêje?

Yê din, firek li çaya xwe dixê û di dipozê xwe de:

-Wê rojê diya min, diya te li wir dîtiye!

Hîn dawîya gotina xwe nayîne. Yê din jê tiştekî fêhm nake û lê vedigerîne:

-Li wir, li ku ye?

-Li cîhê ne baş!

-Ji bo xwedê û pêxember, serê xwe ji ber xwe rake, li nav çavên min binêr û bêje.

-Ma ez dê çawa bêjim.!

-Bêje, bêje! Şerm meke û bêje!

-Li...li...

-Li kîjan cehennem lawo?

-Li...li....kerxanê!

-Belê! yanî tu dixwazî bêjî diya te bê manûsiyê dike, na? Haydê diya min bê namûs; lê çi îş û karê diya te ya bi namûs li wir heye,he?

Şam dûr e, an nêrdewan

Yek diçe hecê. Ew dema ji hecê vedigere, der û cîran diçin ba wî û heca wî pîroz dikin. mêvanek ji hecî dipirse:

-Ey hecî, îsal hec çawa bû? Çi hebû, çi tune bû? Hecî bersiva pirsê wî weha dide:

-Di dema vegeerê de, em hatin Şamê. Me li wir tiştêkî gelek eceb dît. Li Şamê kerek di nêrdewana (pêlika, derença) textik de hilkişiya ser xaniyekî heft tebeq.

Lî ser gotina hecî bîrçen bî civatê dikeve. Ji nav civatê yek bersiva hecî dide:

-Hecî qurban, te li vira vê gotina xwe got, lê tu li ciyekî din nebêjî ha! Malxirab ker çawa di nêrdewanê de hildikşe ser xanî! Hem jî xaniyê 7 tebek he?

Hecî hêrs dibe û bi heca xwe sond dixê, ku bi çavên serê xwe dîtiye ker derketiye ser xaniyê 7 tebeq. Hem jî, ji keran, kerekî reş buye.

Civat, dike nake hecî gotina xwe paşve nagire.. Di gotina xwe de îsrar dike.

Hema yek ji civatê radibe, diçe kerekî reş û nêrdewanê textik tîne ba mala hecî û gazî wî dike:

-Hecî, rehme li te û li hefsed bavê te! De were ev kerê reş di vê nêrdewana textik de derxîne jor! Şam dûr e, an nêrdewan!

Otobusa mala Bandê

Dema ku otobus nû hatin Kurdistanê, mala Bandê jî, otobusekê xirbelos a Awistin kirî bû. Wê, li ser rîya Çungûşê û Dîyarbekirê dixebitandin. Yê ku di wê demê de nav û dengê wê nebîhîsti bû, hema hema tune bû. Otobusekê xirbelos, hem jî tam xirbelos bû...Meziniya wê li gor 20-25 kesan bû, wan bi kêmasî 50-60 kes lê siwar dikir. Nivî kursiyên wê tune bû. Rêwî li erdê rûdiniştin. Memûr, xanedan û qebedayên bajêr jî li pêş, li ser wan çend kursiyan rûdiniştin. Carînan hundirê wê ji qîqle qîqle dikan, mehe meha mîh û bizinan deng û olan didan. Rêwî li ser piştê hevdu siwar dibûn.

Lingên mirov pirê caran diketin satilên mast, rûn û yê dimsê. Ji jor ve dilop li serê mirov dibû. Ji rêwîyan, deriyên wê nedahtin girtin. Nîvî rêwîyan di nav derî de, li ser pîyan disekiniyan. Şagirt û xwedî lingekî wan li hundir û ya din li derê otobusê bû. Bi kêmasî qasî rêwîyên hundir û bi yê deriyan, hewqas jî li jor, li ser otobusê siwar dikirin.

Nîvê camên wê tune bûn. Bi textikan pîne kiri bûn. Di dema xebandina wê de qol lê dixist û agir li pot(çapût) didan û davêtin cîhê don. Di dema seknandinê de jî, taqos û kevîran davêtin pêş û paş tekerlekên wê. Deng û dûxana wê ji 10-20 km ve dihatin dîtin.

Xwediyên wê, 7 bira, 9 pismam, 3 xal û hemû gundiyan mala Bandê bûn. Nabera Dîyarbekirê û Çungûşê 120-130 km ye. Otobusa mala Bandê, bi zor bela rojek, ji Çungûşê digihêştin Dîyarbekirê û roja din jî, vedigeriya Çungûşê.

Ji rojan rojekê payîzê, otobusa mala Bandê ji Dîyarbekirê vedigere Çungûşê. Dîsa rêwî pir in. Di hundir de qet cîh tune. Di nav deriyên wê de wekî dêliya mêşan bi hevdu ve zeliqî ne. Hîn riya dîyarbekirê û Erganiyê nîvî nebuye, li ser rê yek destê xwe bilin dike. Otobus disekine. Şagirt ji rêwî re dibêje:

-Hilkişe ser otobusê, li hundir cîh tune..

dike... Ew nikare xwe rabigire û ji kewan re dibêje:

-Gidî mîratan!...Hûn qumên devê çeman dixwin û ez jî garisê sor dixwim! Heger hûn karin fir û fico bikin, çima dê ez nikaribim ha? Ji we fir û fic, ji min jî ,hezar car fir û fic! Xwe bigirin ez ji we re hatim. Hûn bi ku de herin, dîsa ji destê min rizgar nabin. haa, axaaaa!

Nêçîrvan, hema herdu milên xwe vedike û dike wek perên kewan û xwe ji rizde ve, li pey kewan davêje jêr. Bi ketinê re rih û gîyan jê dikişe.

Gelekî wext derbas dibe.Hevalê wî gazîyê wî dike û lê digere. Ew nabîne. Paşê ew beralp û beralpê çîyê diçe; ku hevalê wî, li nav berfê paldaye. Devê wî vekirî û diranên wî çîk spî dikin. Ew, bi hêrs jê re dibêje:

-Lo malviritiyo... Ez ji serê sibehê ve li te digirim. Ji gazîkirinê gewrî li min çiriya. Tu nabêjî te kew girtiye û xwe vedişêrî! Heee, heyû ji kêfan diranên te qîç bûne! Ma tu bersiva min bidî, dê ez kewên te ji te bigirim na? Ji şîr û hevaletiya yê wekî te re helal be! Ka rabe em herin malê. Tew êdî ji kêfan ne tu radibî û ne jî devê te tê girtin.. De rabe şev di ser me de hat. Niha dê cinawirên çolê me bixwin! Rabe!

Ew, ber pê diçe, dike nake ranabe. Hinek jî nêzî wî dibe, dinêre,ku ew ji mêj ve mirîye.

Em dixwazin herin buhiştê

Di şerê di navbera pêşmergeyên Partiya Demokrat a Kurdistana Îranê û Pasdarên Xumeynî de, gelek pasdar ji aliyê pêşmêrgan ve dîl (esîr) tînin girtin. Pêşmêrge, wan pasdarên dîl digirin û dibin qempên dîl ên partiyê.

Pastarê dîlgirtî, bi rojan tiştêkî naxwin û venaxwin. Her dem "Allahûekber û Xumeynî rêber" dibêjin û diqîrin. Berpirsiyarên qampê her cara ku diçe ba wan û li derdê wan dipirse, hemû bi devekî:

-Em dixwazin herin buhiştê. Me bişînin Buihiştê (Cenetê).

Berpirsiyarên qampê ji wan re dibêje ku:

-Buihiştê me tune, Buihiştê a Xwedê ye. Ma em çawa we bişînin Buihiştê? Hûn dînin, çi ne!

Lîderê komikan pasdaran bersiva berpirsiyarê qampê dide:

-Belê, Buihiştê a Xwedê ye. Hûn şeytan, dê dîne îslamê bi me bidin zanînin ha? Li gor dîne

Hezretî Xumeynî, divê mirov dîl nekeve destên şeytanê wekî we. Heger mirov dîl bikeve, divê kuştina xwe ji şeytanê bixwaze. Dema şeytan mirov bikujin mirov raste-rast diçe buhiştê.

Berpîrsîyarê qempê matmayî dimîne. U ji wan dipirse:

-Niha hûn dixwazin, em we bikujin û hûn herin Buhiştê?

-Belê, dibêjin.

Berpîrsîyarê qampê rewşa wan rapor dike û ji berpîrsîyarên partiyê re birê dike. Lê, pasdar di daxwaza xwe ya çûndina Buhiştê de gelek îsrar dikin. Partî, bi rojan di berwan de dide, dike û nake pasdar nayêne rayê. Pê girtine û dê îlahî herin Buhiştê.

Partî dibêje:

-Em dîlan nakujin. Lê hûn hewqas îsrar dikin, dilê me bi we dişewite. Em dê we serbest berdin, lê bi sozekî ku hûn dîsa nebin pasdar û neyên Kurdistanê û Kurdan nekujin. Em dê we bişênin mala we.

Pasdarên fanatîk bersiva wan weha didin:

-Serbest berdana şeytanê, ji me re nelazim e. Ew ji bo baweriya me lekeyekê reş e. Em dixwazin herin Buhiştê, ne malê.

Pêşmergekî êdî xwe ranagire û berî kelenşîkofa xwe dide wan û dibêje, "xwehafis."

Qiral Markîs qiralê kîja welat e

Di dema 12 ê Adarê de, cendirmeyên Tirk davêjin ser mala mamosteyekî Kurd û wî digirin. Pirtûkên wî yên ku hene, yek bi yek navên wan û nivîskarên wan divîsinin û wan ber hev dikin. Di nav wan pirtûkên mamoste de çend pirtûkên Karl Marx jî hene. Eskerek ji qumandarê xwe dipirse:

-Qumandar, ev Qiral Markîs (melîk Markîs) qiralê kîja welat e, ku hewqas pirtûk nivîsandîye?

Qumandar serê xwe dileqîne:

-Welle ez dizanibûm, lê min niha naye bîra min. Ji mamoste bipirse, ew, van pirtûkên wî xwendiyê. Divê ew baş wî nasbikê.

Cendirme ev car ji mamoste dipirse:

-Lan mamoste, ev Qiral Markîs qiralê kîjan welat e?

Mamoste, lê vedigerîne?

-Te got çî? Qiral?

-Belê, Qiral Markîs?

Mamoste bi nezaniya eskerê Tirko digêhe û bi zanatî bersiva negatîv dide;

-Ez qiralekî weha nas nakim!

-Lan tu çî cahîl mamosteyî! Maden tu têngîhî, çima tu van pirtûkan dikirî? Serê te bi tenî ji tiştên xirab re dixebite. Ji komonîzmê û kurtçîtiyê (parvekariyê) re he?

Heta ku kirde kirde be, ez nahêm

Piştî 12 ê îlonê, dema hinek Kurdên polîtîk ji Kurdistanê hatin Swêdê, wan firsend û îmkanan dîtin, ku fêrî zimanê xwe yê nivîsê jî bibin. Li gelek taxên Stockholmê, kursên zimanê kurdî vekirin. Ji wan kursan yek jî, li taxekî Stockholmê vedibe. Qasî 20-25 jin û mêr beşdarê kursê dibin. Di kursê de grametîka kurmancî tê dîtin. Sê-çar hefte paşê Kurdekî din jî bi kursê dihese û tê beşdarê kursê dibe. Lê, mixabin ew li welat jî qet neçuye dibistana Tirkî jî. Ji ber vê yekê bi gramera zimanekî din

jî nizane. Lê, ew roja pêşî dîsa dengê xwe nake. Roja duyem destpêdike çend pirsan ji mamostê kursê dike.

Ew roj, mamoste li ser cûrên bêjan (kelîman) disekine. Ew, hevokekî (cumlekê) li texte dinivîsîne û analîza wê dike û dibêje, ku:

-Ev kirde ye û ev jî.....

Ew şagirtê ku di dawî de hati bû, gotinê di devê mamoste de digire:

-Te got navê wê çî ye?

Mamoste;

-Kirde ye. Bi tirkî jê re özne û bi swêdî jî subjekt dibêjin.

-Te, ew nav derxistiye û lê daniye?

-Na, ji xwe navê wê ji berê ve kirde ye. Ez bawer im ,Celadet ev nav lê kirîye.

-Celadet na, bavê wî be jî, kê dibe bila bibe, ev nav, ne nav e. Carekî şerm e. Ma mirov, hîç kirde nav lê dike? Ev navekî seksî ye û şerm û eyb e! Divê mirov ji wê re navêkî din bibîne. Lê navekî xweş. Nîna naye bîra min jî.

Hema di cîyê xwe de radibe; defter, pênûs û pirtûkên xwe berhev dike. Yek jê dipirse:

-Bi ku de diçî?

-Ez diçim. Heta ku kirde kirdebe, ez nahêr kursa kurdî!

Ew derdikeve û diçe.

Ma ez ji ku dizanim ev welat welatê kê ye

Gerîllayên PKK ê, diçin gundekî Pîranê. Gundiyan bi muxtarê gund ve berhev dikin û ji wan re dibêjin:

-Gelî gundiyan! wekî ku Dewleta Tirk ji we re dibêje, em ne eşqiya ne û ne jî, terorist in. Em Kurd in. Ji bo Kurd û Kurdistanê canê xwe fîda dikin. Tirkan, bi darê zorê welatê me îşxal kirîye. Hemû heyîyên me yê ser û bin erdê talan kirine û dikin. Welatê me paşve hîştin. Ziman û kultura me yasax kirin. Li welatê me, me ji xwe re kirine kole. Em ji bo serxwebûna welatê xwe şer dikin. Welatê me namûs û şerefa me ye. Dewleta Tirk namûs û şerefa me herimandine. Ji ber vê yekî jî, şerê me, şerê namûs û şerefê ye. Divê hûn vê yekî baş bizanibin. Köykorucutiyê (caşîtiyê) qebûl mekin. Çek û telsizên wan megirin. Muxbîriyê ji wan re mekin. Kê vê yekî, bike, bi welat û xelkê we re xaynetiyê dike.....

Heftekê paşê qeymeqamê Pîranê gazî hemû muxtarê gundên Pîranê dike û wan tîne qezê. Qeymeqam ji muxtaran re weha nutîqek dide:

-Gelî muxtaran! Em ji bo huzûra xelkê û welat dixebitin. Hinek terorîst û eşqiya peyda bûne. Ew

xelkê dişelhînin û dikujin. Ew terorîst in. Terosist, bê dîn bê îman û bê welat in. Divê em li dij wan ji dewletê re alîkariyê bikin. Ji bo vê yekî jî, dewlet ji we re gelek îmkân çêdike. Ma aşekê baş dide, sîleh, dûrbîn û telsîzan dide we. Divê em hemû destên xwe bidin hevdu û ji dewletê re bibin alîkar. Welat teslîmê van terorist û bôlûciyan (parvekarên) nekin.

Qeymeqam, paşê lîsteya xwe tîne. Navê muxtaran dixwîne. Li gor lîstê dixwaze fêr bibe, ku kîjan muxtar çiqas sîleh, dûrbîn û telsîz dixwaze, ew binivîsîne. Hinek muxtar ji tirsan newêrane dengê xwe bikin. Ji wan çend jî, ji qeymeqam re dibêjin:

-Na, em tiştêkî nagirin! Ihtiyaciya me, ne bi çekan û ne jî bi peran heye!

Qeymeqam bi hêrs ser wan de diqîre:

-Ulan, hûn muxtar in! Divê berî her kesî hûn welat û milletê biparêzin, na?

Yek ji muxtaran, bê tirs ji qeymeqam re dibêje:

-Kîjan welat qeymeqam beg! Tu dibêjî welatê min û ew jî dibêjin welatê me ye. Ma ez ji ku dizanim, ev welat welatê kê ye? Welatê kê ye, bila ew ji xwe re sîleh bigirê û xwe biparêze. Ji min re çi? Ma çi bi min ketiye? Çima ez dê sîleh bigirim, qurban?

Nê deza hefs heye lêdan û mirin heye haaa!

Temoyê Siwêrekî di dilê xwe de şoreşgerî dikir. Bi eşkera hîç destê xwe nedida tiştêkî. U pêşkarê karûbarê şoreşgerî ne dibû. Ew bi xwe îllegal bû. Di meş û mitîngan de dema her kes ji bo rêza (hurmeta) şehîdan deqîqekî bê deng li pîyan disekiniya; ew xwe vedîşart û heta jê dihat diqîriya:

-Ji Kurdan re azadî! Ji Kurdan re azadî! Ji Kurdan re azadî!

U pê re ji bo polîsê Tirk wî nebînin, nasnekin û negirin, ji mitîngê derdiket û diçû.

Rojekê çend şoreşger li çayxanekê Siwêrekê rûdinin û behsa şoreşgeriyê dikin. Li ser hinek babetan munaqêşe vedibe. Temo dikeve hündirê çayxanê û tê ba wan. Ew bîstekî guhdariya wan dike. Paşê ew, dest bi qisekirinê dike:

-Nê deza, nê! (Bi dimilî, na pismam,na!) Wekî ku hûn dibêjin nameşe! Kurdistan weha hêsa rizgar nabe. Divê şer çêbe. Hem jî şerekî çawa! Pêwîst e, Kurd hemû hişyar bibin û dest bavêjin çek. Dê Tirk ew çax bi tanq, top û bi sîlehên giran êrîşê Kurdistanê bikin. Şer di nav Kurdan û ordiya Tirk de geş bibe. Gumên û hurmênên tanq û topan here asîman. Wer bibe, ku êdî dayik nikaribe li kurê xwe xwedî derkeve. Pir na, hûn dê çend sal paşê ji xwe re bibînin; heger weha nebû, hûn ji min re çî dibêjin, bibêjin!

Xortek, bi ken ji Temo dipirse:

-Herê dê tu jî di nav wê şerî de bî, an na?

Ew serê . xwe dibe û tîne:

-Nê deza! Ez jî, xwezî ew roj di qefesekê cam de û camê ku gule tê derbaz nabe de bûma. U min li jêr temaşe bikira û halanan di wan pêsmêrgeyên qahreman de hildana!

Hevalekî din ji Temo re dibêje:

-Ma malxirab, tu hewqas şerekî mezin û bê bav çêdikî û bi xwe jî, ji jor danakevî nav şer he? Tu bi tenê temaşe dikî na? Ev sînema ye çî ye?

Temo:

-Nê deza,hefs heye, lêdan û mirin heye! Heşt zarok li malê sêwî û bê xwedî dimînin haa!

Nanê niqirî

Yekî Hezroyî û yekî Bismilî li eskeriyê dibin hevalê hevdu yê canî manî. Dema eskeriya wan tev dibe û tên welat, encax bi salan hevdu li Dîyarbekirê karin dibînin.

Salek ji salan, rojek ji rojan,êdî çawa dibe, riya yê Bismilî bi Hezro dikeve. Bismilî dibe mêvanê Hezroyan. Ew diçe mala hevalê xwe yê eskeriyê jî. Lê mixabin, hevalê wî, ew roj ne li mala xwe ye! Ew, çuye gundekî din. Jina wî, qedr

û qîmetê hevalê mêrê xwe digire. Xwarinekê xweş, navdar û tamdar jê re çêdike. Werhesil bi ezet û îkram, mêvanê xwe birê dike. Mêvan ji haziran xatir dixwaze û dikeve rê.

Ew, qasî 4-5 seetan li rê diçe û dibîne, ku hevalê wî, ji aliyê din ve tê û diçe malê. Berî bi çavên xwe bawer nake. Paşê hevdu hembêz dikin û hal û hewalên hevdu dipirsin. Yê Hezroyî israr dike ku wî bi paş ve vegeîne. Lê yê Bismilî dibêje:

-Nabe heval, ez hewqas bi rê hatime û karê min jî li malê gelek e. Ez çûm mala te û min zarokên te jî dît. Bi emrê xwedê wa ye me jî hevdu li wira dît. De bes e. Carekê din, heger xwedê bike qismet ez dê dîsa bi aliyê te de bêm.

Hezroyî jê dipirse:

-Ez li man nebûm, nizanim xwarin marin dan te an na?

-Gelek spas! Welle xwişka min xwarinekê pir xweş ji min re çêkir. Min zikê xwe jidand.

-Bi xwedê ez dibêjim qey nanê niqirî nedane te, na?

-Bira dev ji xwarin marinê berde. Min xwarin xwariye.

-Na, welle, dê tu ji min re bêjî, te nanê niqirî xwar an na?

-Ufff dev jê berde, ev çi nanê niqirî ye!

-Na, bi serê min û bi serê te, divê tu bêjî. Te xwar an na? Ew kerbava jina min ji ber, ku ji nanê niqirî hez nake, ew nade mêvanan jî.

Bismilî mecbûr dimîne û dibêje:

-Na, min nanê niqirî nexwar.

Hezroyî telaqê xwe davêje:

-Ku tu paşve nayî, em neçin malê û tu nanê niqirî nexwî, ez bigihêm negihêm malê, ya ez jinê dikujim, yan jî berdidim. Lawo çawa dibe tu ji salan mehan carekî hewqas birê bêhî û bibî mêvanê min û nanê niqirî nexwî biçî.

Bismilî, dinêre rewş ne baş e. Bi hevalê xwe re paşve dizivire. Hîn digîhên ba derî, mêrik bi ser jinekê re dike qîrîn û behjîn:

-Ker gidî qîza kerê, çawa hevalê min hewqas birê bê û tu nanê niqirî nedî pê û wî birê bikî hel! Tu yê ji xwe re bibînî!

Bismilî jî, gelek meraq dike, dibêje "ka ev nanê niqirî çî ye ku hevalê min, ji bo wê min hewqas cîh bi paş ve anî."

Hezroyî gazî zarokên xwe dike û "dibêje bilezînin çend koyan (hembêzan) êzing bînin". Agir dadin. Argûnê geş dikin û êzingan davên ser. Dibe tiraf û bizot. Nanên tendûrê tînin û davên ser agir. Nan germ dibe û diniqire. Wan nanên niqirî yek bi yek davêje ba mêvan û dibêje:

-Fermo de bixwe û tama wî bibîne!

Ku kincên te nû bin êdî dê yên kê kevn bin

Çerçiyek, havînê di dema bêderan de diçe bajêr,
tiştên mîtroyê dikire û berî xwe dide ser
bêderan, ku bi genim, ceh, nok û nîskan re
biguhêre.

Ew ji dûr ve dibîne, ku bêdervanek bêdera xwe
bi badike. Kêfa çerçî tê û ber pê diçe. Dema
nêzikayî li bêdervan dike, dibîne, ku ne kiras û
ne jî derpê lê heye. Derpê jî tev çirîya ye; bi
tenî, doxîn û berdoxîn lê maye. Her derê wî tazî û
ji der ve ye. Çerçî dike, ku ji kêfan bifirê. Ji xwe
re dibêje;

"Welle ev ciwamêrê han dê hemû caw û qumaşên min bikire. Min îro li karê xist!"

Çerçî, silav li bêdervan dide û çirp û ji hespê xwe peya dibe. Bêdervan silava wî radigre û di nav koma genim de milhêba xwe diçkîne û xwe dispire pê. Çerçî bi dilekî xweş û bi devekî ken:

-Bereket li genimê te be apo. Ez tiştên mîtroyê wekî, caw, kitan, qumaş û herwekî din, bi genimû ceh re diguhêrim. Malên min jî gelek rind û erzan in. Ka were ji xwe re li wan binêre.

Apo xwe di nav koma genim de, piçek dileptîne. Destê xwe ji melhêbê berdide. Ka û kepûra serçavên xwe diweşîne. Qirika xwe çêdike û bersiva çerçî dide:

-Sax be xwarzîl Ma tu dibînî, kincên min îsal nû ne. Ji min re bes in. Here gund. Dibe, ku hinek kes ji xwe re bikin.

Lawo ji diya te re hemû hewş teşt e

Xortekî Siwêrekî yê eraqvexwar heye. Her êvar vedixwe û bi serxweşî tê malê. Edî şîret û lavayên dê û bavê jê re pere nake. Ji lawê xwe gelek eciz dibiñ û diqehrin. Jê nefret dikin. Ew, bê pere bê pûl dihêlin. Carînan bi şev jê re derî venakin û li der dilerze û diqerise..

Rojekê lawik diçe, çend şûse ereq li ser hevdu dikire û tîne malê. Delîve (firsetê) dibîne, hema ereqê dike nav dew û dide dê û bavê xwe. Paşê, eraqê dide pisîg, kûçik û çêleka xwe jî. Hemû serxweş dikevin, dibin wekî îsot. Orîn û borînek bi çêlekê dikeve û di hewşê de diçe û tê. Hewtên û hustên bi kûçik dikeve û êrîşê zarokên cîranan dike û wan gez dike. Dibe nawe nawa pisîgê ji odek baz dide oda din û dîwaran penc dike. Bav stranan dibêje û carînan nare li dû nare dikşîne.

Dayik di hewşê de teşt dantîne û dixwaze ardê xwe bêjik bike. Lê li ser teştê bêjing nake. Di nav hewşê de diçe û tê. Ard dike bêjingê û li nav hewşê bêjing dike. Hewş tev ard dibe...

Der û cîran rewşa wan dibînin, matmayî dimînin û gazî lawê wan ê mezin dikin. Lawik tê û ard bêjingkirina diya xwe dibîne, bi destê diya xwe digire:

-Dayê tu çi dikî? Te ard tev li hewşê belav kir, ev çi ye? Çi halê te ye?

Dayik dibêje:

-Lawo, ji diya te re hemû hewş teşt e.

9999

Li gor meqamên Swêdî, niha li Swêdê 10 hezar Kurd dijîn. Ji vî 10 hezarî 9999 kes ji rêxistinên xwe yên sîyasî cuda bûne. Ew, bi dilekî pak û bi serekî hêsa serbixwe dijîn.

Mixabin di lîteratora sîyasî de bi taybetî di ya Kurdan de gotina "**serbixwe**" ne qenc e. Ji bo, ji navê rakirina vê gotina ne qenc, ji wan 9999-an yek, hem jî yekekî bi nav û deng, sere, serwext û têgehêstî radibe, ji bo civînekê **sergirêdayî** ji wan 9998 kesên din re bangewazekê derdixe û birê dike. Lê, ew kesê pêşewa, cîh û dema civînê jî ji bîr nake û li bin bangewazê dinivîsîne. Piçek dereng dikeve. Lê xem nîne. Te dît dibêjin, di karûbarên lez û bez de tilîya şeytan heye. Ji bîrê vê yekî jî tarîha civînê hinek bi derengî dikeve.

Tam di sala 9999 -an de civîn destpêdike. Bê qeda û bê bela û bê kêmasî tam 9999 kesên serbixwe, beşdarê civînê dibin. Maşallah xwedê hîn jî zêde bike. Ji bo seroketiya civînê 9999 kes xwe pêşniyaz dikin. U ji bo rojevê 9999 pêşniyaz tên. Ji 9999 seriyên, 9999 deng derdikeve. Civîn, 9999 roj dom dike. Lê bi saxî û silametî, dîsa wekî berî **9999 kesên dilpak û serbixwe** bi awakî serfîraz û serketî ji civînê derdikevin û diçin mala xwe.

Baş bû ku solên min di lingên min de nebûn

Yekî kojo (çikûd,temekar) hebuye. Ji ber kojotiyê gelek jî dewlemend buye. Ji zaroktiya xwe ve heta kaltiya xwe du cot sol nekirîye. Ji ber ku solên wî kevn nebin û neqetin, pêxwas gerîye.

Rojek, ew dîsa pêxwas diçe ba pezan. Qilekê (kelemekê) darê di bin lingê wî de diçe di ser de der tê. Hewar û zarînek pê dikeve. Ji der û dor kes tîn û bi zor qila çilo ji lingê wî dikişînin. Kojo dixwe de diçe. Demek paşê hişê wî tê serê wî. Oxînek dikşîne û dibêje:

-Baş bû, ku solê min di lingê min de ne bû. Heger ew di lingê min de buya, dê biçirîya û biqetiya!

Varyantekî vê pêkenîna han jî heye, ku dibêjin sol nebuye, şalwar buye.

Tu dixwazî ez vereşim na

Yek diçe mala hevalekî xwe mêvandariyê. Xwediyê malê gelek qerd û qîmeta wî digire. Jê re kutlikan çêdike. Hîn li ser sifrê rûneniştine, xwediyê malê ji mêvan dipirse:

-Kutlik çawan in:

Mêvan zimanê xwe li dor devê xwe dixe û dibêje:

-Ka min hîn tam nekir, ku ez bêjim.

·Mêvan kutlikek, dibe devê xwe, xwediyê malê

benda xwarina wî nasekine û jê dipirse:

-Rast bêje ha, tama wê çawa ye?

Mêvan kutlikê di devê xwe de digerîne. Zû dadiqurtîne û dibêje:

-Gelek xweş e!

Mêvan yek-didoyê din jî digire. Xwediyê malê dîsa jê dipirse:

-Xweş in na?

Mêvan serê xwe bi mana "belê" dilerzîne. Ew çend libên din jî digire. Xwediyê malê dîsa jê dipirse:

-Mesele tama wan in! Ji bo xwedê bibêje, çawa in?

Mêvan êdî eciz dibê:

-Baş in baş...

Mêvan spas dike û ji ser sifrê radibe û dixwaze here destê xwe bişo. Xwediyê malê ji nû ve jê dipirse:

-Te têr xwar, xweş bûn na?

Mêvan:

-Belê, dibêje.

Bîstek paşê, mêvan tê li aliyê odê rûdine. Xwediyê malê dîsa, xweşbûn û nexweşbûna kutlikan jê dipirse. Mêvan êdî ji qehran diteqe:

-Bes e....Bes e lo...Min ziqum bixwara, ji kutlikên te baştir bû! Yanî tu dixwazî ez kutlikên te bikim der! Vereşim ha!

Bi heca te min sifir ji ba te nekirîye

Piraniya gundiyan di dema zivistan û biharan de li bajarên ji ba dikandaran tişt bi dên (qer,destyaw) dibin. Di dema havîn û payîzan de jî bêderên xwe radikin. Rûn, herî û wekî din tiştên xwe difroşin an jî paleyî û êrxatî dikin û tînin dênê xwe didin.

Rojek gundiyeke tê ba dostê xwe yê dikandar hecî û jê re dibêjê:

-Hecî kurban, ka deftera dênê mim bîne, lê binêre çiqas e? Ez pereyê te bidim.

Heciyê dikandar deftera xêr û gunhan tîne û navê wî dibîne. Bihayên tiştên ku birîye li bin hevdu dinivîsîne û dest bi hesabkirinê dike. Hecî

bi dengekî bilind hesab dike:

$$2455+3403+417+2345=\dots 10$$

-Pênc+sisê kir heşt+heft kir pazdeh û pênc jî kir bîst. Ji bîstê re sifir û yek di dest de...

Gundî nahêle ku hecî hesabê teva bike û gotinê di divê wî de digire:

-Hecî malnexirab, baş binêre, bi heca te, min ji ba te sifir nebirîye. Tu şaş î bavo. şifirê çi halê çî!

Hişê hecî ji serê hecî diçe, pêûsê li erdê dixê û bi ser re diqîre.

-Ma rebenê min ê xwedê, ez dê bi vî hecîtiya xwe rabim li serê te hîle û dekan çêbikim he! Ev jî heqê min e. Bû 6 meh e, ku te dênê xwe nedaye.

Gundî xwe dikşîne ser hevdu û bi awekî pûnokî:

-Ez dest û lingên te ramîsim hecî! Na, tiştêkî weha tune, Lê dibe, ku çewtiyek hebe. Lê ez baş pê dizanim, min ji ba te îsal qet sifir mifir nekirîye.

Hecî ji xwe qet guhderiya wî nake. Diçe pey dikanê bi tiştên din re mijûl dibe û çêran dike. Dîsa ber bi gundî tê û êrîşê wî dike:

-Lawo ji kerê wek te re, çeyî pere nake!

U sîleyek li gundî dide. Gundî jî li wî dide. Camên dikan dişkîn. Serî li wan perçe dibe. Polîs tên wan dibin qereqolê. Li qereqolê dîyar dibe, ku sifira hecî û ya gundî ne yek in.

Sal dizane

Du kes di berpalekî çiyê de dimeşin û kerguhek (kewroşkek) ji pêş wan radibe û direve. Ew ji paş ve li kerguha revok dinêrin. Kerguh, wekî gula devê tufengê ber bi çiyê ve direve. Yek ji yekî din dipirse:

-Gelo heval tu dibêjî, ev kerguh hêk dikin, an çêlan dertînin?

Hevalê wî çavên xwe li çiyayê bilind digerîne û bi ken bersiva hevalê xwe dide:

-Sal dizane...

Xwediye pirsê ténagîhê û li hevalê xwe vedigere:

-Çawa sal dizane?

Hevalê wî evcar hîn jî bi awekî cidî:

-Belê sal dizane. Sala ku germ be, çêlan tîne. Û sala ku sar be jî hêkan dike û li ser qurp dikeve.

-Kîjan baş in? ên hêkê, an jî yê din?

-Na na, ên hêkê ne baş in. Ew, virnî tên, virnî!

Yek ji wan û yek ji me

Li deşta Heranê rojekê havînê û germ e. Ji derdê gundiyên teral û germa havînê ya rengîn axayê gund piçek bîhteng dibe. Kincên xwe dertîne û xwe betana kiras û tûmanê spî û tenik dike. Çend serî di nav malê de pîyase dike. Hinek bîhna wî dadikeve. Gazî xulamê xwe dike, jê re dibêje:

-Lawo Xelê were wira! Ez dê piçekî vezelim. Lê van mêşê genî û gezok nahêlin mirov çavên xwe bide serhevdu û piçek raze. Were li ser min hem bawêşîn bike û hem jî mehêle bila mêş min eciz nekin.

Axa vedizele û Xulamê wê bi destmalê li ser bawêşîn dike. Bîstekî paşê dibe pixên û pişêna axê û ew dikeve xewa navrojê. Bi bawêşînê axê hem hênik dibe û hem jî ji mêşan rizgar dibe. Lê mêşekê gelek mezin heye, xulam dike nake ew ji

serçavê axê dûr nakeve. Hema di bin bawesînê de firsend dibîne, li ser laşê axê datîne û derziya xwe têde dadiçikîne û xwîna wî ya şêrîn dimsîne. Xulam çiqas wî diqewtîne ew natirse û cardin tê. Dîyar dibe, ku ew mêşa han ji xwîna axê ya şêrîn û bi bakût (vîtamîn) gelek hezdike. Xulam ji vê mêşa genî gelek diqehre û ji şiyarbûna axê jî gelek ditirse. Heger axa ji ber gezkirina mêşê rabe, êdî kuştina xulam e. Ew, dûr û kûr difikire. Mêş tê û dîsa li ser axê digere. Xulam hêdî hêdî destê xwe dibe kêleka xwe û şeşderba (demanca) xwe ji ber xwe dertîne. Fişek dide devê wê û li mêşê dinitrîne. Mêşa malmîrat tê, li nav eniya axê vedinişe û derziya xwe derdixe, ku di eniya axê de daçikîne û bi xwîna wî bimije. Lê. xulam evcar xwîna axayê xwe yê dîlbaz pê nade vexwarin. Destê xwe yê bi şeşderb dirêjî mêşê dike. Çavê xwe yê çepê digire û yê rastê vedike, tam nişanê digire, bi gurmên û hurmêna şeşderbê re, serî li axê perçe perçe dibe. Ew, dibe wekî zebeşa Dîyarbekirê ya ku ji dîyarê Fîsqeyayê bigindire heya berava cemê Dîclê.

Xulam li ber kuştina axayê xwe dikeve. Lê bi kuştina mêşê re jî, kêfa wî tê. Ew li termê axê dinêre û dibêje:

-De tişt nabe lo! Yek ji me û yek ji wan!..

Dev jê berde bila wekî xwe bimîne

Xortekî dîlbaz û şemlo heye. Ew gelek dewlemend e jî. Lê di bengînî û xortaniya wî de bê şansiyekê pêşkarê wî dibe:

Porên (pirçên) wî zû diweşe. Sê ta por tenê li serê wî dimîne.

Xortê dîlbaz, şemlo û şalûz rojekê radibe diçe dikana berber. Ew dixwaze porê xwe kur bike. Berberê belengaz ji tirs û şerman têde naqedîne, ku jê re bêje; "xorto, porê te ji xwe 3 tane, ez dê çawa buqsînim."

Berber pêşî hersê tayên porê wî bi aliyê rastê ve şeh dike. Lê hezar mixabin ji wan hersê tayan yek bi devê şere diçe. Dimîne dido. Berber, evcar bi alyê çepê ve şeh dike. Tayekê din jî diçe. Dimîne yek.

Xort, di neynikê (eynikê) de temaşa berber û porê xwe dike. Dema taya didoyan jî bi devê şeh re diçe, hema bi destê berber digire û radibe pîyan:

-Na, keko! Tu ji berberiyê fêm nakî. Bila porê min bimîne. Ez traş nabim. Tu dixwazî di serê min de fêrî berberiyê bibî na!

Diran û nifûs

Di dema 12 ê Adarê de, rojekê dîsa eskerên Tirk li Seyrantepa Dîyarbekirê rê digirin. Kes û ereban seh dikin û li nifûsên mirovan dinêrin. Otobusek tê û wê jî didin sekandin. Rêwiyên wê dikin der û yek bi yek li nifûsên wan dinêrin. Di dawiya rêzê de Şêxek jî heye. Lê, ew di eslê xwe de ne Şêx e. Xelk jê re dibêje Şêx. Şêx kal e. 70 salî heye. Diran di dev de nemane. Zarokên wî, jê re diranên taxim dane çêkirin. Şêx difikire, kaxizê wî yê nifûsê pê re nîne. Ew, baş bi tirkî jî nizane. Gelo dê çawa bibe? Esker jî gelek sert û pîs in. Her kes nifûsa xwe derdixe û berpêşî eskeran dike. Her ku diçe, dor ber bi Şêx tê. Şêx taxima diranê xwe ji devê xwe derdixe û dike destê xwe û benda dora xwe disekine. Esker destê xwe dirêjî wî jî dike, ku li nifûsa wî jî binêre, Şêx taxima diranên xwe dirêjî esker dike. Esker çawa diranan dibîne, hema destê xwe paş ve dikişîne. Pê re, wî ji rêzê derdixe der û dide ber qondaxê G-1 ê. Diran ji destê Şêx dikevin erdê. Qumandar tê, esker rewşa Şêx jê re dibêje. Ew jî çend sîle û pîn li Şêx dixê. Bi ser re diqîre:

-Ulan morox, em ji te nifûsa te dixwazin, tu, diranên xwe pêş me dikî! Ez dê..

Ma nalek û çar bizmar

Peyayek di nav çamorê de nalek û çar bizmar dibîne. Wan ji nav çamorê dertîne û paqij dike. Dike ku ji kêfan biteqe. Bi ken, gurr û geşî bi ser hevalê xwe de dizivire:

-Binêr min çi dît? Ji min re ma nalek û çar bizmarên din. Bi razîya xwedê, ez dê di demekê gelek kin de wan jî temîn bikim. Dimîne hesp. Ji wî re jî, xwedê mezin e, lo!

Niha yek bû dido

Ji xortekî re jin dixwazin. jê re dawet û dîlanekê dengdayî û qirase li dardixin. Zava dike, ku ji kêfan bifire. Ew, êvarê diçe aliyê bûkê, ku bizewice, dinêre, ku bûk ne qîz e. Bûk, jin derdikeve. Wekî agirê geşê ku mirov hemû ava çemê Firadê lê bike, zava bi hemû daxwaz, hêvî û şahiyên xwe ve vedimire. Dest û ling lê diqerisin û xwêdanekê sar di ser eniya wî de diniquete. Cixare li cixare dikşîne, heta ku lê dibe sibê.

Sibehê zû berê xwe dide mala xezûrê xwe. Pirsaxezûrê xwe dike. Maliyên wî dibêjin ku, "ew çûye qehwê."

Zavayê dest bi hene, diçe nav deriyê qehwê, dibîne, ku xezûr li quncik paldaye. Qure qura wî ye nêrgela xwe dikişîne. Çend hevalên wî jî li derdora wî rûniştine. Çawa çavên wî, bi zavayê wî yê ter û teze dikeve, bi destê xwe îşereta "were vira" dide. Devê xwe ji ser nêrgelê hildide û dibêje:

-Were lawê min! Were, şerm meke, rûne!

U cîhê rûniştinê bi zavayê xwe yê narîn şandide. Zava rûnane. Bihorandina xwe dixwaze û ji xezûr re, bi hêdî dibêje:

-Ji kerema xwe re tu karî, bîstekî bêyî der! Ez dê tişteki girîng ji te re bêjim.

Xezûr gulpek din li nêrgeka xwe dixwe û di ser zava de dizivire:

-Bêje lawê min, tu çi dixwazî li vira ji min re bêje. Kesekî xerîb li vira tune. Ev jî ne xerîb in hevalên min in.

Zava, mecbûr dimîne, devê xwe dibe ba guhên xezûr û bi dengekî gelek hêdî di guhên wî de dibêje:

-Welle ruyê min li ber te reş e! Lê, ez çi bikim, ev meselekê mezin û giran e. Yanî mesela namûsê ye. Heger mesela namûsê nebuya, min dê bidan bin lîngan. Qîza te ne qîz bû. Jin derket! Min got, ez te agahdar bikim û qîza te paşve bişê.....

Xezûr gotinê di devê zavê de dihêlê û destê xwe di serê wî de dide û nermik nermik:

-Pir baş bû, ku tu hatî û te vê meselê ji min re got. Qehpika diya wê jî wekî wê bû. **Niha yek bû dido!** Tu qet îşê xwe pê meyîn. Xalê te vê mesela han hel dike. Tu rast here malê ba jina xwe. Ez di derheqê wê û diya wê de têm!

Gidî de gidî şûr

Di dema şûr û Şûrkêşan de, li şevgerikekê behsa çekên qenc dikin. Di wê demê de jî şûr qenctir çek tunebûne. Di şevgerikê de hemû şûrkêşan qebûl kirine, ku şûrên herî baş li Erzeromê Pênoyê fileh çêdike. Şûrê kirîbê Pêno, di yek derbekî de laş û serê neyar ji hevdu cuda dike.

Yekî xwedî dijmin jî, di şevgerkê de hebûye. Ew di nav darê solan de rûniştîye û heta dawî, guhdariya şûrkêşan kirîye. Ji ber ku bav û birayên wî hatine kuştin, baş guhên xwe daye şûrkêşan û şûre Kirîbê Pêno gelek bala wî kişandîye.

Sibehtirê, ew rabûye û berê xwe daye bajarê Erzeromê ba kirîbê Pêno. Çengek zêr dide Kirîbê Pêno û ew jî, jê re şûrekî gelek hêja çêdike. Ew

peyayê han şûrê xwe dike kalanê û tê mala xwe. Roja din taqîba niyarê xwe dike û diçe xwe li ser rîya wî vedişêre. Dema neyarê wî di hember de derdikeve, hema şûrê xwe ji kalan dikşîne û avêje nav rê pêş wî û di şûr de halanan dide:

-Şûr ha şûr, ka serê wî jêbike û heyfa bav û birayên min bigire!

Nîyarê wî ji tirsê, bi lez û bez şûr ji erdê digire û ber pê diçe. Ew direve û dijmin dide pey, nêzîkî lê dike û dibêje:

-Mirov dijminê xwe dikuje, şûr nakuje. Ha weha haaaa!

Çingên ji şûr diçe!

Şûjin pere dikin

Çerçîyek, diçe gundekî ji xwe re hûr mûran bi hêk, gemin, ceh, herî û bi rûn re diguhêze.

Peyayek ji nav gund tê û ji çerçî dipirse:

-Bi te re şûjin hene keko?

-Na bira welle, bi min re şûjin tune ne. Ma ez dê şûjin pê çi bikim? Kesekî şûjin nakirê ku ez bînim!

Peya bi dilekî kovan ji çerçî re dibêje:

-Tehhhhh... xwedê mala te ava bike! Tu nizanî ji xwe re qezenc bikî. Niha tu barek şûjin bînî gund, di navbera 2-3 seetan de tev dibe. Karê te tune tu hêkan berhev bike û bila ew bişikîn.

Çerçî, roja din berê xwe dide bajêr. Li dikanên bajêr yek bi yek digere. Di tevayiya bajar de bi zor barek şûjin berhev dike.

Çerçî, roja din, bi nêmêja sibehê re berê xwe

dide gundê bê şûjin. Şûjinfroşê me hîn bi perê gund dikeve,dest bi reklama şûjinan dike:

-Werne şûjinan,werne şûjinan.. Nema, nema...Şûjinên belaş....Ka werin, ka werin binêrin, çi şûjin in? Wayyyy..wayyy! Hem şûjin, hem bijûjin in û hem jî derzî ne!

Kerê wî jî makerekê dibîne û zirênek pê dikeve. Di bin barê şûjinan de êrîşê wê dike. Şûjinfiroş, darek li nav guhên kerê xwe dide û ker di bin barê şûjinan de dikeve erdê. U lingên xwe digirgişîne.

Ker dimire!

Ji derî ew peyayê, ku jê re goti bû "şûjin pere dikin" yekî din bi aliyê şûjinan ve naye. Ew jî tê û bi tenî şûjinek dikire. Şûjinfroj matmayî dimîne bi kelogirî jê dipirse:

-Malneket, te bi min barek şûjin da kirîn! Te got" şûjin pere dikin. Di gund de her kes li şûjinan digere. çend bar hebe di navbera 2-3 sestan de diqede." Ka yek nakire? Te jî yek kirî! Ker cehemî û şûjin jî li meydana xwedê man. Ker û şûjin herdu jî bi dên bû. Ez dê çawa dênê wan bidim.

Peya li şûjinfroş vedigere:

-Ca li zirzop binêrin! Ma qey ez barek şûjin nakirim. Ji min re yek lazim bû, min ew kirî! Ma min şûjinên te girtiye stuyê xwe lo!

Ji qula nîr nebuya kewroşk nikari bû bireve

Nêçîrvan diçin nêçîrê û kewroşkekê (kerguheke) bi saxîtî digirin. Ew gelek şa dibin, ku wê bi saxîtî girtine. Kewroşka sax tînin dikin hewşa pez. Ji ber ku deriyê hewşê tune, nîr tînin didin ba derî. Dibêjin "êdî şahê wê jî bê, nikare ji hewşê derkeve. Me derî lê mehkem girt." Nêçîrvan diçin ba mizgefta gund û behsa nêçîra xwe dikin:

Gelek fortên xwe û kewroşkê dikin. Edî gundiyên li ba mizgeftê nikarin xwe bigirin û dibêjin:

-Ka ew çi kewroşke, ku hûn hewqas behsa wê dikin? Em herin bibînin!

Ew, tîn ba deriyê hewşa ku kewroşkê kirine pê, dinêrin, ku kewroşk di hewşê de tune. Wey xwedêwo tu kewroşkê bidî! Erd û ezman diqelişe û kewroşk têde wenda dibe... Dikin, nakin nedizanin, ku ew di ku de derketiye û çuye. Radibin gazî eqilmend û şêwirmendê gund mamê Miç dikin.

Mamê Miç tê. Ew baş li hewşê û li qulika nîr dinêre; paşê destê xwe dide nîr û biryar dide:

-Hûn dizanin, ew di vê qulika nîr de derketiye û çuye!

Mîha Helîmko

Berxekê Helîmko heye. Ew, pir jê hez dike. Helîmko, qaşlê zebeş, betêx û hûrê nan û mewijan li ku bibîne dide wê. Ji ber vê yekê, berx jî qet ji wî naqete. Dibe bilindir. Dîsa jî Helîmko bi ku de here mîha wî jî li dû dere. Helîmko dere bexçe ew li dû, dere rezan ew li dû. Bi kurtî mîh qet jê dûrnakeve.

Rojekê, Helîmko ew bi xwe re dibe reza. Mîh di bin siya darekê de mexel dikeve û kayina xwe dike. Dema Helîmko ji nav rez vedigere siya darê, mîh jê vedicniqe û direve. helîmko matmayî dimîne û ber pê diçe. Ew hîn jî ditirse û

direve. Helîmko pê re dipeyve:

-Weyyyy, xêr e! Ev çî ye? Ez im, ez! Te min nas nekir?

Dîsa bi aliyê mîhê ve diçe. Mîh, herdu lingên xwe yên pêşî li erd, dixê û hîn jî bi kovîtî direve. Helîmko gelek hêrs dibe:

-Ev çî qeşmerî ye! Ez im, ez. Ez xwediyê te me... Helîmko me! Çavên te kor bû, çî ye?

Pariyek nan dike destê xwe û ber bi mîhê diçe. Mîh, hîn jî ditirse û lotik dide xwe.

Helîmko, ji hêrsa dike, ku biteqe. Hema ew, herdu destên xwe dibe, ba guhên xwe dike wekî guhên gur û dibêje:

-Uûûûûû.... Ez gur im, gur.. Gurê manco. Gurê çol û çepelan...Ez niha dê te kerî kerî bikim! Tu bi ku de diçî!

Mîh, heta ku jê tê, ber bi çiyê ve direve û Helîmko dide pey wê. Mîh dipelike û dipelike. Her cara ku li dar û deviyên dikeve, kuliyên heriyê bi serê wan ve dimîne. Di dawî de mîh jî tîrsa xwe ji zinarekî bilind de davêje xwarê. Ling lê dişikîn û êdî nikare bireve. Helîmko, ji paş ve digehî pê û li erdê cend pînan lê dixê û jê re çêran dike:

-Te ji xwe re dît, ez kî me... Ez Helîmko me... Ez çî tînim serê mirov! Ji te re qencî û rastî pere nake! Weha geber bibe!

Gula kaniyê

Jin û mêrek diçin gundekê cîran û dixwazin ji wir, ji lawê xwe re keçikekê bixwazin. Li gor edetê Kurdan jin diçe aliyê jinan û mêr jî diçe aliyê mêran.

Diya keçikê gazî keça xwe dike:

-Keça min xwazgîniyên te hatine, divê em ji wan re zîyafetekê qenc çêbikin. Zû bimeşe, here satilekê av ji bîrê bîne û were.

Ji kêfan lingê keçikê li erdê nakevin. Kûz li ser mil û satil di dest de, ew ber bi bîra gund dimeşe.

Dayik bi seetan riya keça xwe dipê, lê ew naye. Di dawî de dayik, di riya keçikê de diçe. Dema nêzikayî li bîrê dike; dibîne, ku keça wî por û porçikên xwe dikişîne. Bi dengekê bilin digirî û hewar dike. Dayik digîhê keça xwe û wê ji erdê radike. Ew egera (sedema) girîn û hewarê jê dipirse. Keçik bi nîşqe-nîşq bersiva diya xwe

dide:

-İro xwazgîniyên min hatine, dê hûn min bidin. Dê 9 meh pašê lawikek ji min re bibe. Ew dê bibe 7 salî. Dema ez bême mala we zeyî, ew, dê bê ser vê bîrê û dest bavêje ev gula han a ba bîrê û pêre bikeve bîrê û bixiniqe. Wayyy li min lo, çavên diya te kor be!

Dayik jî dibêje :

-Rast e. Wayyyy neviyooooo! Çavê pîrika te kor be lawoooo!

Dê û keç bi hevdu re dest bi girîn û qêrînê dikin.

Yên din li malê benda keç û dê disekinin. Evcar birayê keçikê, di gazî û riya wan de dişênin. Ew jî diçe û bi paş ve naye. Dor tê ser bavê keçikê,

ew jî dide rê û diçe. Av li wî jî zelal dibe.

Xwazgînvân, dikevin tatêla bûk û xinamiyên xwe. Ew herdu jî radibin, dikevin nav gund, riya bîra gund dipirdin û diçin ser bîrê. Ew dibînin, ku bûka wan bi dê, bav û birayê xwe ve li der dora bîrê diçin û tîn û behre behra wan in, diqîrin û hewar dikin. Hemû der-cîran li wan kom bûne û dixwazin wan aşt û amoš bikin.

Xwazgînvân, bi merak ji wan dipirsin:

-Gelî xinamyan çi bû, çi ciriya ?

Dê bi hewar û hoy-hoy bersiva wan dide:

-Hoyyyy kurban, êdî çi bibel! Ya ku di serê me de hatiye û qewimye, bila neye serên gur û hirçên çol û beyaran!! Em dê keça xwe bidin lawê we, hoyyy! Dê jê re lawek bibe, hoyyy ez bi gorî! Zendên spî, çav û biruyên reş ên qeytan, waxxx, pîrik bi heyran lawooo! Dê 7 saliya xwe tije bike, aman berxikooo! Dê bi diya xwe re bê mala me zeyî, wayyy, çavên min kor be lawooo! Ew dê bi diya xwe re bê ser vê bîra han û dest bavêje van gulan û bikeve bîrê û bixiniqe; heywaxxx mala min şewitiyooo!!

Mêrikê xwazgînvân, milê jina xwe digire û dikişîne:

-Were, em lingek zû herin mala xwe. Tu nabêjî, em bi ser mala dînan ve bûne! Zaroka ku ji keça wan çêbe, dê ew jî wekî diya xwe dîn bel!

Peyê şinik

Gundek salana mîr ji bîr dike û nade. Mîr, ji wan re xeberek dişîne û dibêje:

-Bila zû salana xwe bişînin. An jî ez dê xulamên xwe bişînim, gundê wan tev wêran bikin û wan jî bikin darê cilo û bişewtînin.

Gundî, li hevdu dicivin û salana xwe berhev dikin. Dibêjin "em çawa bikin, ku salanê lingek zû bişênin, ku hîn mîr li me nahatiye xişm û xezebê. Divê em peyayekî şinik (bezok) bibînin, ku di nav çend seetan de salanê bigîhîne destê mîr." Di dawî de biryar didin, ku "ji kewroşkê bezoktir tû mirov û heywan nîne. U ew bi xwe peyayê şinik e."

Gundî diçin kewroşkek digirin û tînin pereyê salana gund dikin nav kîsîkekê û wê li ser piştê kewroşkê girê didin. Jê re dibêjin "peyayê şinik, ha peyayê şinik. zû van peran bigîhîne mîr, ku hîn li me nehatîye xezebê."

Çend hefte di ser xebera mîr de derbas dibe, mîr dinêre, ku gundî salanê neşandin. Ew, gelek hêrs dibe çend xulamên xwe dişeyine gund. Xulam mezinên gund berhev dikin û ji wan re dibêjin ku "çima hûn salana xwe berhev nakin û naşênin?"

Ew dibêjin; "na bavo bi xwedê me salana xwe ji zû ve şandiye."

Xulam ji wan bawer nakin. Wan mezinên gund didin pêsîra hespan û dibin bajêr ba mîr.

Mîr, dema ji wan dipirse, ew dibêjin;

"welle me salana xwe çend hefte berê berhev kir û da peyayê şinik û şand."

Mîr, "Peyayê Şinik kê ye" dipirse ew dibêjin, ku "ew kewroşk e."

Mîr, ji wan gelek diqehre, dibêje, ku van gundiyan bi min henekan dikin. Li hember min serîhildidin. Yek ji xulamên wî dibêje ku "mîrê min, na welle ev ehmeq in. Eqilê wan kê e. Ka wan bicerbîne, binêre ehmeq in, an bi zanabûn vî karê han dikin."

Mîr li ser gotina xulam radibe wan dicerbîne.

Ew ji xulamên xwe re dibêje "herin qasî çend kîloyan kêzikên reş û hewqas jî mewij ji min re bînin." Xulam, daxwazên mîr bi çîh tînin. Mîr, sîniyekê gelek mezin li nav malê rast dike. Wan kêzik û mewijan li nav hevdu dixê û dike ser sîniyê. U ji wan mezinên gundiyan re dibêje:

"Ka de kerem bikin mewijan bixwin."

Serokên gundiyan, dinêrin, ku hinek diçin û hinek li ser sîniyê dimînin. Yek ji wan dibêje:

"Berî em ew ên ku diçin bixwin. Ew ên mayî, ji xwe malên me ne."

Ew bi kêzikan dikevin û dixwin. Piştî tevagirina kêzikan ew, evcar vedigerin mewijan.

Wax li min hewar e

Du diz digerin, nagerin tişteki bi dest naxin. Ew, tèn ser çiyayekî, dinêrin, ku li berpalek cotyarekî ji xwe re cot dike û pê re jî distre. Yek ji wan destê xwe dide ser girmilê hevalê xwe:

-Hişşşş, bise! Xwedê da. Em, dekek li serê vî cotyarî çêkin û herdu gayên wî jî bigirin û bibin.

Yê din ji hevalê xwe dipirse:

-Dekekê çawa?

Dizê din rûdine û hevalê xwe jî dide

rûniştandin:

-Tu here haaaa li hember li ser wê bana han xwe bavêj erdê û bi dengekî bilin biqîre û bêje, "wax li min hewar e." Ew çax cotyar dê di hewariya te de bê û ez jî gayan digirim û diçim. Ew dema gehîşt ba te tu ji erdê ranebe û hewara xwe bidomîne.

Ew weha dikin. Cotyar di hewariyê de baz dide û herdu ga jî diçin.

Diz gayan dibin. Cigera cotyar dipirpîte û qijên jê diçe. Ew riya gund digire û diqîre:

-Wax li min hewar e, dizan herdu gayên min jî birin!

Jina cotyar ber bi hewariya wî de baz dide. Ew texmîn dike, ku qeza û belayekê mezin û giran bi serî mêrê wî de hatiye. Ew, destpêdike li çok û jinuyên xwe dixê û hewar dike:

-Wax li min hewar e! Ha hewar e!

Cotyar hema bi herdu destan bi jina xwe digire û:

-Min di gora hefsed bavê te kutayê! Bi xwedê û bi Pêxember hebe-nebe xebera te û dizî yek e. Eynî wî jî wekî te digot; "wax li min hewar e." Dibe ku ew ji mala bavê te be!

Ma êdî cotyar jinê ber dide! Dibêje; "min dizê xwe di mala xwe de girt." Ew, lê dide û wê li erdê dirêj dike.

Ji kerê Meclisê re ka divê

Atatirk û İsmet bi derxistina qanûnekê, mizgeftan digirin û deriyên wan kilît dikin..
Rojekê, İsmet bi xelkê re dipeyve:

-Partiya me CHP mizgeftan girt û kir kadin.

Ji nav gel yek bi hêrs bersiva wî dide:

-Rast e. Ew kerên ku di Meclisê de ne, ji wan re gelek ka divê!

Ez ji Rohilat im

Girtiyekî Kurd tînin mahkemê. Hakim ji girtî dipirse:

-Rast bêje tu Tirk î, an Kurd î?

Girtiyê Kurd weha bersiva hakim dide:

-Rastî li qanûna we Tirkan naye. Direw jî li ya me naye. Divê mirov navbera wê bibîne. Ez ji Rohilat im.

Mehkeme biryar dide, ku "sûcê wî tune" û wî berdidin.

Eqilê Ereban

Eqilfroşek, eqilê hemû miletan dike kîsan û navên wan li ser dinivîse. Yek tê, ku ji xwe re eqil bikire. Ew, li bihayên eqilan dinêre. Li gor eqilê miletan lîste weha ye:

Eqilê Amerîka 80 dolar

« Tirk 80 «

« Ermenî 80 «

« Fâris 80 «

« Cuhî 80 «

« Kurd 80 «

« Ereb 160 «

Eqilkirox, dinêre, ku eqilê ereba hem biçûk û hem jî sivik e. Lê, di nav eqilê hewqas miletî de yê Ereb tenî 160 dolar e. Ev yek bala wî dikişîne û ji eqilfiroş dipirse:

-Ev bihayê eqilê Ereba, çima weha zêde ye?

Eqilfiroş bersiva wî dide:

-Bi şerefa biratiyê, min eqilê van miletan her yek ji seriyekî derxist. Lê, min 130 serên ereban şikand û eqilên wan berhev kir, encax hewqas jê derket.

Faşîstê me

Li Stenbolê, du xendevanên şoreşger ên kurd rastî faşîstekî Siwêrekî tên û lêdixin. Siwêrekîyekî şoreşger, dibîne, ku herdû kurdên şoreşger, li faşîstê Siwêrekî dixin.

Bi ser herduyan re diqîre:

-Ulan çima hûn li hembajariyê min dixin? Ji ber ku bi tenê ye, keysa we lê hatiya na?

Yên şoreşger bersiva wî didin:

-Keko, ev faşîst e. Mala şoreşgeran dişewtîne.

Siwêrekî bi hêrs:

-Hîn ku min destê xwe nedaye we bicehimin û ji vir herin! Faşîst be jî, faşîstê me ye. Ji we re çi?

Ristemê Zal jin an mêr bû

Du heval rûdinin, di derheqê mêr û mêrxasên berî de dipeyvin. Yek ji wan dest bi qala mêr û mêrxasiya Ristemê Zal dike û dibêje:

-Ristemê lawê Zal, çi mêr bû! Mertalê wî 50 kîlo dihat. Şûrê wî dimaniyan marê reş. Wî dema şûrê xwe dihejand, kêmasî 50 kes dizivirande erdê. Laşên wan li erdê digeviziya. Bi gurzekê re bedena bajarek xira dikir. Hespê wî heta kapika di erdê de diçû xwarê. Tû mêr û pelewaniyên nikari bû, piştê wî bide erdê. Werhesil mêranî û pelewaniyên lê helal be!

Yê din, ji hevalê xwe dipirse:

-Rehme li bavê te, Ristemê Zal, mêr bû, an jin bû?

Biçûkî û mezinayî nemaye

Bav û law siwarê kamyonê xwe dibin û diçin. Ji nîska ve otomobîlek tê û ji wan derbas dibe. Law ji bavê xwe re dibêje:

-Bavo mêze, ev texsiya biçûk, qamyonê me ya mezin derbas kir û çû.

Bav, bersiva lawê dide:

-Lawo, êdî ne biçûkî û ne mezinayî maye û ne jî qedr û qîmet!

Elhemdûlîllah lawê me cixare nakşîne

Du malbatên xwedî zarok, tên ba hevdu û sohbet dikin. Ji hevdu re gilî û gazindên zarokên xwe dibêjin. Yek ji wan dibêje:

-Lawê me, dest bi kişandina cixarê kirîye. Cixare kişandin ji bo zarokan gelek ne baş e. Lê em dikin- nakin dev jê bernade. Em nizanin çi bikin, çi nekin!

Dora peyvê evcar tê ser mêvana malê:

-Elhemdûlîllah, lawê me cixare nakişîne. Derdekî me yî weha jî tune. Lawê me gelek bi eqil e. Gotina min û bavê xwe naşikîne. Lawikekî gelek sernerm e. Ne girîng e, lê di van mehên dawî de carinan eroyîn dikişîne. Lê, ne xem e. Em jê gelek razî ne. Xwedê jî, ji lawê me razî be!

Sömürgecî û süpürgecî

Şoreşger, li Dîyarbekirê li dij dewleta Tirk û axan mitîng û meşekê çêdikin. Bi hezaran kes beşdarê meş û mitîngê dibin. Ji her sinif û tebeqeyî di meş û mitîngê de hene. Her kes bi heyecan û bi kêf e. Sloganan diqîrin. Dengê wan wekî zengil derdikeve. Kolan û sûk olan didin. Di nav wan sloganan de, slogana ku pir tê gotin û dema ku tê gotin jî, her kes heta ku jê tê diqîre "kahrolsun sömürgeciler" (bimre

kolonîyalîzm) e.

Komek karkerên beledîya Dîyarbekirê, di rêza meşê de di nav xwe de lec dikin û bîstek paşê, ji meşê der dikevin û diçin. Ji berpirsiyarê meşê yek, wan dibîne û li pey wan baz dide û ji wan dipirse:

-Gelî birayan, çi qewimî, we çima dev ji meşê berda?

Ji wan yek:

-De here lo! Çi meş e, çi miting e? Me xapandin, gotin, meş û mitîng li dij zilma dewletê û axan e. Halbû ku li dij me ye. Ma me bi we çi kirîye malxiraban!

Berpirsiyar matmayî jê dipirse:

-Ez tiştêkî tênağihêml! Çima li dij we ye? Kê ji we re çi gotîye?

-Ma di serî de tu bi xwe vê dijîtîyê dikî. Tu dibêjî **kahr olsun süpürgecîler** û hemû ji devê te digirin. Ma me süpürgeciyan (paqijvanan) bi we çi kirîye?

Xwedê li mala xwe nîne

Li bajarê Agiriyê yekî gelek xizan heye û komek jî zarokên wî hene. Ew dixwaze here huzûra xwedê û jê re lava bike, ji bo ku piçek riya qismet û qedera wî veke. Bi şeref û bi namûsa xwe keriyekê nan bixwe û bide zarokên xwe. Ew ciwamêr, rojekê radibe û diçe ba meleyê taxê û ji mele re dibêje:

-Mele ezbenî, gelo mala xwedê li ku ye?

Mele bi awakî tirs:

-Tobe tobe, malneket, tu çawa musulmanî, ku hîn bi mala xwdê nizanî. Mala xwedê mizgeft (camî) e.

Ciwarê xizan tam heftêkê li dû hev diçe mizgeftê. Lê Xwdê naye mala xwe. Ew dîsa diçe ba mele:

-Seyda ez bi qurban, ez tam heftêkê li dû hev çûm mala Xwedê, lê ew qet nehat mala xwe. Tu dibêjî bi cîhekî ve çuye, çî ye?

Mele lê hêrs dibe:

-Haşa suma haşa, tu gunahkar dibî lawo. Xwedê tê mizgeftê çî! Gotin weha tê. Xwedê li jor e.

Ciwamêr sibehtirê çend nan li piştta xwe girê dide û berî xwe dide çiyayê Agiriyê û ber bi jor hildikişe. Di çend rojan de xwe digîhîne gûpika çiyê. Ew li der dora xwe dinêre, ne mal, ne în û ne jî cîn li wir hene. Paşê ji xwe re difikire; "bi xwedê ev teresê mele min dixapîne û mala wî ji min re rast nabêje. Ma xwedê li vira çî dike û li çî digere. Ji tîh û birçînan dê bimire."

Çawa ji çiya dadike, çoyekî digire û bi ser mele ve diçe:

-Lawo mele bê namûs, ma tu çima mala wî ji min re rast nabêjî! Welle, bîlle ez giliya te pê re nakim! Îşê min pê heye malxirab!

Mirina Mao

Demek li Farqînê navê Mao keti bû nav xelkê. Çaxa ku Mao dimire, dengê mirina wî heta Farqînê jî diçe. Li Farqînê jinek heye û lawê wê jî maoîst buye. Rojekê, lawê wê tê bi dilekî kovan dibêje:

-Serok Mao mir! Wax li min!!!

Jinika Farqînî, dibêje qey Mao hevalê kurê wî ye û ew çend roje ku hatiye kuştin û bê xwedî li erdê maye. Ew jî, bi mirina Mao re dike şîn û girîn. Li çokên xwe dixê û dibêje:

-Axxx lawooo, mao! Bê kesooo li erdê mawo!
Axxx mao lawo!

Qilêna kûzê

Mêrik, ji jina xwe av dixwaze:

-Keçê, ka zerikek(tasek) av bide min!

Jinik dibêje:

-Mêro, welle dema ez ji kûzê (cerê) av têdikim, dibe qile qila kûzê û ez ji wê qilênê ditirsim.

Rojek, jinên gund tên mala wan û bi dorê destarê dihêrin. Mêrik jî, li odeya xwe ye, lê herdu guhên wî li gotin û galegalên jinan e.

Jin di nav xwe de behsa, tirs û netirsandinê dikin. Yek ji wan dibêje, ku:

-Kê natirse û jin e, bila niha di vê şeva tarî de here ser goristana gund, ba wî gora ku nîvçe maye, helawekê biqelîne û bîne. Ez dê van zêrên serê xwe bidime wê.

Jina mêrik a ku ji qilêna kûzê ditirse, dest bi xwe ve dide û dibêje:

-Ez diçim!

Ew radibe, tawe, dims, rûn, ard, ar û dûwên xwe digire û diçe goristana gund. Hîn jinik ji mal birê neketiye, mêrik di pêşiya wê de diçe nav goristanê, ba gora nîvçemayî. Cawekî spî li xwe dilefîne û xwe di çalê de vedişêre. Jina wî tê, li kêleka çalê kuçika (arûna) xwe saz û agirê

xwe geş dike. Ew dest bi qelandina helawê dike. Mêrik destê xwe ji çalê dirêjî wê dikê û dibêje:

-Xanim, tu ji bo xêra dê û bavê xwe piçek helaw didî min?

Jinik bersiva wî dide:

-Ka sebir bike! Bila çêbe!

Jinik stranên xwe distre û helawa xwe diqelîne. Çeqe çeq ji tawê diçe. Mêrik dîsa destê xwe dirêjî wê dike û dibêje:

-Piçek helaw`

Jinik, req kevçî li destê wî dixê û bi ser re diqîre:

-Tu çî miriyekî bê nefîs û gorenahl î! Qet sebra te tune! Çawa tu dikarî di gorê de bisekinî?

Helaw diqele, mêrik dîsa destê xwe dirêjî wê dike û helaw jê dixwaze. Jinik kevçiyek bi tenê dide wî û jê re dibêje:

-Bes e! Encax hewqas para te bikeve! Bê nefsiyan neke!

Ew helawa xwe diqelîne û tê gund nav jinan û zêrên xwe digire. Mêrê wê zû diçe mal û xwe dike nav livînan. Dema jin ji destarê diçin, mêrik ji hêla din gaziye wê dike:

-Keçê, ez gelek tîh bûme,ka zerikek av bide min.

Jina wî bi hêrs bersiva wî dide:

-Ma tu nizanî, ku ez ji qilêna kûzê ditirisim!

Ew nadin, digirin

Melekî, dikeve avê û bi melewanî (avjenî) jî nizane. Serê wî diçe bin avê û derdikeve. Av diçe devê wî û dibe bile bila wî. Gundiyek ber bi mele baz dide. Destê xwe dirêjî wî dike û jê re dibêje:

-Mele destê xwe bide min!

Mele destê xwe nade pê û diçe bin avê û dertê. Av diçe devê wî, hindik dimîne, ku bixiniqe. Yekî din ji dûr ve gaziye gundî dike û dibêje:

-Kuro, mele fêrî dayîne nebûne, ew tim digirin. Jê re bêje destê min bigir.

Pisporê Saddam ê muzîkê

Erebek, li Ewropa dibistana muzikê teva dike û vedigere Iraqê. Saddam gazî wî dike û jê re dibêje:

-Tu hunermendekî Ereban ê gelek mezin î. Te, li ser navê Ereban, li Ewropa gelek medalye jî girt. Divê tu mizîkekê çêbikî ,ku heta niha qet li dinyayê nehatiye guhdarî kirin.

Ew hunermendê Ereban, tam 10 sal li ser wê muzîka han dixebite. Di dawiya 10 salan de biserdikeve. Ew mîroyekê (gêrikekê, morîyekê) fêrî dansê dike. Hem jî mîro radibe ser herdu

pîyên xwe yên paşî û dans dike.

Hunermendê Saddam, berî ku muzîk û mîroya xwe şanê Saddam bide, dixwaze çend hevalên xwe dawet bike û marîfeta xwe û mîroya xwe şanê wan bide. Ji wan dostên wî yên nêzîk, yek jî Kurd e. Dostên wî tîna û ji wan re muzîka xwe pêşkêş dike. Ew dixwaze di dawî de mîroya xwe jî şanê wan bide. Qutiya ku mîro têdeye datîne ser masê û li hevalên xwe vedigere:

-Hevalno, hûn dê niha herîqekê temaşe bikin. Bû 10 sal in, ku ez bi vê mîroya han re dixebitim. Min wê fêrî dansê kir. Roja îna, ez dê wê derxim huzûra Saddam. Ew dê ji Saddam re dans bike. Dê ew çax, navê min jî li dinyayê belav bibe.

Kurd, bi heyecan jê dipirse:

-Kîjan mîro?

Muzîkvan, mîroya ku di qutiyekî de ye şanê wî dide.

Kurd diranê xwe dide serhevdu û tiliya xwe ya beranek dide ser mîroyê û dipelixîne û pêre dibêje:

-Ev haaaaa!

Muzîkvanê Saddam dîn dibe û dikeve kuçe û kolanên Baxdayê. Li der dora xwe dinêre û dibêje:

-Kurd û Saddam...Kurd û Saddam...Kurd û Saddam...

Ew ê ku pêlavên xwe nede mal û canê xwe hayhay nade

Ji Kurdistana Bakûr, kurdekî şoreşger û sosyalîst diçe Kurdistana Başûr ba pêşmêrgan. Ew her roj ji pêşmêrgan re propaganda sosyalîzmê dike. Pêşmêrge guhdariya wî dikin. Ne li gel û ne jî li dij wî dipeyvin.

Şevê, ew dîsa behsa sosyalîzmê dike. Pêşmêrgeyek jê dipirse:

-Kaka, bû çend roj in ,ku tu behsa sosyalîzmê dikî. Min dibistan mibistan nexwendiyê û ji ber

vê yekê jî baş bi tiştan nizanîm. Ka bi kurtî ji min re bêje, ev sosyalîzm çî ye?

Ew bi kêfxweşî bersiva wî dide:

-Sosyalîzm wekhevî ye. Divê xizan tune bin û herweha dewlemend jî tunebin. Mal û milkên şexsî nemîne, ew bibin ên dewletê û yên her kesî. Ji derî namûsê divê her tişt kollektîv be.

Ew dom dike û pêşmêrge difikire. Gotina xwe tev dike. Evcar pêşmêrge jê dipirse:

-Kaka can, bi rastî sosyalîzm tiştêkî zor (gelek) çak e. Tu jî mirovekî sosyalîst î. Tu dibînî kinc û pêlavên (solên) min diriyane, êdî ez şerm dikim, ku li xwe bikim. Ka berî tu van pêlav û kincên xwe yên nû û çak bide min, ez li xwe bikim û herweha, em ji te dest bi sosyalîzmê bikin.

Ew li ser gotina wî pêşmêrgeyî sor dibe, zer dibe û pê re jî xweydanekê sar dide û li pêşmêrge vedigere:

-Kaka, ev kincên min ên şexsî ne. Çi eleqa wan û sosyalîzmê bi hevdu re hene.

Pêşmêrge dengê xwe piçek bilind dike:

-kaka can, bi rojan e, ku te guhên me bir. Sosyalîzm ji devê te nakeve. U tu dibêjî, ku derî can û namûsê her tişt mişterek e. Yê ku îro pêlavên xwe nede, dê beyanî (Sibehê) çawa mal, ax û canê xwe bide?

Ez li ber te Xwedê li ser te

Ji bo xebata kurdayetiyê, yekî Kurd digirin û dibin dadgehê (mehkemê) ku ceza bidine pê.

Hakim bi ser girtiyê Kurd re diqîre:

-Rast bêje, tu kî yî û sûcê te çi ye?

Girtî radibe piyan û bersiva hakim weha dide:

-Ez Kurd im. Welatê min jî Kurdistan e. Sûcê min jî ji ber ku ez Kurd im û ji Kurdistanê me... Ah, ez li ber te, Xwedê li ser te û ceza bi dev û destên te!

Nav û paşnavê gund

Li Kurdistanê mamosteyek, ji şagirtên xwe dipirse:

-Zarokno, gelo çima du navên gundê me heye?

Hemû şagirt difikirin. Yek ji bo peyvê destê xwe bilind dike:

-Mamoste tu û cendirme ji gundê me re dibêjin Çagdaş û gundî jî dibêjin Cinezûr.

Evcar şagirtekî din destê xwe hildide. Mamoste heqê peyvê dide pê:

-Cinezûr, bi tirkî dibe çagdaş.

Mamoste jê dipirse:

-Belê, çima bi tirkî dibe çagdaş?

-Eyy mamoste, qey bi tirkî mirov nikare bêje Cinezûr. Dibe ku dema Tirk bêjin Cinezûr devê wan venabe û nikarin bêjin.

yekî din destî xwe bilind dike. Mamoste, bi mana "fermo" serê xwe jê re dihejîne. Şagirt:

-Mamoste, Cinezûr navê gundê me ye û Çagdaş jî paşnavê wî ye.

Sîyonîstekî bê namûs

Navbera Xalê Mihemedê Dîyarbekirî û dînê qet tune. Lê ew êdî kal jî buye. Hevalên wî, der û dor lê digirin û jê re dibêjin:

-Xalê Mihemed malneket, êdî lingên te li hafa gorê ne. Ji xwe re nimêja xwe bike û rojîya xwe bigir. Dawiya rafiziyê tune. Te dît mirov nizana, dibe, ku te serê xwe danî û mirî! Tobe û estefala xwe bîne. Xwedê mirov efû dike! Ew mîhrevan û

dilovan e!

Xalê Mihemed li wan hûr û kûr dinêre. Paşê ji wan dipirse:

-Niha hemû nimêj û îbadetên we, ji bo çûndina buhiştê (cenetê) nîne?

Ew dibêjin:

-Belê! Ev tiştêkî ne biçûk e. Mirov heya û heya li wir dimîne!

Xalê Mihemed, serê xwe dileqîne û dîsa ji wan dipirse:

-Dergevanên Buhiştê dê Erebin an na?

Ew dibêjin:

-Belê dergevanên wê Erebin. U nahêlin kesên gunehkar bi wê de herin. Hem jî di destên wan de qamçiyên pola hene.

Xalê Mihemed, bi ken bersiva wan dide:

-Hema bila di destên Ereben dergeven de qamçiyên pola û agir jî hebin; ez dê siyonîstekî bê namûs şanî wan ereben dergevan bidim, ew dê wî bibînin û birevin. Ez jî dê wê demê serbest destên xwe libaxim û herime buhiştê!

Ez jî Atatirk û Zubeydê

Şevêkê, çend Kurd dixwazin ji aliyê Kurdistana Tirkîyê derbasî Kurdistana Surîyê bibin. Li ser sînor ew û eskerên Tirk li hevdu diteqînin. Kurdek êrîşê ser kemîna eskerê Tirk dike. Esker, ji Tirsan xwe şaş dike û ji kemînê derdikeve û direve. Kurd paşve dide pey pî û dibêje:

-Kero, ez dê niha bikutim Atatirk, Zubeyde, Ankara û Cumhuriyeta te. Ma tu êdî ji destê min xilas dibî! De haydê îro, roj roja mêran e!

Eskerê Tirk G-1 a xwe davêje erdê û ew jî destpêdike:

-Keko, tu bi xwedê û bi pêxember dikî, tu dê min nekujî! Ez hezar car bikutim Atatirk, Zubeydê, Ankara û Cumhuriyeta wî... Erê, erê... Atatirk û diya wî Zubeyde xanim, peytextê wî Ankara û Cumhuriyeta wî ya Tirk. Ma deng naye te, naye te... Ez jî... ez jî, ez jî bi te re haaaa!

Kurd kî ne û çi ne

Di van salên dawî de doza Kurdan li Ewropayê hinek rojane bû. Ev bala hinek sosyologên Ewropayî jî kişand. Ji wan sosyologan yek 3-4 sal li duhev li ser Kurdan lêkolîn û lêgerînek çêdike. Di dema xebata xwe de li her çar perçeyên Kurdistanê jî digere û dibîne. Ew piştî hewqas xebat, rojekê, li Brukselê bi rojnamevan û nûçehîhanên Ewropayê re civînek pêktîne. Rojnamevan û nûçehîhanên Ewropayî bawer in, ku dê civîn bi seetan heta bi roja dom bike. Li gor vê jî herkesî, di derheqê dîrok, sosyo-ekonomî, jeopolîtîk û rewşa siyasiya Kurdistanê de pirsên xwe hezîr dîkin.

Sosyolog, derdikeve pêş mîqrofonê û ev axaftina jêrîn dike û bi lez û bez ji salonê derdikeve û diçe.

Malên wan li ser çiya ne,
Çek li mil û destan e.
Her dem goven û dîlan e
Kincên kesk û sor li wan e.
Pîvaz û îsota tûj xwarina wan e.
Petrol û maden tev li erdê wan e.
Hemû bi qir û cir in.
Ji hevdu re pir mêr in.
Ji xelkê re bikêr in!
Ji hevdu re bê xêr in.
Hemû eqilfroş in:
Ne dêyin dikin
Û ne jî dikirin!

Nexweşiya zik

Peyayek her tim ji zikê xwe nexweşe. Duxtor namîne ku ew diçe balê, lê yek bi nexweşiya wî dernaxe. Her tim bi zikê xwe digire. Ew, rojek dîsa diçe ba duxtorek, zikê wî muayene dike û di dawî de wekî hercar tu nexweşiyekê tespît nake. Ew ji ba wê duxtorî, lê dixe diçe ba yekî din.

Nexweş, ji duxtor re dibêje:

-Ez ji ba filan duxtorî têm. Ew, min muayene kir û ji min re got "tiştekî di zikê te de tune". Lê, ez dizanim ku tiştekî tê heye. Zik zikê min e, ne yê wî ye, ku ew bizanibe. Lê, ricakê min ji te heye, divê tu baş li min binêrî. Gelo ev çi kul û kotikên di zikê min de?

Duxtor, telefonê ew duxtorê ku nexweş ji ba wî hatiye dike û di derheqê nexweşiya wî de înformasyon digire. Duxtorê berî, ji yê din re dibêje ku:

-Tiştekî wî tune. Nexweşiya wî bi tenê psikolojîk e. Min ji bîr kir, ku jê re bêjim; lê tu jê re bêje ku "bebik di zikê te de heye."

Duxtor telefonê digire û gaziye nexweş dike û wî di muayene dibûrîne. Ew jî dinêre, ku bi rastî tû nexweşîyek di zikê wî de tune. Dema muayene diqede, ew, ji nexweş re dibêje:

-Min nexweşiya te dît. Bebik di zikê te de heye. Hem jî bebik 3-4 mehî ye.

Nexweş radibe ser xwe, kincên xwe li xwe dike û ji duxtor re dibêje:

-Welle teşhîsa te rast e. Min digot tiştekî di zikê min de heye, duxtoran digot "na lo!" Ez dê di gora hefsed bavê jinikê de birîm. Min jê re çiqas digot "nekeve ser min, ew diket."

Ez çêzê mêzê nizanim

Bajariyek, di enguriya (tariya) êvarê de, ji xwe re şîşikên kebabê dikire û der dikeve derî bajêr. Li ber çemekî rûdine û bi kêf û xweşî kebaba xwe dixwe. Ew, gepa kebabê ya dawî digire destê xwe û dixwaze wê gez bike. Lê goşt ji nav destê wî dikeve avê. Kebabxwar, hema zû bi zû destê xwe dike nav avê û li kebaba xwe digere. Destê xwe di nav avê de digerîne û beqekê dikeve nav destê wî. Ew, beq digire û derdixe. Dema ew beq ji avê derdixe, beq, di nav destê wî de çize çiz û qure qur dike. Kebabxwar, dibêje qey ew kebaba min e û dixwaze bireve. Ji ber vê yekê jî çize çiz dike." Ew, ji çize çiza wê hêrs dibe û diqîre:

-Ez çêzê mêzê nizanim, min pereyê xwe daye û ez dê, te dixwim!

Mêrxasê herî mezin

Di civatekê de, behsa mêranî û mêrxwasiyê tê kirin. Peyayek, kuma xwe dike nav çavê xwe, qirika xwe çêdike û weha pesn û fortê mêrxasekî herî mezin û navdar dide:

-Mêrxas û gernasê herî baş ji Kurdistanê derdikeve. Di Kurdistanê de jî, ji bajarê me. Di bajarê me de jî, bi tağbetî qeza me, di qeza me de jî, li gundê me û di gundê me de jî mala me û di mala me de jî, yek heye. Lê ez navê wî nabêjim. Ji xwe hûn wî nas dikin. Di ser wî ciwamêrî de, li darê dinyayê ne mêr û ne jî mêrxas heye. Bila dayika wî ji xwe re bêje; "welle min egîtek anî" û bavê wî jî, bêje," lawê min heyê." Ji derî wî,niç.. Hemû faso fîso ne!

Du geveze

Rojekê du geveze, dibin hevalê hevdu yên rê û bi hev re ji gund diçin bajêr. Ji wan yek dest bi qisekirinê dike. Qise dike û qise dike... Qise dike û qise dike. Bi seetan di rê de diçin, ew qise dike. Qet naber nade qiseyên xwe. Gevezeyê din, di zikê xwe de dike, ku bimire. Lê ew jî, firsendekê digere, ku hevalê wî, xwe ji bîr bike û bisekine, ku ew destpêbike... Lê eyibe eyib ê din qet dora qisekirinê nade pê. Wekî motorê qise dike. Weha zû zû qise dike, ku êdî mirov qiseyên wî fêm nake.

Werhesil, bi vê wezîyetî tîn ser kaniyekê û dixwazin av vexwin. Gevezeyê din, ji xwe re dibêje, "temam, ew dê niha devê xwe bide ser avê û ez jî, ji vê fersendê dest bi qisekirinê bikim; êdî bavê wî bibe fel ek jî, ew nikare min bide seknandin. Gevezeyê ku qisedike, hem qise dike û hem jî herdu destên xwe dide erdê, xwar dibe û devê xwe dibe ser avê ku bi qurîçan av

vedixwe. Çawa devê xwe dide ser avê, yê din dest bi qisekirinê dike. Gevezeyê qisekirî devê wî tije av e, êdî nikare qise bike. Evcar herdu lingên xwe bi mana ku "min qisekirina xwe tev nekirîye dihejîne. Ez av jî vedixwim dîsa qise dikim. Bila haya te ji min hebe, ku min naber nedaye qisekirina xwe." Bilqe bilq ji avê tê û ling wekî îşareta nuxta nîzamî, radibine hewa û dileqin!

Pardon tu û bavê xwe ne

Gundiyekek hêkên xwe dike selekekê û tîne bajêr li sûkê datîne û difroşe. Yekî kumlengeriyê bi qirewat di kêleka wî de dimeşe. Ew, seleka hêkan nabîne. Lingê wî li selekê dikeve û selek digindire. Hêk dibin hêkrûn. Hêkek sax namîne. Peyayê kumlengerî di ser hêkfiroş de vedigere û bi dilekî şikestî û berketî:

-Pardon bira!

Yê gundî, ji xwe ji derdê hêkên xwe dike ku bimire. U dema dengê pardonê jî dibîhîse dîn û har dibe:

-Kumlengerî kurê serserî! Tu hem hêkên min dişikîni û hem jî, ji min re dibêjî pardon. Pardon tu û heftsed bavê xwe ne! Te fam kir!

Bi qirewata wî digire û bi erdê re dikişîne.

Şine çend gurz e

Gundiyê Şinê dixwazin herin ba Mîrê Çolemêrgê. Yek ji wan dibêje, ku:

-Em niha herin ba Mîr, dibe, ku bilindiya çiyayê Şinê ji me bipirse. Ew çax em dê çi bersiv bidin Mîr?

Yên din dibêjin:

-Welle rast e. Ka em herin Şinê bipîvin, ew çend bejin (gurz) bilind e.

Mêrên gund hemû hildikişin ser çiya. Pelewanê gund bi herdu destên xwe davêje tîjikê çiya û

xwe berjêr berdide. Ew, ji yên din re jî dibêje:

-Bila yek bi lingên min bigire û yên din jî yek bi yek bi lingên hevdu bigirin. Em dê weha bi jor ve berjêr dakevin û bilindiya çiya bipîvin. Weha yek bi yek bi lingên hevdu digirin û xwe bi Şine ve berdidin jêr. Bîstek paşê dest û milên pelewana dêşin û diwestin. Ew ji hevalê xwe re dibêje:

_Hevalno, xwe baş bijdînin ez westiyam û ez dê tûk bikim destên xwe. Destên xwe ji gupkê çiya berdide, hemû bi hev re di çiyayê Şine de gêrdibin û tên xwarê. Tev hûr û pûr dibin. Laşê hinikan bê serî û yên hinikan jî, bê ling û mil dimîne...

Jin û qîzên wan xwe dixemlînin û ji wan re **Gulole** çêdikin û dibin. Ew dema digîhên bin qontarê Şinê, dibînin, ku devê yekî vekirî maya û diranên wî qîç dikin. Ew jê re dibêjin:

-Erê, erê! We zû çiya pîva û ji kêfan dikenin na! Paşê dinêrin, ku giş bûne term. Laşê yekî dibînin, lê serî pê ve tune. Çend jin gaziyê jinikekê dikin û jê re dibêjin:

-Ca were, ev ne mîrê te ye? Tê bîra te, dema spê ji malê çû, gelo serî pê ve hebû an na?

Jinik dibêje:

-Welle ez serî nizanim, lê, simêlê wî li ba diket!

Hîn ev lawê wî ye

Li gundek virkerekî hebuye. Di ser wî û virên wî de vir heram bel! Navê wî li deşt û çigan, bi kurtahî li her derî belav buye.

Dem diçe dewran tê, li gundekî din jî, navê virkerekî derdikeve. Roj bi rojê pesnê wî didin. Weha dibe, ku nav ji virkeran re namîne. Ew virekê yekem, rojekê ji xwe re dibêje; "ev ciwamêr ji me re nav û namûs nehişt. Ka ez herim zîyaretiya wî, ew çi kes e. Ez û ew hevdu bicerbînin. Em kî zîrek û hunermend in."

Ew, gund bi gund digere. Di dawî de diçe gundê virek. Li mala wî dipirse û diçe ba deriyê wî. Li derî dide, xortekî derdikeve der û dibêje, ez lawê virekê bi nav û deng im.

Virekê rêwî, ji lawik dipirse:

-Ka bavê te li malê ye? Ez dixwazim pê re qise bikim.

Lawik bi dilekî kovan lê vedigerîne:

-Na apo, bavê min ne li malê ye. Asîman qelişîye, çuye, ku wê pîne bike. Fermo were malê, ew dê gavakê şûn de bê.

Virek niçe-niç dike û serê xwe dihejîne:

-Na bavo, hîn ev lawê wî ye! Ka dê bav çawa bel! Ji ba deriyê virek dizivire û riya mala xwe digire.

Zor spas

Kurdekî kurmanc û yekî soran, li welatekî Ewropayê rastê hevdu tîn. U bi trênekê de, bi hevdu re rêwîti dikin. Yê soran barê wî giran e. Çend bawil û çenteyên wî hene. Pereyê wî jî tune. Ziman nizane. Werhesil perîşan e. Şansê wî heye, ku yê kurmanc rastê wî tê.. An wî, dê gelek perîşanî bikşand. Heta bajarekî bi hevdu re rêwîti dikin. Paşê riya wan ji hevdu diqete. Destên hevdu digirin û xatir ji hevdu dixwazin. Yê soran piştî hewqas alîkariyê, ji yê kurmanc re dibêje:

-Zor spas kaka!

Yê kurmanc matmayî dimîne. Ji xwe re dibêje; "min hewqas alîkariya wî kir û hîn ew ji min re dibêje ,**zor spas**. Yanî spaskirin jî jê re zor tê." Li dû **zor spasê** destê yê soran berdide û:

-Bi xwedê tu kurekî ne qenc î. Piştî hewqas zehmetî dîsa zor spas ha!..

Yê soran şaş dimîne. Nedizane çi bike û çi bêje. Paşê bi milê yê kurmanc digire:

-Kakcan min spas **dikem!** Tu tînegîhêştî.

Yê kurman serê xwe dihejîne:

-Belê, belê ez tê gehêştim, ku tu **kêm** spas dikî!

Madem ku tu ji axurê dernayî

Navê yekê ker e.

Her kes jê re dibêje:

-Ker hat.Ker çû. Ker raket. Ker xwar. Ji bavê xwe yê ker re silavan bikin! Werhesil, ker ha ker!

Rojekê zarokên wî ji re dibêjin:

-Bavo, ev navê te weha na be. Her kes gazî te dike dibêje "ker û ji me re jî dibêjin, kurên kerê."
"Her çiqas ev nav bi te xweş tê jî, lê bi me xweş

naye. Divê tu vî navê xwe biguhêrî.

Bav, bi rojan difikire û ji xwe re navekî nû dibîne. Lê navê xwe yê nû ji kesekî re nabêje. Dixwaze şahiyekî pêkbîne û di şahiyê de navê xwe eşkere bike. Kêfa zarokên wî jî tên, ku êdî kesekî nikaribe ji wan re bêje" kurê kerê."

Roja şahiyê tê. Hemû nas û dost di şahiyê de beşdar dibin.

Dixwin û vedixwin. Paşê dor tê ser dîyarkirina (eşkerekirina) nav. Ker, ji bo dîyarkirina navê xwe yê nû radibe pîyan. Her kes navê wî yê nû merak dike. Bi xêrhatina mêvanan dike û ji wan re navê xwe yê nû weha pêşkêş dike:

-Gelî dost û mêvanan, min navê xwe guhart. Ji vir şûn de, navê min Ga ye.

Lawê wî yê mezin êdî xwe ranagire û bi ser re diqîre:

-Bavo, madem ku tu ji axurê dernayî; navê te yê berê baştir e. **Mebe Ga, Ker bimîn.** Ker ji Gayî baştir û xwestir e jî!

Data û personnumarên Kurdan

Di sala 1980 î de Kurdan berê xwe da Swêdê. Hatina Kurdan ji swêdiyan re çend problemên mezin derxist. Yek ji wan probleman jî personnumara (tarîha bûyîna, doğum tarîhiya) Kurdan bû. Wekî ku em hemû pê dizanin piraniya tarîha bûyuna Kurdan bi yekê meha yekê(01.01.19...) destpêdike. Ev 01.01 hemû datayên (bilgisayarên) Swêdiyan tevlihev kir. Li Swêdê her tişt bi datayan dibe. Ew jî li gor

hejmarên tarîha bûyîna mirov e. Qeyda her kesî ku li Swêdê ye, li gor hejmara bûyîna mirov li datan tê nivîsandin. Meqamên resmî dema di derheqê kesekî de bixwêzê îmforsasyon bigire li hejmarên bûyîna wî/wê dixê, ew çax her tişt derdikeve holê û eşkera dibe. Ji ber ku hejmarên hemû Kurdan 01.01 in, dema yê yekî li datayê dixin, ew çax yê hemû Kurdan tevlihev dibe. U her weha nikarin neticek, bigirin. Pisporên (expertên) datayan li ser vê proplema Kurdan gelek serê xwe êşandin. Guhartina sîstema datayan li ser Swêdiyan bi milyonan rûdinişt. wan Çareya dawî di sîstema hejmaran de dîtin. Li personnumara her kesî 4 numarên din zêde kirin.

Ji aliyê din ve jî, Swêdî, li ser roja bûyîna Kurdan sekinîn. " Çima hemû Kurd di yekê maha yekê de dibin? Gelo Kurd cîns in, çi ne? "Ji bo lêkolîna vê bûyerê, ji bîyolog û doktoran komîtekê çêkirin. Hin jî komîte, li ser cînsbûna Kurdan karûbarê xwe yê lêkolînî didomîne.

Tirkî ji xwe 3 kelîme ye

Nîjadperestên Tirkan dibêjin, ku "Kurd tune ne. Ew, Tirkên çîyayî ne. Zimanê kurdî jî, ji 33 kelîman pêktê. Ji derî 33 kelîman, ên din hemû, ji erebî, farisî, tirkî û ji zimanên gelên din ên Rojhilata Navin girtine. Ev jî, nabe zimanekê serbixwe." Ev çîroka nîjadperestî çend sal berê li ser navê lêkolînekê zanyarî (îlmî), di kovar û rojnameyên Tirkan de cîh girt û belav bû. Dema nîştîmanperwerekî Kurd, vê çîroka nîjadperest di rojnameyên Tirk de dixwîne, xwe ranagire; rojnamê davêje erdê û pîn dike û dibêje:

-Navê min li navê te û kuma min li serê te. Nîjadperestên virek! Zimanê we, ne 33 kelîme, 3 kelîme ye. Ew jî yox, çox û pox e..(Nîne,gelek û gû ye) . Ma derî van hersê kelîman êdî tirkî heye?

Ma navê te zirzop be dê tu karibî çî bikî

Rêwîyek li rîya xwe diçe. Rastê rêwîyekî din tê. Hem jî çawa rêwîyek...Bejna wî heye mîtroyek û çend santîm. U weha jar û reben ku heye 30-40 kîlo...Di nav şal û şapik de wenda dibe. Slav lê dide û navê wî dipirse. Ew dibêje:

-Navê min mulayîm efendî ye.

Rêwî, carekê din baş lê dinêre û bi ken:

-Tew gidî tew, hem **Mulahîm** û hem jî **Efendî**.
Ma tu bi vî bejin û bala xwe zirzop bî, dê tu karibî çî bikî!

Mirov carînan bi gotina Şeytan bike baş dibe

Dem dema ser bêderan e. Her kes bêderên xwe hiltîne. Keda xwe ya salê berhev dike û dibe malê. Mele jî, di wê keke-kela havînê de, sîwanên wan li ser serê wan in û li hespên xwe siwarin, li ser bêderan li zikatê digerin û berhev dikin.

Rojek meleyekî diçe ser bêdera ciwamêrek. Mele dinêre, ku ciwamêr û jina xwe ji hevdu eciz bûne û pev diçin. Ciwamêr gotinên nemayî ji jina xwe re dibêje. Mele dikeve nav wan dixwaze wan piçek nerm bike û li hevdu bîne. Lê bê fêde ye,

mêrik gelek eciz buye û misêwa êrîş dibe ser jînikê. Lê, baş e, ku mele nahêle ew xwe bigihêşîne jînikê û lê bide. Evcar mêrik, ber bi mele çend gavan davêje û xwe bi xwe dipeyve:

-Ev teresê mele ji ku ve derket! Şeytan ji min re dibêje, de çend daran li mele bide, bila hişê wî, bê serê wî.

Mele gelek ditirse, paşve vedikişe û silewatan tine:

-Haşa, haşa... lanet li çavê Şeytan bîne! tobe û estexfurellah yarabî! Tu gunehkar buyî malneket. Mirovê musulman qet xebara Şeytan dîke! Haşasumma, haşa!

Mêrik paşve diçe nav koma genim. Nûcar ve dest bi çêr û gotinên ne baş dîke û ji jîna xwe re dibêje. Hinek genim bêjîng dîke. Paşê di nav koma genim de piştî xwe rast dîke û bi ser jîna xwe ve dizivire:

-Şeytan ji min re dibêje, hema herdu têrên (çûwalên) mele bide ber koma genim tişte bike û bila here!

Li ser vê gotinê jînik qet lê nanêre û wekî ku hîç ne bîhîse jî. Lê, devê mele di cîh de beş dibe, ji kêfan dîke ku bi sîwana xwe ve bifire. Bi lez bersiva mêrik dide:

-Bi xwedê, heger carînan mirov bi gotina Şeytan bike, baş dibe!

Dewlementir dewlementirîn

Li bajarekê Kurdistanê, 3 kesên nas û jêhatî tîn ba hevdu. Destên xwe didin hevdu û pereyên xwe dikin yek. Şirketekê ava dikin. Dest bi bazirganiyê (ticaretê) dikin. Çend sal bi dil û can dixebitin. Zora hemû bazirganên bajêr dibin. Dibin xwedî hêz (quwetek) û sermayekê mezin.

Rojek pejg li tifaqa wan dikeve. Ji wê rojê pê de her dem qirên û cirên e û pevdîçin. Her roj dikevin zerarê. Hêz û sermayeyê wan gelek jar (zeyif) û kêmkê dibe. Îtîbara wan êdî ne li ba hevalên wan ên bazirgan, ne jî li ba mişterîyên wan dimîne. Di sûkê de serî li hevdu dişikînin, di

mehkemê de serî li hevdu digerin. Piştî vê rewşa han, êdî nikarin bi hevdu re kar bikin. Ji hevdu diqetin. Dido bi hev re dimînin, yek ji wan cûda dibe û bi serê xwe dimîne. Evcar bi hevdu re dikevin hemberiyê. Di nav hevalên xwe yên bazirgan û mişteriyên xwe de, destpêdikin li dij hevdu gotinên ne baş dibêjin. Herdu alî jî, navê şirketê bi kar tînin. Dixwazin mişteriyên xwe yên berê ji dest bernedin. Li her derî, ji her kesî re dibêjin "em hîn bi hêztir û dewlementir bûn. Tiştên baş û saxlem li ba mene."

Kar nameşe. Çend meh paşê evcar ew herdu heval, xwe bi xwe, bi hevdu dikevin. Hevdu bi dizîtiyê û telariyê suçdar dikin. Bi kêr û xenceran êrîşê hevdu dikin. Ji berî xirabtiyê tişt tînin serê hevdu. Bê mirin ew jî, ji hevdu diqetin. wekî dema berê dîsa dibin sê kesên bi serê xwe. Yên qels û ji hevketî. Lê tişteke bi tenî ji wan re bi kar dimîne: Navê şirketê. Lê, navê şirketê weha tişekî biçûk nîn e. Ji wan re dibe moral. Ji ber vê yekê her yek dibêje, "şirketa me (ne ya min) hêztirîn û dewlementirîn e! Heta ku rojek ji birçînan dimirin!

Ma ji îsotê re jî herê welleh

Di Kurdistanê de Riha, cîhê îsotê ye. Dema Riha dibêjin, cara pêşî îsot dikeve bîra mirov. Her cûrên îsotê li Rihayê tên çandin. Yên dirêj, zirav, zirav-dirêj, gilover, şîn kesk, sor, zer ... û hemû jî yên tûj in! Isota ne tûj re, Rihayî nabêjin îsot, dibêjin gîya.. Rihayî ji bo zivistanê jî, bi çewal û telîsan îsot hişk dikin. Nefeqe û xwarina wan ya herî xweş û girîng îsot e. Sibehê zû taştiya xwe bi îsota tûj dikin.

Piştî Şerê Cîhanêyê Duyemîn, Fransiz tê rihayê digire. Li dij Fransizan Rihayî qet desthilnayînin. Bê deng Riha dikeve destê Fransizan. Rojekê, paşayê Fransiz li sûka Rihayê digere. Li ser dikanan rastî îsotên cûrbe cûr tê. Bala wî dikşîne. Yekî digire û dev lê dike. Hoyyyy xwedêwo!.. Çiqas av û şerbeta bajêr heye didin paşayê Fransiz, karekî nake. Dev û ziman li paşa namîne, perçe perçe dibe û diperite. Ber êvarê

şewata devê paşê kêm dibe. Hişê wî tê serî. Paşa dipirse, ku ev îsot ji kîjan welatî tê. Jê re dibêjin, bexçeyên binya Rihayê, ji derî îsotê tiştêkî nîn e. Ew bexçeyên kesk û şîn hemû îsot in. Paşa, di cîh de emîr dide, ku heta sibehê di van bexçan de divê yek binî îsot nemîne. Eskerên Fransiz tev li bexçeyên Rihayê belav dibin. Ta bi ta îsotê dikişînin.

Sibehtirê, Rihayî ji bo taştê derdikevin sûkê, dinêrin, ku îsot tune. Sedemên wê dipirsin, dibêjin ku emirê paşayê Fransiz weha ye. U behsa hilkişandina îsotê jî, li nav bajar belav dibe. Li ser vê bûyerê, Rihayî bi dizî li hev dicevin û biryarekê weha digirin:

-Van bê namûsên Fransiz Rihayê girtin, me dengê xwe nekir. Me ji wan re got "herê welle." Dest avêtin mal û milkê me, me dîsa got "herê welle." Keç û jinên me yên pak birin, me dîsa got "erê welle." Ji xwe bi tenî îsot di destên me de mabû. Evcar çav berdane wê jî. Îsota me jîyan û namûsa me ye. Em ji vê yekê re nabêjin "erê welle!" Xwe ji şer re amade bikin. Çi çek, hesin û dar di destên we de hene bigirin, em dê îşev li Fransiz bixin.

Bi stêrka sibehê re davêjin ser ordiya Fransiz û wê dişikînin. Ordiya Fransiz bê çare dimîne û ji axa Rihayê derdikeve.

Muxtar, bavêje bîrê

Li dorhêla bajarê Kiziltepê ku girêdayîyê Mêrdînê ye, muxtarê gundekî ji xwe re traktotekê dikire. Cara yekem e, ku traktor tê gund. Hemû zar û zîç lê kom dibin. Yê ku di gund de zanibe traktorê bajo nîn e. Şoferê muxtar bajêrî ye. Ew dê li mala muxtar be, ku heta wî fêrî şoferîyê bike. Muxtar dema çav bi gundîyan dixê, pişê wî mezin dibe. Quretî wî digire. Ji şoferê xwe re dibêje:

-Ka ez bicerbînim, ez karim bajoman na?

Muxtar li traktora xwe ya sor- qîbar siwar dibe. Şofer, xebandina motorê pê şan dide û traktor di serberjêra gund de dimeşe. Her ku mesafe digire hîn jî zû diçe. Muxtar dike -nake

nikare wê bide seknandin. Bêtir gas dide pê û traktor hîn bêtir bi surhet diçe. Şofer li dû traktorê baz dide û heta jê tê gazî muxtar dike:

-Muxtar fitêsê bavêje **bîrê, bîrê !***

Hewar hewara muxtar û gundiyan digire ser gund.

Şofer hem li pey baz dide û hem jî:

-**Bavêje bîrê, bavêje bîrê!**

Çawa dibe dengê "bîrê" diçe muxtar. Hema ew berê traktorê dide bîra biniya gund. Çend deqîqe şûnde, muxtar bi traktora xwe ve dikev **bîrê** û têde de wenda dibe!

---

* Bîr, bi tirkî yek e. Ango bavêje fitêsa yekê.

Elo çûye Mêrdînê

Yekî Dîyarbekirî, navê lawê wî Elo ye û Elo di postexanê de dixebite. Hingê telefon li Dîyarbekirê, li malan gelek kêr in. Bi tenî di malên memûren mezin û dewlemendên mezin de hene. Elo jî, ji ber ku di postexanê de memûr e, heqê telefonê ya dora pêşî didin wî jî. U herweha Elo jî telefonê tîne malê û dibe xwedî telefonê.

Roja yekem ku telefonê girê didin, Elo jî, ji bo karê postexanê diçe Mêrdînê. Ew roj bavê Elo li malê ye. Zîla telefonê lêdikeve, bavê wî telefonê çawa bilin dike, yek di telefonê de dibêje: "

-Elo!

Bavê wî dibêje:

-Elo ne vira ye çavê min, ew çuye Mêrdînê.

Pê re telefonê digire.

Bîstek paşê dîsa telefon lêdikeve. Ew, çawa bilin dike dîsa dibêje:

-Elo

Ew telefonê radike û dibêje:

-Elo çûye Mêrdînê, Mêrdînê!

Çend seet paşê carekê din dîsa dibe zire-zira telefonê. Evcar bi hêrs bilind dike û dibêje:

-Çî ye lawo!

Di telefonê deng tê:

-Elo !

Ew:

-Ufff, bû çend car e, ku ez ji te re dibêjim, Elo ne li vira ye. Ew çuye Mêrdînê. Qeda û bela li te û li Elo bikeve. Ev çi Elo, Elo ye lo! Ne hûn bin, ne jî Elo be!

Di tarîtiyê de tirkî sereder nabe

Heta çend sal berê jî, li gundên Kurdistana Bakûr, kêma kes bi tirkî dizani bû. Ew jî çawa tirkî... Tirkiya ku li eskeriyê fêr dibû. Nîvî bi tirkî û nîvî jî bi kurdî bû.

Di wê dema han de, qoz-qoca li gundê Dêrxustê jî, Xalê Silo, tenî bi tirkî dizane. Di şevêkê şilî-şilape û tarî de cendirme tên mala muxtar. Muxtar bi xwe jî bi tirkî nizane. Ji lawê xwe yê mezin re dibêje:

- Kurê min, here, gazî Xalê xwe Silo bike. Bila bê, cendirme hatine; bi wan re bipeyve. Ka derd û karê wan çî ne.

Lawik diçe ba mala Xalê Silo û bang dike:

-Xalê Silo, were cendirme hatine mala me. Bavê min dibêje "bila bê, bi wan re bipeyve, ka derdê wan çî ye."

Xalê Silo, di hundirê malê de, bi dengekê bilind bersiv dide:

-Kiro malxirab, di vê şeva şilî-şilape û tarî de tirkî çawa sereder (fam) dibe. Ka bise bila bibe sibeh û ronî. Ji bavê xwe re bêje, welle tirkiya min têrî şilî û tarîtiyê nake...

Mîr çawa rojê guhart

Di dema mîrîtîyê de, Hêne bi Licê ve girêdayî bû. Hêneyî mecbûr mane, her serê sibehê çûne Licê. Karûbarên xwe tevkirne û ber êvarê vegeriyane Hênê. Hêne, Li rojavayê Licê dimîne. Ev yek ji Hêneyîyan re problemekê mezin dertîne. Dema Hêneyî serê sibehê çûne Licê, tîrêjên rojê li nav çavên wan xistiye. Heta ku wan, li Licê karûbarên xwe tev kirne, êdî buye ber êvar û berê xwe dane Hênê. Evcar tavê li nav çavên wan xistiye heta ku çûne Hênê.

Ji ber vê yekê, Hêneyî çûne ba mîrê xwe û jê re lava û rica kirine, ku rojê ji ser çavên wan bide alî. Mîrê Hêneyînan, ji wan re gotiye:

-Ev karê xwedê ye. Ji kuweta min der e.

Mîrê Licê, bi vê yekî hesiyaye. Gazî Hêneyîyan kirîye û ji wan re gotiye:

-Heger hûn 20 lîtir rûnê helandî û 20 mêşin (mîh) bînin, ez dê rojê ji ser çavên we bidin alî.

Hêneyî di navbera çend rojan de 20 lîtir rûn û 20 mêşin ji mîr re dibin.

Mîr ji wan re dibêje:

-Min rojê ji ser çavên we guhart. Weha bikin: Ber êvaran ji Hênê derkevin û werin Licê. Ew ê şevê li vir bimînin. Serê sibehan jî, ji Licê derkevin, herin Hênê. Ew çax tav li ser çavên we naxe.

Em burjûvaziyê mezin in û zêdî serê tene jî ha!

Di sala 1978-an de xortekî çend caran diçe komela DDKD ê. Ew, rojekê dîsa diçe komelê, dinêre ku DDKD î li ser komela DHDK (Komela ciwanên Riya azadî) sohbet û muneqeşan dikin. Xort baş goyên xwe dide axaftinan. Axaftvan dibêjin ku "DHKD komela burjûvaziyên biçûk e."

Çend roj paşî ew xort li çayxanekê rastî çend xortên DHDK î tê. Nasên hevdu ne. Li dor masê kom dibin û çay vedixwin. Hêdî hêdî dest bi muneqeşên polîtîk dikin. Dema hevalê DHKD î dest bi axaftina xwe dike; ew xortê han gotinê di devê wî de digire û bi dengekî bilind bi ser yê DHKD î re diqîre:

- Tu dengê xwe meke, hûn DHKD î hemû burjûvaziyê biçûk in.

Yê DHKD î matmayî dimîne. Ji ber ku ew hevdu baş nas dikin; ev heval bi tenê diçe Komela DDKD ê û tê. Mirovekî ne polîtîk e. Ew jî hema xwe ran-agire û ji wî dipirse:

-Na lo, em burjuvaziyê biçûk in, lê hûn çi ne! Hûn DDKD î heta ba Xwedê burjuvaziyê biçûk in. Hem jî hûn hesosî ne lawo!?

Xortê alîgirê DDKD ê di cîh de radibe pîyan û bi ser yê DHKD î re heta jê tê diqîre:

- Tirê he wella billah, devê xwe bi xwe bike! Kî burjûvaziyê biçûk e? Em yê mezin in û hem jî serê te û bavê te jî mezintir in!... Ji me mezintir kîjan burjûvazî û hêz heye he?

Ez temsîlvanê împeryaliya alemî me

Li Suriyê, kurdekî hemal û endamekê partiya komunîst rojekê li ser meseleyên sîyasî munaqêşe dikin. Munaqêşe kûr û geş dibe. Yê kurd ji xwe hemal e. Reben û belengaz e. Qet tiştek wî tune ye. Lê yê komunîst hem dewlemend e û hem jî burokrat e. Ew li gor rewşa xwe gelek peyvên mezin dike. Hemal Kurd, bi qulpên wî yên zeyîf digire û wî dixwe rewşekê nebaş. Komunîst dinêre ku nikare bi hemal re bi serî serkeve. Ew dixwaze hemal bide seknandin û kozê xweyê dawî bikartîne. Ew ji hemal dipirse:

-Keko tu niha dibêjî çî? Ez baş xirab temsîlvanê partiyekê komunîst a alemî me. Ma tu kî û çî yî?

Hemal bikenîn bersiva wî dide:

-Keko ez jî temsîlvanê împeryaliya alemî me! Te jî fêhm kir?

Bila li çiya buya we dê ji xwe re derbê mêran bidîta

Çiyayî dibêjin, "deştî nemêr in, tirsonek in. 7
deştî nikarin çiyayîyek."

Rojekê 3 çiyayî diçin deştê. Çawa dibe din nav
wan û deştiyan de şer derdikeve. Deştiyekê ra-
dibe li kîjan çiyayî dide ew dikeve erdê. Çiyayî
baz didin û li der dora xwe digerin -nagerin ne
dar heye û ne jî kevir. Çiqas dest davêjin erdê ax
û xwelî dikeve destên wan. Lê deştiyê malwêran
bi sile û kulmikan wan ji halek dixe halekî din.
Ser û caxvên wan baş çêdike. Gundî tên bi zor
bela hersê çiyayîyan ji destê deştî dertînin.

Çiyayiyên birîndar dibêjin:

-Bila çiya buya we dê jî xwe re derbê mêran
bidîta! Ma di nav xweliyê de mêranî dibe? Ev karê
jînan e, ne yê mêran e.

NAVEROK

- Pêşgotin 4-5
Zîyareta Xidir Nebî 7
Xwuş-xwuş,bil-bil 8
Heger benda xwedê bima 9
Nexweşiya nivîskar 10
Ker nîne çoš bêjim kûçik nîne hoşt bêjim 11
Donê simbêlan 12
Ferhenga zer 13
Ez ne Dûrmûş im, ez kûsî me hêkê sor dikim 14
Mixdat min kuşt 15
Baş bû ku ez ne li vir bûm 16 -17
Du Cihu û du Ereba 18 -19
Trêna Karazê 20 - 21
Hevdîtinek 22
Mîza şûşê 24
Îro 7 ê te sibê 8 te 25- 26
Ez ne ben'adem im, kurikê kerê me 27
Rêça çêleka xweyxwar 28
Gazî Mehemed bike 29
Ev şerefa han ji her kesî re nakeve 30
Hîn mezin 31-32
Pezê sor 33 -34
Deve û kêç 35 -36
Du univers'te û du lêkolînên zanyarî 37
Şorbe ji qetê çêtir e 38 -39
Ji xwe em jî li antiyan digeriyan 40 - 41
Hey dinyayê 42
Qançûlvan û zîyareta bavê 43 - 44 - 45 - 46
Kurdê Afrikayê 47 - 48

Errrik lawo Licê ji Pîrik mezintir e 49
 Egal namûsa Erebe 50
 Ord'xanê bextereşê emirqot 51 -52
 Xwarina nebiyan 53 - 54
 Cigerxwîn û dawa namûsê 55 - 56
 Fizîka burjuvazî 57 - 58
 Li gor Îslamê du dinya hene 59 - 60
 Bînaenaleyh 61 - 62 - 63
 Çiqas polîs hene, hewqas jî bekçî hene 64
 Rehmetiya diya wê jî min kir şêx 65 - 66 - 67
 Dilê mirov li kîjan alî ye 68
 Mele û mitrib 69 - 70
 Grekî bi zimanê heywanan dizanin 71 - 72
 Mamostetiya Mîr ahmed 73- 74 - 75
 Di bin DDKD de çi heye 76
 Ma te tiştêkî ji min re nehişt ku 77
 Herdu jî 78
 Ew Tirk in 79
 Ji dûrdûroka te nebuya dê vûrv»roka wî me mahf bikira 80
 - 81- 82
 Mîr nahêle berf bibare 83 - 84
 Silo û soylemen 85 -86 -87
 Heft kir heştê helandî 88 -89
 Dewlet çî ye 90 - 91
 Gelo mala ew bircuvaziyê kûçik li ku ye 92 -93
 Kurd û ehlîyet 94
 Ken û girîn 95 - 96 - 97 - 98 99 - 100
 Tirkiya Tireloyê 101
 Qebûl nakî qet meke lo 102 -103
 Hîç 104 - 105
 Kî heyîv girt 106 - 107
 Qir û cir 108 - 109

Atatirk bavê kê ye 110
 Esker axa yeka tanqan bi çend e 111
 Dev jê berde ew îşev cuda buye 112
 Doza dewletê û ya gel 113 - 114
 Hatina ruhstan 115 - 116
 Tu bimrî jî, ez ji xîştênê danakevim 117 - 118
 Duxtorê asprînan 119 - 120
 Parlementoya Tirkan û sê parlementerên Kurd 121- 122
 Nifûsa Licê 123
 Ma sûcê dizî qet tune 124
 Neyse ev rewşa te ne rewsa qulîwella ye 125 - 126
 Ew teres/ gundê me ye 127 - 128
 Haydê yabo Mêrdîne 129
 Dinya Mermer û Qerenas e 130
 Xwedê ji bo bereketê hatiye 131 - 132
 Merhaba kûçikler 133 - 134
 Bi mêranî derkeve 135 - 136
 Yek deqê yekî ye, ne heft 137
 Derxe heqê 7 sal şivanî 138 - 139
 Va ye heşt kîlo rûnê te û eh deh kîlo jî ebrê te 140 - 141
 Şertê Îslamîyê çend in 142 - 143
 Li gundê me mêr ji tirsra jinên xwe newêrin bigirin 144
 Xelkê Qulpê yê hêja 145 - 146
 Tolgirtin 147
 Malbata xewar 148
 Ma qey teresan navê topa Osmanî nebîhistine 149
 Welle hûn tun in 150 - 151
 Şîreta qîza pîrê 152 - 153
 Hogeç çawa bû kerkê şeytan 154 - 155
 Kê vê şêrgeleyî kuşt 156 - 157
 Ev lolo ye, hîn lêlê maye 158 - 159 - 160

Du pif û sebrek 161
 Hêk û 15 eskerên Tirkan 162
 Ma tu dê êvarê neçî lîs 163
 Suphanallah û laîlaheîllah 164
 Ji qumandar re boq bîne 165
 Hecî belek 166
 Nîç 167
 Ma diya te li wir li çi digeriya 168 - 169 - 169
 Şam dûr e, an nêrdewan 170
 Otobusa mala Bandê 171 - 172 - 173
 Fic û xweş fic 174 - 175
 Em dixwazin herin bihiştê 176 - 177
 Qiral Markîs qiralê kîja welat e 178 - 179
 Heta ku kirde kirde be, ez nahê 180 - 181
 Ma ez ji ku dizanim ev welat welatê kê ye 182 - 183
 Nê deza hefs heye lêdan û mirin heye 184 - 185
 Nanê niqirî 186 - 187 - 188
 Ku kincên te nû bin êdî dê yên kê kevin bin 189 - 190
 Lawo ji diya te re hemû hews test e 191 - 192
 999 193
 Baş bû ku solên min di lingên min de nebûn 194
 Tu dixwazî ez vereşim na 195 - 196
 Bi heca te min sifir ji ba te nekirîye 197 - 198
 Sal dizane 199
 Yek ji wan û yek ji me 200 - 201
 Dev jê berde bila wekî xwe bimîne 202
 Diran û nifûs 203
 Ma nalek û çar bismar 204
 Niha yek bû dido 205 - 206
 Gidî de gidî şûr 207 - 208
 Şûjin pere dikin 209 - 210
 Ji qula nîr nebuya kewroşk nikaribû bireve 211

Mîha Helîmko 212 - 213
 Gula kaniyê 214 - 215 - 216
 Pey, şinik 217 - 218 - 219
 Wax li min hewar e 220 - 221
 Ji kerê meclis, re ka divê 222
 Ez ji Rohilat im 223
 Eqilê Ereban 224
 Faşistê me 225
 Ristemê Zal jin an mêr bû 226
 Biçûkî û mezinayî nemaye 227
 Elhemdûlîlla lawê me cixare nakşîne 228
 Sömürgecî û súpürgecî 229 230
 Xwedê li mala xwe nîne 231 - 232
 Mirina Mao 233
 Qilêna qûzê 234 -235
 Ew nadin digirin 236
 Pîsporê Saddam û muzîkê 237 - 238
 Ew ê ku pêlavên xwe nede malê û canê xwe jî nade 239 -240
 Ez li ber te Xwed, li ser te 241
 Nav û paşnavê gund 242
 Sîyonîstekî bê namûs 243 - 244
 Ez jî Atatirk û Zubeydê 245
 Kurd kî ne û çî ne 246 - 247
 Nexweşiya zik 248 - 249
 Ez çêzê mêzê nizamim 250
 Mêrxasê herî mezin 251
 Du geveze 252 - 253
 Pardon tu û bavê xwe ne 254
 Şinê çend gurz e 255 - 256
 Hîn ev lawê wî ye 257
 Zor spas 258
 Madem ku tu ji axurê dernayî 259 - 260

Data û personnumareyûn Kurdan	261 - 262
Tirkî ji xwe 3 kelîme ye	263
Ma navê te zirzop.be dê tu karibî çi bikî	264
Mîrov carînan bi gotina şeytan bike baş e	265 -266
Dewlementir dewlementirîn	267 -268
Ma ji îsotê re jî herê welleh	269 270
Muxtar bavêje bîrê	271 - 272
Elo çuye Mêrdînê	273 - 274
Di tarîtiyê de tirkî sereder nabe	275
Mîr çawa rojê guhart	276
Em burjûvaziyê mezin in û z,dî serê te ne jî ha	277 -278
Ez temsîlvanê împeryaliye alemî me	279
Bila çiya buya we dê ji xwe re derbê mêran bidîta	280

Weşanên Apec-tryck & Förlag